

Kiran Desai

Zarvă în livada de guave

Traducere din limba engleză și note de
Cătălina Necula

Editura POLIROM 2008

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
DESAI, KIRAN
Zarvă în livada de guave

Kiran Desai

Hullabaloo in the Guava Orchard, 1998

Kiran Desai, fiica celebrei scriitoare indiene Anita Desai, s-a născut în India în 1971. La 14 ani a plecat în Anglia, un an mai târziu mutându-se împreună cu familia în SUA. După ce a absolvit Colegiul Bennington și Universitatea Hollins, a urmat cursuri de *creative writing* la Universitatea Columbia. Primul său roman, *Hullabaloo in the Guava Orchard*, publicat în 1998, a fost primit extrem de favorabil de critica literară internațională. În 2006, cel de-al doilea roman al său, *The Inheritance of Loss* (*Moștenitoarea tărâmului pierdut*; Polirom, 2007), a obținut prestigiosul Man Booker Prize, Kiran Desai devenind astfel, la numai 35 de ani, cea mai tânără câștigătoare a acestui premiu pentru care mama ei a fost nominalizată în trei rânduri, fără însă a-l obține vreodată. *Zarvă în livada de guave* (1998), primul roman al lui Kiran Desai, face dovada unui talent confirmat pe deplin de evoluția ulterioară a carierei sale. Narațiunea plină de umor, savoare și exotism urmărește traiectoria haotică a destinului lui Sampath Chawla și transformarea sa neașteptată dintr-un mărunț funcționar în gurul din arborele de guava. Deși născut sub auspicii favorabile, Sampath se pomenește, din cauza lipsei de ambiție și a

firii sale distrase, într-o fundătură a vieții. După ce strică, printr-un dans obscen, petrecerea de nuntă a fiicei șefului său, Sampath fugе de acasă și se retrage în pădure, alegându-și drept sălaș un arbore de guava. Greșit interpretat, gestul său îi atrage peste noapte nenumărați adepți, care se adună să-i asculte predicile, însă lucrurile iau o întorsătură proastă atunci când tovarășele lui Sampath, maimuțele, dau în patima băuturii și încep să terorizeze orașul. În curând, paradisul liniștit al lui Sampath se transformă într-un infern în care zarva și hărmălaia sunt la ele acasă.

Familiei mele, cu dragoste

1

În vara aceea, căldura învăluisese tot orașul Shahkot într-o ceață gălbuie și tristă. Aglomerarea de acoperișuri și de sârme de rufe, care se întindea de obicei până la poalele dealurilor de pe linia orizontului, se vedea ca prin ceață, confundându-se cu cerul plin de praf.

„Problemele au fost depistate la nivelul norilor cumulus, care s-au supraîncălzit”, citea din ziar domnul Chawla. „Fenomenul se datorează cenușii vulcanice eliminate în atmosferă de ultimele erupții ale vulcanilor activi din Țara de Foc”.

La puțin timp după aceea, citea oricui voia să-l asculte: *„Problema își are originile în curenții de pe coasta vest-africană și mișcările moleculare inexplicabile observate în calotele polare”.*

Și apoi: *„Irakul încearcă să fure musonul creând în mod deliberat un front de presiune scăzută deasupra provinciilor și deturnând vânturile din direcția Indiei”.*

Ba chiar: *„Un muzician maghiar se oferă să atragă norii de ploaie din Europa în India cu ajutorul cântecului din flaut”.*

— De ce nu se pot gândi la soluții serioase? întrebă domnul Chawla. E prea cald ca să ne prostim cu muzicienii maghiari.

Orașul Shahkot se putea lăuda cu unele dintre cele mai ridicate temperaturi din țară și existau zeci de propuneri pentru aducerea musonului. Chiar și domnul Chawla însuși trimisese Ministerului Pădurilor o astfel de propunere care se referea la defrișarea și cultivarea vegetației în funcție de niște tipare elaborate; armata propusese împrăștierea și direcționarea norilor cu ajutorul avioanelor dispuse într-o anumită formă geometrică, iar poliția, o nuntă de broaște care să fie oficiată la templu. Vermaji de la universitate inventase o elice uriașă care, spera el, va crea un tunel de vânt care, avansând către lanțul Himalaya, va atrage norii de muson din sud și chiar trimisese o petiție Comisiei pentru Proviziile de Electricitate solicitând energia necesară pentru a-și testa invenția. Oamenii de știință amatori, începând cu domnul Barnala de la Tailor Gully și terminând cu domnișoara Raina din zona Fermelor Sainik, participaseră la târguri la care expuseseră instrumente ce emiteau raze magnetice și bâzâituri sonore. Toți cei din oraș erau îngrijorați. Mercurul din termometrul de la secția de poliție depășise gradațiile pe care Compania Kapoor &

Fiii Vreme Bună considerase de cuviință să le stabilească, depășind orice închipuire și amintire, întrecând chiar previziunile mamei domnului Chawla, Ammaji, căreia îi plăcea să creadă că știe exact ce rezervă viitorul.

Era o vară dintr-acelea care fac pulsul amețit al febrei să se ridice până la cer, în care până și legile sau regulile care rămâneau neclintite, pline de semnificație, își pierdeau orice vlagă și se moleșeau ca plantele lăsate după-amiaza la soare. Căldura înmuia și transforma străzile în piscine de reziduuri, iar unsoarea din mustața brigadierului se topea în așa hal, că aceasta se lăsa și se descrețea, umbrind imaginea sa rece și bătoasă. Fiica lui Malhotra se arsesese în asemenea hal, că devenise prea neagră pentru un mariaj convenabil, iar apa, dacă se întâmpla să curgă la robinet, împrășca și opărea tot. Albinele zburau îmbătate de nectarul care se alcoolizase; polițiștii dormeau toată ziua în crângul de bananieri, judecătorul din oraș mituise un funcționar de la Imigrări și plecase la fratele său din Copenhaga. Străinii cu autocarele lor făcuseră stânga-mprejur și se întorseseră acasă, iar cei din Shahkot se certau pentru locurile aflate exact sub palele ventilatoarelor care atârnavă din tavan, plecând doar preț de câteva minute și numai dacă era

absolut necesar, după care se întorceau într-un suflet. La piață, făcuseră adevărate raiduri prin dughene după ventilatoare din frunze de palmier și cumpăraseră blocuri gri de gheață ce fumegau ca niște mici incendii. Își odihneau capetele pe coaja rece a pepenilor înainte de a-i tăia, își lipeau paharele de frunte și de obraji între înghițituri, își făceau vânt pe lângă plite cu mănunchiurile de spanac înainte să le dea într-un târziu drumul în oală, cu greu, de dragul mesei de seară.

Săptămânile treceau și musonul nu se iveau. Iar prin septembrie renunțaseră să mai spere.

În anul acela, barza i l-a adus pe Sampath Chawla mamei sale, Kulfi. Avea douăzeci și unu de ani, se căsătorise de curând cu domnul Chawla și era însărcinată. Pe la sfârșitul lui septembrie, căldura și lipsa ploii se combinaseră, producând o secetă teribilă. Aceasta devenea tot mai insuportabilă pe măsură ce lucrurile se înrăutățeau. Situația era atât de gravă, că se instalaseră tabere ale Crucii Roșii pentru combaterea foametei la vest de Shahkot. Avioanele cu provizii zburau exact pe deasupra bazarului, iar locuitorii, privindu-le cu capetele date pe spate, se întrebau de ce nu se opreau și pentru ei, căci sufereau suficient încât să merite o parte din atenția

care era îndreptată cu atâta stăruință în alte direcții. Magazinul de rații distribuia mereu porții din ce în ce mai mici de orez și linte. Nu se mai găseau fructe pe nicăieri și abia dacă mai erau câteva legume. Prețurile crescuseră atât de mult, că nu mai cumpăra nimeni puii schilozi din cuștile din fața măcelăriei. În cele din urmă, bietul măcelar trebuise să-i mănânce el însuși, și, după ultimul, fusese forțat să devină vegetarian, la fel ca restul orașului.

În lunile acestea, Kulfi devenise enormă și părea să pretindă pentru ea însăși toată energia pământului, să-l stoarcă până la ultima picătură, lăsându-l secătuit, stafidit și îngălbenit. Oamenii se opreau mirați să o privească dacă trecea pe stradă. Cât era de mare! Uitau pentru ce treburi veniseră în piața aproape goală. Se clătinau pe biciclete încercând să mai arunce o ultimă privire pântecelui acelaia care se profila neverosimil în fața ei, ca o excrescență uriașă pe un copac plăpând. Ochii îi erau atât de întunecați, de negri și de vehemenți, că oamenii aceștia care-și suceau capetele ca să se holbeze în urma ei se întorceau rapid, neliniștiți, nemaifiind în largul lor dintr-un motiv necunoscut. Trecea printre ei fără să-i observe, de parcă nici nu erau acolo. Datorită felului în care își ținea gura și bărbia, pe chip i se citeau voința și hotărârea, cu

toate că părea în același timp pierdută și distantă, de parcă toate gândurile îi erau concentrate într-un punct invizibil pentru toți în afară de ea. Așa mergea prin Shahkot, stranie și zăpăcită.

— La ce vă așteptați? spunea Ammaji, soacra ei, inventând scuze de fiecare dată când vecinii curioși o întrebau despre starea de spirit a lui Kulfi. La ce vă așteptați de la o femeie care are în pânțece un copil ca un peștișor?

Dar Kulfi nu se gândea la copilașul din pânțece ca la un peștișor. Se gândea de-a dreptul la pești. La pești sub multe forme. La pești suficient de mari și de buni să potolească foamea care o copleșise în ultimele luni ca un val. Se gândea la curry cu pește și la kebab cu pește. La *pomfret*¹, la *bektî*², la *ruhi*³. La bancuri de creveți mustăcioși. La midii gumate. Se gândea la mâncare din abundență, în toate formele pe care aceasta ar fi putut să le ia. La *schinduf*⁴ și lapte de cămilă, la cartofi dulci și porumb. La mango și la nuci de cocos și la mere în aluat. La ciupercile care se deschideau asemenea umbrelor în

---

1 Specie de pește oceanic, înrudit cu bibanul.

2 3. Specii de pește folosite în bucătăria tradițională 3indiană.

4 Plantă din familia *Favaceae*, ale cărei semințe sunt folosite la prepararea unui condiment cu aromă puternică și gust dulce-amăru.

anotimpul musonului. La nuci încrețite în cojile lor, cu pielița maronie și carnea lăptoasă.

Casa era prea mică pentru dorința ei cea mare. Se plimba din dormitorul minuscul, văruiat în albastru, până în bucătăria sufocată de mirosul de kerosen, în jurul mesei și al scaunelor, în sus și-n jos pe balcon, cobora scările trecând pe lângă camerele vecinilor care clătinau din cap către ea, apoi în jurul prunului negru din mijlocul curții.

— O, Doamne, ce se va alege de femeia asta? spuneau Lakshmiji, soții Raipur, profesorul de bengali și toți ceilalți, atunci când priveau pe ferestre, când bârfeau la ceai sau stăteau unii în casele altora, mâncând împreună alune.

— Dintotdeauna a fost cam ciudată, spuneau ei. Îți puteai da seama de asta încă din clipa în care a pus piciorul în Shahkot.

Mesele acelea la care mâncau numai orez și linte nu puteau nici pe departe potoli foamea care creștea în Kulfi; mituise vânzătorii de fructe și pe cei de legume și măcelarul cu bucăți de mătase, broderii, un furou de satin, un Set de cercei auriți, un spărgător de nuci din argint, tot ce mai rămăsese neamanetat din zestrea ei. Îi mituise până nu mai aveau nimic să-i dea. Cam pe atunci, foamea devenise atât de chinuitoare, că părea un animal uriaș

care-i dădea târcoale. În mintea ei, vinetele creșteau enorme, mov și tari, iar apoi, în tigaie, se înmuiau și aproape se topeau. Bamele erau asezonate cu tamarin și coriandru. Puiul se fierbea cu trifoi și nucșoară. Se gândea la tocat, fiert în clocot, prăjit, feliat, amestecat și ras.

— Ce naiba face? zbiera domnul Chawla, privindu-și soția cum dispărea iar și iar pe strada dinspre piață, în timp ce el asista la golirea dulapurilor de prin casă, la dispariția obiectelor, la golurile de pe rafturi. Cu cine m-ai însurat, *Ammal* își apostrofa plin de cruzime mama care, la rândul ei, părea îngrijorată. Totuși, fiind răspunzătoare pentru căsătorie, plescăia din limbă și-i răspundea împăciuitoare:

— Trece printr-o perioadă foarte delicată. Mai ai puțină răbdare, poate-și revine.

— Poate-și revine, mormăi el. N-o să-și revină. Și dacă și copilul seamănă cu ea, atunci chiar că am încurcat-o.

Ciudățeniile, la fel ca durerile și junghiurile, accesele de plâns și letargia, îl făceau mereu să nu se simtă în largul lui și să se teamă de scursorile mizere și incontrolabile ale vieții, de umanitatea lipicioasă a lucrurilor. Avea de gând să se implice cât mai puțin în astfel de probleme, progresând în schimb vertiginos în direcția curățeniei și

ordinii. Se dusesese la biblioteca publică să caute cărți despre bebeluși și stătuse la coadă în fața Școlii Misionare ca să înscrie din timp copilul, fiindcă știa cât de lungi erau listele de așteptare. Luase vitamine și tonice de la clinica guvernului.

— Trebuie să ai grijă să fierbi apa de băut douăzeci de minute. Se ținea după Kulfi prin casă și-i citea cu voce tare din cărțile luate de la bibliotecă, dar ea îl ignora. Ridica un deget în aer. În ciuda vârstei fragede și a constituției delicate, simțea că avea dreptul să fie autoritar. Trebuie să te așezi și să te odihnești după orice efort, o sfătuia. Și: Trebuie să stai în picioare și să faci mișcare în mod regulat și ordonat. Și: Nu mai mânca fructe proaspete. Și: Nu mai cânta și nu te extenua. Nu mai bea ceai pe stomacul gol. Ai grijă să fii deosebit de curată. Spală-te pe cap, trage un pui de somn, ridică picioarele și fă exerciții de bicicletă. Își ștergea sudoarea de pe frunte cu o batistă și se ținea în continuare după nevastă-sa, chiar dacă îi era clar că pe ea nu o interesa absolut deloc ce-i spunea el.

Ammaji avea propriile idei. Propriile idei despre cum trebuie tratată o femeie însărcinată. O cocoloșea cu perne și ierburi, cu perii de păr și uleiuri de masaj cu arome puternice.

— Cântă ceva ca să-l faci pe copil să se simtă bine, o sfătuia. Du-te la templu. Spune rugăciunile care trebuie. Asigură-te că e sănătos copilul. Asigură-te că și configurația planetelor e bună. Asigură-te că nu ai păduchi. Asigură-te că miroși frumos, ca să miroasă frumos și copilul.

Senzația care domnea peste tot era de aer tras în piept, care nu avea să mai fie expirat până nu se năștea copilul – expirat cu bucurie și ușurare dacă avea să fie băiat, expirat cu dezamăgire și necaz dacă nu.

La început, Sampath stătea liniștit în burtă la Kulfi, ca și cum nici nu era acolo. Apoi, parcă entuziasmat de ceva, deveni din ce în ce mai îndrăzneț și plin de viață, până ajunse să lovească și să se sucească și chiar să sară. Kulfi se plimba în sus și-n jos, și iar în sus și iar în jos, cu mâinile pe burtă, și se gândea că ar putea să înceapă să urle cât de curând și că, indiferent dacă voia sau nu, ar putea să urle până la naștere și poate chiar după aceea. Pântecelul se făcea tot mai mare, iar visele despre mâncare tot mai extravagante. Casa părea să se micșoreze. În jurul ei vara se întindea albă și fierbinte, până la o distanță infinită. Într-un târziu, disperată după un alt peisaj, găsi o cutie veche de creioane colorate în fundul unui dulap de

bucătărie și, cu un sentiment vecin cu isteria, începu să deseneze pe pereții murdari și pătați ai casei. Desenă în jurul pozelor cu bebeluși agățate de Ammaji. Copii care mâncau terci, care pozau cu păpuși și puișori pufoși de găină, care făceau tumbe. Bebeluși grăsuți și gingași și băieți care, spera Ammaji, vor reuși prin vreun misterios proces osmotic să influențeze formarea nepoțelului ei. Kulfi desena în jurul acestor poze și uneori peste ele. Desenă un heleșteu întunecat, dar plin de pește colorat. Un câmp de ananași strălucitori și dovlecei-șarpe⁵ atârând. *Jackfruit*⁶ mari în copac și câteva găini care scurmau. Dat fiind că soacra și soțul se retrăgeau îngroziți, neîndrăznind să o tulbure pe ea sau pe copilul aflat încă înăuntru, desenă o pleiadă de bucătari decapitând capre. Alții alergând spre o piață înțesată de lucruri pentru care merita să te târguiești. Unii postați deasupra oalelor aburinde, cu polonice în mâini sau măcinând mirodenii în râșnițe. Desenă plante agățătoare și vrejuri care intrau pe ferestre și revărsau desigur de frunze pe pereți. Începu să deseneze fructe pe care nu le cunoștea, mirodenii ce trebuiau descoperite în păstăi ascunse sau cuibărite în

---

5 Specie de dovlecel comestibil, *Tyichosanthes cucumerina*.

6 Specie de fruct întâlnit în India, Bangladesh și Malaiezia, *Artocarpus heterophyllus*.

inima florilor necunoscute. Desenă mâncăruri pe care nu le mâncase vreodată: o ciută atârnată deasupra unui foc împreună cu un șir de ingrediente care aveau s-o transforme în ceva magnific, un păun sărind printre căței de usturoi, un mistreț captiv într-o junglă de arbori de papaia. Cepele creșteau mai mari sub picioarele ei, plante agățătoare țâșneau dintre scându-rile podelei, iar peștii înotau pe sub uși.

În camera vecină se auzeau pașii domnului Chawla plimbându-se în sus și-n jos.

— În ce ne-am băgat?

Iar Ammaji îi șoptea:

— Mai ai un pic de răbdare, *beta*, ai răbdare și-ai să vezi.

Afară, pe cerul sterp, zumzăitul avioanelor Crucii Roșii.

Când aproape că nu îi mai rămăsese spațiu de desenat, când pereții, podeaua și tavanul fuseseră acoperiți, umpluți până la refuz cu desene, se născuse Sampath. Și nașterea lui avusese loc în împrejurări atât de remarcabile, că fusese ținută minte multă vreme de oamenii din Shahkot.

Într-o zi, pe când stătea la fereastra de la dormitor și privea în stradă, pregătită să îndure încă un interval

aparent nesfârșit până când Ammaji avea să-i gătească și să-i servească cina, o umbră căzu dintr-odată peste soare, la fel de repede cum o zi de iarnă se topește într-o seară cețoasă și apoi în noapte, iar după-amiaza luminată în alb se prefăcu în pergament când cerul se întunecă. Draperii albe zburau de la fiecare fereastră. Bucăți de ziare și pungi vechi se iviră peste tot pe străzile indigo. Aerul se subție și se transformă într-o boare care-i făcu pielea de găină pe brațe.

— Uite, strigă Kulfl, vine ploaia!

Auzea zvon de bucurie dinspre bazar.

Privi copiii de pe stradă sărind ca broaștele, incapabili să stea liniștiți din pricina încântării.

— Se face frig, zbierau ei și se prefăceau că tremură. O să plouă.

Se luptau și se trânteau unii pe alții într-o stare de veselie nestăpânită, în timp ce adulții se grăbeau prin lumina schimbătoare să ajungă până la piață și-napoi, să aducă în casă rufele spălate și hamacele. Ridicau brațele în aer salutându-se unii pe ceilalți: în sfârșit! Musonul! Cine mai știa dacă venise din pricina elicei uriașe, a nunții de broaște, a muzicantului⁷, a puterilor mercuriale sau a

---

⁷ în original, Pied Piper, personaj dintr-un basm al fraților Grimm, care a scăpat un oraș întreg de șobolani cântându-le din flaut ca îi atragă ^n afara zidurifopj

minunilor unui magician? Și, în definitiv, cui îi păsa? Ploaia venise în Shahkot. Musonul era în oraș. Kulfi simțea cu o bucurie neîncrezătoare cum mirosul de ploaie parfuma aerul ca o floare când norii ce veneau dinspre est au atins copacii de la marginea orașului și s-au împrăștiat deasupra acestuia.

În gospodăria familiei Chawla, domnul Chawla se agita încolo și-ncoace ținând în mâini folii de plastic, în timp ce Ammaji puneă afară găleți în care să se adune apa de ploaie și scotea lumânări și lămpi cu kerosen, în așteptarea inevitabilei pene de curent. Se opriră totuși să verifice forța din ce în ce mai mare a vântului pe obrajiilor lor, privind în sus să vadă cum înaintau norii. Când au fost, în cele din urmă, pregătiți pentru potop, rămaseră la fereastră să privească, asemenea lui Kulfi și tuturor locuitorilor din Shahkot, aplecați pe balcoane și verande, de sub copertinele ricșelor; întregul oraș privea cu ochi neliniștiți, îndreptați în sus, până când o pală deosebit de puternică făcu frunzele să zboare ca păsările înainte de focul de armă, aducând primele picături de apă pe pământul uscat.

Kulfi privea ploaia. Cădea repede și apoi din ce în ce mai repede. Umplea fiecare bucățică de cer. Nimic pe lume nu

mai suna așa, nimic care să fi fost sugerat de picurul slab al robinetelor din Shahkot. Cădea neagră, din cauza prafului adus din cer și a murdăriei de pe copaci, apoi limpede. Dar mereu mai tare. Întinse mâinile ca să simtă în palme greutatea stropilor, apoi întinse și fața, ținând-o, luminoasă și palidă, în orașul închis în inima întunecată a musonului.

În timp ce făcea asta, îl simți pe Sampath lovind-o în burtă. Înima îi tresări, prinzând ritmul. O lovea din ce în ce mai tare. Prunul din curte să clătina și trosnea. Ploaia se scurgea prin părul lui Kulfi, spălându-i fața. Soțul ei zbieră:

— Pleacă de lângă fereastra deschisă.

Nu-i dădu nicio atenție. O înfășură într-o bucată de plastic, dar ea o scutură de pe umeri. Ploaia cădea în rafale puternice, măturând totul.

Vecinii se retrăseseră cu mișcări iuți, bruște, trântiseră ferestrele, baricadaseră ușile, dar Kulfi se întinse și mai mult, din ce în ce mai mult, până când ploaia ocupă tot spațiul din capul ei. Îi cuprinse creierul, o masă și o incluse în sunetele apoase, până ajunse să simtă că ea însăși ar putea să se transforme în furtună și să dispară în zbuciumul acela care sufla, gemea și lumina, rapid ca bătaia de aripi a unui fluture de noapte. Dacă ar da drumul

cadrului de metal al ferestrei, ar putea lua zilele acelea năucitoare de vară și ar putea da cu ele de pământ, preschimbându-le în apă și vânt și vânzoleală.

Își simți mușchii contractându-se, parcă un tunet își găsisse ecoul în ea. Tunetul mugi din nou. Kulfi, udă learcă, deschise gura larg și îi răspunse. Pământul dispăruse sub ea. Bălțile formate se uniseră în lacuri și o porniseră în jos pe străzi în chip de râuri. Râurile luară locul drumurilor.

La nici două ore după aceea, pe când domnul Chawla și Ammaji alergau de colo-colo cu cârpe și apă fierbinte, furtuna era încă dezlănțuită, iar ploaia spăla ferestrele ce refuzau să stea închise și răbufnea de pe sub uși, se născu Sampath. Când fața sa, cu un semn din naștere maroniu pe unul din obraji, se ivi în uralele familiei, se auzi un tunet care aproape le sparse timpanele, urmat de o prăbușire de proporții afară, în stradă.

— Ce-a fost asta? întrebă nervos domnul Chawla, pe când pământul se cutremura. Să fi coincis oare nașterea fiului său cu sfârșitul lumii? Părăsindu-i pe Kulfi și pe bebeluș, el și Ammaji alergară la fereastră să vadă despre ce era vorba și descoperiră că nu era sfârșitul, ci, din contră, mai degrabă începutul lucrurilor.

Agățată în prunul lor cel bătrân, văzură o ladă cu provizii de la Crucea Roșie, parașutată de un avion suedez dezechilibrat de furtună, așa încât totul părea pus la cale de zei. În zbor, avionul se ridică mult către cer și dispăru printre norii învălătuciți, aparent indiferent la localnicii care săreau și-i făceau semne de jos, alergând, în ciuda ploii, să salute această mărinimie neașteptată. Ascunse de frunzele prunului distrus, găsiră cutii pline de ceai și zahăr, amestecuri rehidratante, lapte praf și biscuiți digestivi. Pachetele acoperite cu imagini de femei străine, zâmbitoare, conțineau prafuri necunoscute. Mai erau cutii de aluminiu cu nuci, dulciuri și mâncare pentru bebeluși. Fugeau de colo-colo, strângând în brațe partea lor din comoară.

Cățărați în copac, ștregarii de pe stradă aruncau jos ce găseau agățat de crengile rupte. Domnul Chawla alerga încoace și-ncolo ca un pui de găină zăpăcit, umplând cu provizii o sacoșă de cumpărături, în timp ce Ammaji vestea vecinii despre naștere, ținând de la fereastra de lângă patul lui Kulfi. În scurt timp, casa se umplu de cei veniți să facă urări de bine, care trăncăneau încântați, neștiind dacă să vorbească despre copil sau despre ploaia de mâncare.

— Minunat! exclamau întruna, iar apa li se scurgea din

haine formând adevărate bazine la picioare. Ce copil frumos... și-ți vine să crezi că a-nceput musonul? Vai, și mâncarea!... Ce copil!

Doar Kulfi tăcea. Privea creatura micuță din brațele sale, o creatură care părea să fi venit de pe cu totul altă planetă sau care fusese găsită în pădure, ceva străin și ciudat. Ochii copilului erau închiși și degetele îndoit strâns în pumni. Fața îi era roșie și capul ascuțit. Privea ciudățenia lui și simțea că o cuprinde o stare de pace și liniște. Furtuna se va sfârși curând, lumea se va cufunda în tăcere, iar aerul plin de miresme se va așterne încet, ca ora somnului. În curând vor zbura furnicile înaripate, iar șopârlele se vor îngrășa mâncând zecile de insecte ce se vor înmulți. Apa va deveni măloasă și lină. Ușile se vor umfla și va fi imposibil să fie închise odată ce au fost deschise, sau deschise odată ce au fost închise. Sporii și mucegaiul se vor întinde voluptuos, iar armatele de ciuperci se vor strânge în dulapul de sub chiuvetă.

Încercând să o facă și pe Kulfi părtașă la bucuria lor, vecinii o asigurară că fiul ei era predestinat măririi și că lumea cea mare, de dincolo de Shahkot, aflase de el.

— Uite, până și oamenii din Suedia și-au amintit să-i trimită un cadou de ziua lui.

Și:

— Hai să-i punem numele Sampath, spuneau ei. Noroc. Pentru că, fără să fi fost foarte dolofan sau foarte frumos, era, la modul triumfător și indiscutabil, băiat.

Extrem de bine dispuși că scăpaseră de foamete, sărbătoriră nașterea într-o cameră plină de lumânări, căci, firește, curentul se oprise.

2

Douăzeci de ani mai târziu, în aceeași casă și în aceeași cameră, Sampath Chawla cel cu picioare ca de păianjen și cu brațe la fel, slab și cu o înfățișare îngrijorată, zăcea treaz sub un ventilator. Acesta se rotea și zdrăngănea deasupra lui, la fel de zgomotos ca o vijelie, deși tot ce putea Sampath să simtă era adierea slabă a unui curent de aer pe la degetele de la picioare.

Familia dormea în jurul lui și sforăia: tatăl, mama, bunica și sora lui cea mică, Pinky, acoperiți cu cantități impresionate de organza înflorată. Sforrrr, sforrrr. Fiuuu. Sforrrr. Ce zgomot! Sampath asculta fiecare inspirație ostilă. Chiar și în somn, se gândea dezgustat, familia lui se dovedea incapabilă de dovezi plăcute de considerație. Îngăduitori cu ei înșiși, ca întotdeauna, își croiau zgomotos drumul printre vise, ținându-l pe Sampath treaz,

zvârcolindu-se. Chiar și mama sa, pe care o iubea cel mai mult dintre toți, uitase de el în somn.

De nerăbdare, lovi aerul cu piciorul.

— Sssttt, spuse cu voce tare, dar sunetul fu slab și trist, așa că trecu neobservat.

Fiuuu. Sforrrrr. Sforrrrr. Era suficient de rău că nu erau destul de bogați ca să aibă fiecare propria cameră și propriul ventilator. Totuși, Sampath decisese că ar fi spre binele lui să își înăbușe iritarea. Poate că familia sa era incapabilă să respecte liniștea sfântă în care ar trebui să fie scăldat somnul, dar el nu avea de gând să se enerveze.

Făcând un nou efort și un nou început, își mută trupul în așa fel încât capul să ajungă în locul în care fuseseră picioarele. Adierea slabă prinse o șuviță din părul său și i-o aruncă peste față, iar aceasta îl gâdilă ca o insectă. O apucă și o aranjă la loc, se scărpină pe față și se stăpâni din nou.

Ventilatorul scârțâia. Se gândi că era posibil să cadă peste el și să-i strivească față, să i-o facă la fel de plată ca o față dintr-un desen de copil. Gândul deveni din ce în ce mai persistent. În definitiv, electricianul abia îl curățase și tot orașul Shahkot știa cât de prost lucra Bunty Chopra.

Sampath se ridică de sub obiectul cel periculos de uz

casnic și se lungi pe podea, întinzându-și picioarele și brațele și degetele cât de departe putu, astfel ca nicio parte a trupului său transpirat și chinuit să nu se atingă de alta. Zăcu așa întins și deschise gura să înlesnească intrarea aerului și, spera el, sosirea cât mai rapidă a viselor. Și totuși, imediat ce se aranjă în felul acesta, se luă curentul și ventilatorul se mișcă tot mai încet, apoi se opri. În loc să se topească, așa cum spera, într-un tăram de vis, cu norișori, capacitatea de concentrare a lui Sampath se ascuți ca un cuțit în toate punctele în care oasele lui apăsau podeaua dură. Încă o dată, fără să vrea, deveni conștient de sforăiturile familiei sale, care, dat fiind că acum se afla pe podea, se contura alarmant undeva deasupra, iar șoldurile lor păreau niște munți prea înalți pentru a fi urcați.

Cum să se poată odihni dacă ei șuierau și vibrau ca uriașii? Dacă-și trimiteau sforăiturile până în tavan? Până în tavan și înapoi, rezonanțele deranjante ale fiecărui sunet se acumulau și-l apăsau pe Sampath ca pietrele de moară. Camera era încinsă și sufocantă. Trupul îi era greu și amortit. Își dădu dintr-odată seama că era posibil să nu se mai poată mișca niciodată. Se îneca; avea să se scufunde ca un pietroi într-un loc la fel de adânc și

întunecat ca fundul mării. Făcând un efort eroic, împins de o senzație de panică acută, Sampath își adună toată puterea. Într-o demonstrație crucială de voință, la care nu asistă însă nimeni, se ridică, alergă în sufragerie și țâșni pe ușa care ducea spre acoperiș.

Însă și afară era la fel de cald. Luna era palidă și semăna cu mucegaiul, ca o pată lipsită de viață în noapte. Niciunul dintre becurile de pe stradă nu funcționa și nici nu avea să funcționeze, după cum știa toată lumea, până la următoarele alegeri locale. Atunci va avea loc o izbucnire de entuziasm sub forma unor planuri cu cinci și zece etape în vederea ameliorării sistemului electric, și suficientă tehnologie modernă, așa cum promiteau mereu, ca să propulseze orașul Shahkot și pe locuitorii lui direct în secolul XXI. Sampath se plimba în sus și-n jos, iar strălucirea palidă a pijamalei sale era singurul lucru care se mișca în noaptea liniștită; părea că se mulează perfect pe trupul lui, așa că-și dădea seama că-i va fi imposibil să se scuture de ea, că va rămâne acolo, agățată de el, chiar dacă s-ar apuca să sară sau să lovească în jur cu un băț.

În sus și-n jos, înainte și-napoi. Se plimba ca să se liniștească, așa cum te plimbi ținând în brațe un bebeluș care plânge întruna și nu poate să adoarmă. Deasupra nu

se zăreau stelele, doar luminile sporadice ale avioanelor în zbor spre cine știe unde. Spre Calcutta? Madras? Madurai? Spre Anglia sau America? Era îngrozitor să fie treaz în timp ce unii oameni zburau, purtând întreaga lume pe deasupra capului său, iar alții dormeau, luându-i-o de sub picioare. Era totuși recunoscător pentru senzația aspră și nisipoasă pe care i-o dădeau cărămizile de sub el, suprafețele inegale și zigzagul cu creste subțiri pe care îl alcătuiau liniile. Era recunoscător pentru netezimea răcoroasă, întâmplătoare, a unei frunze căzute. Le aduna una câte una și le ducea la buze ca să imite cri-criul monoton al greierilor, le rostogolea pe obraji, între degetele calde și lipicioase, până se încălzeau și se umezeau prea tare. Gustă niște ghimbir murat, lăsat la maturat într-un borcan pe acoperiș, alături de șiruri de borcane cu mango, lămâi verzi și dovlecei murați. Pe măsură ce noaptea se scurgea, gusta câte un pic din fiecare borcan, ca să-și dea seama care din ele îi plăcea cel mai mult, dacă îi plăcea cumva vreunul. Între timp, printre înghițituri, fără să-și dea măcar seama, începu să cante:

— Mai devreme sau mai târziu, fredona încetișor, va veni o oră a magiei, când am să zăresc o prințesă din regatul Cooch Behar.

O mașină în trecere își trimise lumina înnebunitoare și fluidă a farurilor peste marginea clădirilor și prin copaci, dezvăluind nu culorile, materia solidă a obiectelor la lumina zilei, ci o lume de găuri negre tăiate într-o piele goală de lumină.

— Când gura o voi deschide, nimic de spus nu-mi va trece prin minte, iar doamna aceasta așa de frumoasă și fină va pleca mai departe. La revedere, prințesa mea din Cooch Behar, fie să ne-ntâlnim din nou...

Sunetul vocii sale subțiri, cântând cu atâta curaj, reuși să-l înveselească puțin.

Cam pe când paznicul de noapte pedala în drum spre casă, venind dinspre cartierul bogat în care lucra, Sampath se clătina pe picioare din cauza lipsei de somn. Fiuu... fluuu fluuu – sufla paznicul din fluier, parcă din dorința răutăcioasă de a-i trezi pe toți cei care mai dormeau.

Sampath urmărea umbrele retrăgându-se și Shahkot-ul oferindu-i-se încă o dată, întreg și neatins, cu grămezile de gunoi și încrengătura de străzi. Încetul cu încetul, văzu rețeaua de fire ce pornea din vârful stâlpului de curent electric și pereții murdari, pătați, ai caselor care se înălțau în jurul său, acoperișurile lor complicate și verandele lor; desișul lor de antene de televiziune, sârme întinse pentru

pus rufele la uscat și curți pline de biciclete și plante zdrențuite și tot calabalâcul familiilor numeroase și zgomotoase. Rețeaua municipală de apă funcționa din plin. Dinspre flecare bucătărie și baie din Shahkot răzbătea sunetul pompelor de apă, șuvoaiele subțiri scurgându-se în prima din multele găleți și oale și cratițe așezate la rând pentru a fi umplute. Tatăl lui Sampath își făcu apariția jos, cu salteaua sa de yoga. Femeile ieșeau din diferite case, întâlnindu-se în drum spre ghereta Mother Dairy, iar preoții din templul de la capătul străzii cântau cu voci din ce în ce mai puternice, acoperind-o pe a lui Sampath, imnurile înălțându-se, unduindu-se și plutind deasupra acoperișurilor.

Sampath se întreba dacă nu cumva ar putea alunga ceața din mintea sa cu un ceai tare de dimineață și un spălat zdravăn pe dinți sau dacă și-ar putea umple vreodată golul din burtă. Coborând treptele și intrând din nou în casă, se întâlnește cu Ammaji care tocmai se pregătea să plece cu bidonul de lapte în mână, cu sariul alb mototolit în jurul ei. Semăna cu o creatură marină palidă, eșuată pe țărm, însemnată de marea, ridată și încrețită.

Ammaji se uită la ochii obosiți ai nepotului său.

— N-ai dormit? Întrebă. Cum o să rezisti peste zi? Îl ciupi

tandru de obraz, în semn de reproș.

3

În curtea de jos, domnul Chawla se apucă de exercițiile de dimineață. Decis să înceapă ziua cu un scop, conform programului și obiceiului, elimină și ultimele rămășițe de somn și inerție printr-un jet-curcubeu de scuipat perfect ținut. Stătea într-un petic de soare unde umbrele prunului nu îl puteau ajunge. În locul în care aterizase lada de la Crucea Roșie în noaptea în care se născuse fiul său încă mai era o gaură care știrbea proporțiile, de altfel elegante, ale pomului. Domnul Chawla se aplecă în față pentru a-și atinge degetele de la picioare, apoi în spate, formând un arc perfect, suficient de întins și încordat ca să se poată catapulta la cer.

— Ommmmmm. (își lăsă vocea să zboare triumfătoare peste acoperișuri.) Ommmmm, urlă, iar dinții îi sclipiră în razele dimineții. Ommmmm.

Informa lumea că el, domnul R.K. Chawla (B.A. Pass⁸), funcționar-șef al băncii Rezerve din Shahkot, era pregătit pentru o nouă zi. Aerul vibră de parcă ar fi fost străbătut de săgeți. Avea patruzeci de ani și era sănătos tun. Deși avea un început de chelie și un pic de burtă... ei bine, îi

---

⁸ Licențiat (Bachelor of Arts).

plăcea această imagine; conferea greutate cuvintelor sale și inspira respect. Pășise în lume ferm și sigur pe sine, făcându-i de rușine pe tinerii ratați care pierdeau vremea prin oraș, ignorându-și responsabilitățile. Plesnindu-se peste piept și legănându-și brațele, alerga ușor în jurul curții.

Mai târziu, pe când se ungea cu ulei de cocos în baia micuță, strigă din spatele ușii închise:

— Aproape că s-a terminat praful de dinți. Ai putea să mai iei de la magazinele Diana.

Sau:

— De ce nu te duci să vezi dacă i-a mai trecut febra lui Lakshmiji?

Sau:

— Țeava de scurgere trebuie curățată. Să nu vii la mine să te plângi când o să te invadeze cea mai mare populație de gândaci din lume.

Spera să își inspire familia să caute să aibă o zi la fel de plină de promisiuni și activități ca a lui. Când făcea baie, lovea cu putere gălețile de metal una de alta și turna apă peste el în cascade puternice, inundând toată baia, astfel că valurile miniaturale se revărsau prin crăpătura de sub ușă. Când ieșea, cu obrajii netezi și proaspeți, mirosind

puternic a săpun Lifebuoy, stârnea o asemenea agitație în casă, că familia credea că va avea nevoie de tot restul zilei pentru a se reface de pe urma ei.

Cămașa trebuia călcată. Descoperise că pantofii îi erau acoperiți de praf, murdari și nelustruiți. Șosetele îl deranjau pentru că i se încrețiseră la glezne în loc să plesnească scoțând un sunet satisfăcător de elastic bun, undeva la un nivel dezirabil, pe la jumătatea gambei. Ammaji și Pinky fugeau de colo-colo încercând să-i satisfacă pretențiile.

În timp ce se străduia să coordoneze toate activitățile necesare pentru soluționarea acestor probleme, domnul Chawla citea bucăți din articolele din ziar, conform obiceiului său.

— Ce v-am spus eu? spunea încântat. Alt politician corupt! Nici nu ieșim bine dintr-un scandal internațional că intrăm în altul. Politicienii noștri sunt din ce în ce mai neatenți. Își deschid mai multe conturi în băncile elvețiene decât șepcile cu Gandhi pe care le poartă ca să ne distragă atenția. Nu există niciun politician care să spună adevărul în toată țara. Da, parlamentul nostru e compus din hoți, fiecare dintre ei fiind responsabil în fața prim-ministrului, care este cel mai mare hoț dintre toți. Uite ce

bine-i merge, în fiecare nouă poză e mai gras decât în cea de dinainte.

Și totuși pe Kulfi asta n-o interesa. Stătea la fereastră și se gândea la lumea boabelor mici de piper, puternic aromate, a scorțișoarei, a mugurilor de trifoi și *cassia*⁹, a stigmatelor de culoarea șofranului ale brândușelor. Pe pereții din spatele ei se aflau urmele desenelor pe care le făcuse cu atâția ani în urmă, încă vizibile sub un strat subțire de spoială albă. La momentul respectiv, era deja recunoscut faptul că se purta puțin cam excentric, ca să nu spunem mai mult. Foamea din timpul primei sarcini și apoi a celeilalte se transformase într-o obsesie permanentă legată de mâncare. Pe măsură ce anii treceau, devenea din ce în ce mai ciudată. Ignorând cu totul agitația iscată de soțul ei, continua să privească în gol pe fereastră, în timp ce fiica ei se plângea de alegerea articolelor noi citite cu voce tare.

— Offf, spunea Pinky gesticulând exasperată cu prosopul, făcând o pauză în drum spre baie. De ce te agiți atâta? Mereu aceeași poveste. În fiecare an, același scandal. De ce nu citești ceva ce ne afectează? De exemplu, despre Maimuța de la Cinema. Scrie ceva despre

---

9 Plantă aromatică cultivată în Asia și înrudită cu scorțișoara.

Maimuța de la Cinema?

— Ce maimuță? o întrebă uimit tatăl ei.

— Poftim, ești complet pe dinafară cu problemele locale! În ultima lună, a făcut valuri în afara cinematografului, a hărțuit doamnele, le-a tras de sari până și-au scăpat cornetele cu alune. Și băieții ăia de la universitate se duc special – nu ca să vadă vreun film, doar ca să stea afară și să vadă cum li se trag jos hainele fetelor! Vai, vai, vai, mi-e prea frică să mă mai duc.

Tatăl ei pufni.

— De ce nu-l iei pe Sampath cu tine? spuse Ammaji, încercând să-i găsească domnului Chawla o pereche de șosete bune și să soarbă ceai dintr-o ceașcă în același timp. Te poate apăra.

— Sampath! spuse Pinky. La ce-ar fi bun Sampath! Probabil că maimuța aia m-ar alege pe mine *dacă* ar veni și Sampath.

— Asta așa e, fu de acord Ammaji și mai luă o înghițitură de ceai. Nu e prea amenințător. Bietul Sampath, spuse. Uită-te la el cum stă acolo, lânzezește ca de obicei, fără nicio mărire de salariu sau promovare în perspectivă.

Domnul Chawla se uită înspre partea de masă unde ședea cocoșat fiul său, cu micul dejun întins dezordonat

Într-o adunare de firimituri în jurul farfuriei. În fața lui, vibrând ca un mecanism, o muscă se rotea deasupra unui castron cu fructe pe care soția lui le cumpărase după multă târguială de la tarabă. Atentă ca un pilot, aceasta se așează pe cea mai coaptă prună din vas. Imaginați-vă cât s-a bucurat dând peste așa ceva tocmai în casă; se plimbă în sus și-n jos ca să aprecieze dimensiunile descoperirii sale, oprindu-se doar uneori ca să-și frece una de alta picioarele mici și negre, ca un afacerist lacom. Sampath ridică globul strălucitor ca să vadă mai bine fața cu trompă lungă; chiar în dreptul nasului său se produse un curent de aer, iar domnul Chawla, observând deranjanta lipsă de inițiativă a fiului său, coborî ziarul rulat și pleosc! lovi cu putere musca, astfel că nu mai rămaseră din ea decât picioarele agitându-se neputincioase deasupra unei pete zemoase și urmele aripilor indiscente.

— Ce s-a-ntâmplat cu bunul tău simț? întrebă domnul Chawla. Dumnezeu știe prin ce mormane de balebă și prin ce gropi de gunoi au umblat muștele astea. Hai. Mănâncă-ți micul dejun. Se așează la masă, în fața lui, și lăsă ziarul deoparte. Cum merge la muncă?

— Bine, mormăi Sampath.

Răspunsul îl irită pe domnul Chawla.

— Bine! exclamă, ridicând din sprâncene. Bine? Nu pari foarte sigur. Dacă totul ar merge bine, nu ai primi același salariu pe care-l primeai anul trecut și în cel de dinainte, nu-i așa?

Unul câte unul, toți colegii de clasă ai lui Sampath își găsiseră de lucru. Chiar și cei ale căror carnete de note erau ca al lui. Carnete pe care nota F, trecută cu roșu, apărea de atâtea ori, că părea să se fi multiplicat, fiind lipsită de orice competiție din partea celorlalte note. Numai Sampath stătea degeaba, petrecând multe ore pașnice, de visare, în scaunele pentru ceai și cântând pentru sine în grădinile publice, până când, în cele din urmă, domnul Chawla îi găsise fiului său un post pe măsură.

— Ce post? se întrebau toți oamenii curioși și băgăcioși din Shahkot.

Acestora, domnul Chawla le spunea:

— E un post în slujba guvernului.

În slujba guvernului! Oamenii se gândeau la sieste de după-amiază. La băieți care servesc ceaiul, alergând în sus și-n jos cu pahare aburinde de ceai cu lapte cât era ziua de lungă. Se gândeau la medicamente gratuite de la dispensar și la pensii. La cartele de rație și la telefoane. La

racordări la gaz ce puteau fi făcute atât de lesne. Se gândeau că țara avea multe festivaluri și sărbători. Că birourile guvernului se închideau pentru fiecare dintre ele. Își imaginau un post în care, dacă șeful se dovedea a fi un nesuferit, erau destui oameni la care să poți țipa, oameni la care să poți țipa mai tare chiar decât țipase șeful la tine. La măturător sau la curier, de exemplu. Le puteai spune:

— Unde ți-e capul? Ți-a căzut în drum spre serviciu?

Sau:

— Ai grijă sau îți trag un șut de ajungi din Shahkot direct în Golful Bengal.

Ce plăcere să ai un astfel de post! Serios, era un lucru deosebit să ai un fiu în guvern. Oamenii se gândeau la Ministerul de Finanțe. Al Industriei. Al Pădurilor și al Bunăstării Doamnelor. Al Pescăriilor. Al Artelor și Culturii. Al Transporturilor.

Sampath, care lucra în biroul din spate al poștei din Shahkot, nu se considera totuși chiar atât de norocos.

Domnul Chawla înghiți cu zgomot un cățel întreg de usturoi cu o gură de apă. Fiul său era așa de enervant. Își aminti cum, pe vremea când era și el tânăr, fusese un om promițător și eficient. Era deștept, agil și iute, exact opusul a ceea ce era fiul său, care, acum că musca era moartă,

stătea și contempla norii lăptoși, în formă de ciupercă, din ceaiul său, cu o expresie absentă și disperată întipărită pe chip.

— Un post, îi spuse, lansându-se într-una din predicile pe care se simțea obligat să i le țină din când în când lui Sampath, un post are două laturi importante. Nu contează dacă ești prim-ministru sau măturător, laturile respective sunt aceleași. În primul rând, munca în sine. Începe întotdeauna cu ce ai mai bun. Chiar dacă asta înseamnă să faci ceva în plus, cum ar fi rezervările de bilete de tren pentru șeful tău, nu te plânge. E doar un lucru neînsemnat.

Ammaji veni din bucătărie, unde pregătea cutiile cu prânzul. Kulfi gătea doar când o cuprindea inspirația; corvoada o lăsa pe seama lui Ammaji.

— Vreți *paratha*¹⁰ simplă pentru prânz sau ați prefera cu ridichi? întrebă Ammaji.

— Eu aș prefera păun cu rodii, spuse Kulfi, atât de încet, că nu o auzi nimeni.

Domnul Chawla flutură nerăbdător din mână înspre mama lui, răspunzând pentru sine și pentru Sampath.

— Cu ridichi, și-i făcu semn lui Ammaji să plece.

---

¹⁰ Turtă plată din aluat de pâine, în care se pot introduce diferite ingrediente, servită alături de unele mâncăruri indiene.

— Când șeful vorbește cu tine, să stai mereu în picioare - nu faci niciun rău dacă te arăți respectuos - și să spui: O să mă ocup de asta imediat, domnule. Și aici ajungem la cea de-a doua latură importantă.

Mama lui intră din nou în încăpere.

— Pot să vă fac niște *aloo bhaji*¹¹, spuse, dacă nu vă ajung *parathas*.

— Fazani, păuni, rodii, spuse Kulfi.

Din nou, nimeni nu o auzi, iar domnul Chawla i se adresează mamei sale:

— Noi purtăm o discuție importantă și tu ne întrerupi cu trăncăneala ta despre cutii pentru prânz. Vreți *aloo bhaji*, vreți ridichi... noi vorbim aici despre perspectivele de carieră ale lui Sampath.

— Păi și eu despre ce vorbesc? protestă ea. Și eu vorbesc despre perspectivele de carieră ale lui Sampath. Dacă n-ar mânca așa cum trebuie, nici măcar n-ar ajunge la birou. Ar cădea în șanț de foame. În orice caz, cum să stai toată ziua și să aduni cifre când, la tine în stomac, cantitatea de mâncare e egală cu zero? întrebă triumfătoare.

— Pune ce vrei în cutiile pentru prânz, îi strigă nervos.

---

¹¹ Specialitate indiană cu cartofi sau ceapă, derivată din *paratha*.

Ce contează? De ce nu te gândești și la altceva, ca să mai faci o schimbare? Ce-ți pasă ție dacă-i cade cerul în cap nepotului tău, atâta timp cât are în gură niște *gulab jamun*¹²? Nici nu mă mir că băiatul a ajuns așa, să-și ducă viața la poalele unei scări.

Sampath ședea între ei, părând gata să se prăvălească în orice clipă.

— Așa e el, spuse Pinky, dându-și unghiile cu lac în lumina soarelui de dimineață care pătrundea prin fereastră și admirându-și plină de satisfacție mâinile. Așa e el de la natură. Dar ar trebui să își ia pantofi noi de la Bată. Dacă arată așa, n-o să ajungă nicăieri.

— Hai, lasă-l în pace, spuse Ammaji. Stelele îi sunt prielnice. E doar o etapă temporară. Dacă îi faci în fiecare zi un masaj zdravăn la cap, piedicile din calea progresului vor dispărea imediat.

— Pfui, pufni domnul Chawla. Progres! De când s-a născut, băiatul ăsta a progresat consecvent în direcția greșită. În loc să încerce să avanseze, a luat-o la vale și acum aproape că a ajuns cât de jos se putea.

— Dar lumea e rotundă, spuse Ammaji, încântată de propria-i înțelepciune. Așteaptă și-ai să vezi. Chiar dacă ți

---

¹² Desert indian făcut din aluat pe bază de lactate, modelat sub formă de bulgărași prăjiți în ulei.

se pare că a luat-o la vale, o să urce pe partea cealaltă. Da, până în vârful lumii. Doar că a luat-o pe drumul mai lung.

— Nu a luat-o pe niciun drum, îți spun eu. A rătăcit drumul cu totul. Stă pe margine și se joacă cu muștele. Domnul Chawla se întoarce către Sampath, care închisese ochii și-și imagina un somn pașnic într-un loc răcoros și întunecat.

— Hai, îl somă tatăl său. Pregătește-te de muncă. E ora nouă. De ce mai stai acolo ca o legumă? răbufni nerăbdător. Ce-i cu familia asta? Eu sunt singurul responsabil și singurul care-și dă seama cum merg lucrurile pe lumea asta. Dacă nu eram eu, Sampath era așezat în vreun muzeu special pentru oamenii care sunt o încrucișare între legume și ființe umane.

Pe tonul unui ghid turistic, adăugă:

— Priviți cum își petrece timpul această legumă ciudată.

Și, pentru a arăta exact ce părere avea despre modul în care leguma aceea ciudată își petrecea ziua, își luă cutia pentru prânz și mărșăluie cu pași fermi și zgomotoși în jos pe scări, plecând la serviciu.

— Fazani, păuni, rodii, cartofi... bietul Sampath, murmură Kulfî pentru sine.

Oficiul poștal, la fel ca multe din clădirile guvernamentale, era vopsit în galben. De-a lungul anilor, se decolorase astfel încât să se asorteze cu nimbul de praf care îl învăluia pe Sampath de fiecare dată când pedala către serviciu. O luă pe o scurtătură ce ducea către drumul spre bazarul principal, prin curtea spitalului și apoi pe sub gardul de sârmă ghimpată care fusese ridicat în jurul clădirilor oficiului poștal pentru a-l desemna ca pe un loc al ordinii și datoriei oficiale. Evident, gardul de sârmă ghimpată nu era intact, căci locuitorii Shahkot-ului, nerespectând din principiu astfel de eforturi stupide, se puseseră pe treabă imediat ce le stătuse în putere, ca să înlăture această piedică nefericită. Peste tot prin propriile case, grădini și curți descoperiseră dintr-odată nevoia acută de sârmă; așa că, pe întreaga durată a zilei, în timp ce, să spunem, își scoteau dintre dinți o coajă enervantă de *betel*¹³ sau își puneau picioarele pe genunchii unui prieten pentru un masaj generos, îi lovea inspirația pentru folosirea sârmei. Dintotdeauna își doriseră să-și scrijelească numele pe scoarța unui anumit copac sau pe gardul împrejmuitoare al vreunui monument protejat. O

---

¹³ Plantă cultivată în spațiul asiatic, ale cărei frunze sunt mestecate pentru proprietățile lor medicinale.

draperie avea nevoie de cârlige. O poartă, de un soi de închizătoare, întotdeauna se găsea o plantă care nu voia să crească drept. O capră care încerca să mănânce planta. Un câine care încerca să muște capra. O nevoie stringentă de a ridica un gard aproape de casă. În curând, erau găuri peste tot și, acolo unde nu erau, unul sau altul încurcase sârma pe țărugi sau o culcase la pământ, ca să înlănească accesul spre oraș.

Astfel, oficiul poștal se ridica drept în mijlocul agitației din Shahkot. Școlari, cerșetori, olari și pictori de pancarte. Vaci și porci și bivoli. Profesori de *ikebana* de la Politehnică.

Profesori de matematică. Funcționari ai institutului pentru astmatici și bucătari. Doctorițe și directorul azilului de boli mintale. Contabili. Producători de lenjerie. Reparatori de umbrele. Un brutar și un vânzător de ouă. O femeie pescar. Muște. Un spălător care abia se vedea dintre cearșafuri și prosoape. Un *sadhu*¹⁴ îmbrăcat în portocaliu, care zâmbea și se înclina în ciuda căldurii. (Într-adevăr, India este țara miracolelor.) Scutere și ricșe, camioane și mașini. Mama, tatăl, unchiul, cumnata, veri de-al patrulea și de-al cincilea ai cuiva. Și Sampath în

---

¹⁴ Ascet practicant de yoga, aflat în căutarea celor trei adevăruri ale religiei hinduse.

drum spre serviciu, cu Pinky așezată pe locul din spate al bicicletei sale, mergând în zigzag printre toate acestea, căutând promisiunea răcorii de-a lungul pereților, pe sub copaci și paravane, căci soarele de dimineață dogorea deja. Trecând în goană de la o oază albastră de umbră la alta, urma un drum imprevizibil prin mulțimea care-i răspundea cu mormăieli și țipete, o mare de claxoane și haos.

— Stai! Își pocni Pinky fratele. Mai am puțin și mă prăbușesc aici, în spate. Nu poți nici măcar să pedalezi drept?

Merșeră un pic mai departe.

— Lasă-mă să cobor, se repezi la el. E deja prea mult. Mai bine iau autobuzul. Mi se face rău din cauza ta.

El se opri, iar Pinky, privindu-l mânioasă, își îndreptă ținuta fantastică din poliester în culoarea asfințitului și o porni către stația de autobuz. O urmări din ochi, odihnindu-se preț de o clipă și bând un pahar de apă rece ca gheața din căruțul vânzătorului de apă.

Când autobuzul apărură de după curbă, plin ochi, ca de obicei, Pinky își scoase o agrafă din păr, parcă pentru a avea la îndemână o armă împotriva bărbaților care ar fi putut să se poarte necuviincios la vederea unei fete așa

drăguțe în imediata lor apropiere. Aruncându-se pe scara suprapopulată, se prinse bine, în timp ce picioarele îi atârnavu sălbatic în aer; împunse un bărbat care nu numai că ocupa, după părerea ei, prea mult loc, dar mai comisesse și greșeala de a-i face cu ochiul, neștiind cu cine avea de-a face. Sampath îl auzi urlând alarmat, fiindcă glasul lui se strecură afară pe fereastră și se rostogoli în josul străzii.

Și în autobuz țipa toată lumea. Unii încercau să reinstaureze calmul:

— Și de ce faci așa mare scandal pentru ceva atât de neînsemnat ca o ocheadă?

Unii o încurajau:

— Foarte bine. Foarte bine ai făcut. I-ai arătat lui.

Unii o dezaprobau și i-o tăiau scurt:

— Unele doamne ar trebui puse să meargă pe jos la serviciu.

Când termină de tușit, Sampath porni mai departe cu bicicleta, apucând pe o scurtătură ce traversa curtea spitalului, uitând, ca de obicei, când ajunse la poștă, să se aplece suficient cât să poată trece pe sub propria bucată ridicată de gard din sârmă ghimpată, astfel că un smoc destul de considerabil din părul său se prinse în gard și-i fu

smuls din cap pe când intra în curte. Poate că, mai târziu, ciorile îl vor revendica drept material de construcție superior pentru cuiburile lor. Era el oare, se întrebă, un suport extrem de generos al populației de ciori în creștere a Shahkot-ului? Oare va cheli prematur din cauza asta? Oare părul său, inspirat de peticele goale, va crește la loc mai des și mai rezistent ca niciodată?

Puse aceste întrebări unei vaci care tocmai trecea. Aceasta îl privi la rândul ei cu niște ochi triști, care, i se păru, erau gata să izbucnească în lacrimi mari și umede. Înainte să fie nevoit să accepte tăcerea ei drept răspuns, zise în grabă:

— Cine poate ști?

Apoi, sprijinindu-și bicicleta de un stâlp, făcu în aer un gest care voia să spună: cine poate ști? și se grăbi să intre în clădire.

Interiorul poștei era sumbru și întunecat. În mod inexplicabil, singura fereastră era cea prin care se vindeau timbre, iar aceasta era încă închisă bine. Agrafe de birou, formulare și documente zăceau împrăștiate pe o podea cenușie și murdară, iar câteva teancuri instabile de registre și scrisori, înnegrite de praf, erau puse deoparte, gata să dispară în întunericul decolorat de sus.

Sampath rămase la intrare, cu ochii bine închiși, parcă pentru a le da timp să facă trecerea de la soare la umbră. În definitiv, nu dormise în noaptea aceea și trebuia să fie deosebit de atent. Deschise pleoapele încet, permițându-le pupilelor să exploreze semiîntunericul, aerul care semăna cu umbrele, cu apele tulburi ale unei bălți. Era vară; peisajul oferea doar câteva culori șterse, iar simțurile îi erau în cea mai mare parte copleșite de întuneric și lumină, aflate într-o totală opoziție.

— Oh, Sampath, exclamă două glasuri la intrarea lui, evident ușurate că era el și nu directorul oficiului poștal, apoi continuă o conversație aflată deja în plină desfășurare. În scurt timp, Sampath reuși să-și distingă colegii care stăteau în penumbră și discutau, fiecare cu picioarele așezate pe scaunul celuilalt, tocmai despre maimuța de care se plânsese Pinky de dimineață.

— A fost foarte jenant, spuse domnișoara Jyotsna. Înainte să-mi dau seama, maimuța mi-a rupt *salwar*¹⁵-ul și a fugit cu cornetul meu cu alune. Acum trebuie să-mi fac altul și-ți dai seama ce probleme am cu croitorul. I-am spus: „Ori nu știi să folosești metrul, ori am scăzut peste noapte la jumătate. Cum să merg pe stradă îmbrăcată într-

---

15 Rochie tradițională, purtată de femeile din India.

un cort mare? Cum o să se uite oamenii la mine! ". El mi-a zis: „O să se uite, mătușică, pentru că *salwar kameez* îți vine așa bine". „Nu-mi zice mie mătușică", i-am răspuns. „Crezi că-s așa bătrână să-mi zici mătușică?" Și uite ce mi-a făcut la jupă...

De sub sari, scoase la iveală bucățile de material mototolite, cusute neglijent laolaltă.

Sampath încremenise. Domnișoara Jyotsna își zvârli picioarele în aer. (Ce unghii roșii! Ce unghii roșii, frumoase, ca bijuteriile, ca scarabeii!) Se simțea de parcă urechile i-ar fi fost pudrate cu un strat subțire de boia iute.

Domnul Gupta, neîmpărtășind capacitatea de a observa în liniște a lui Sampath, profită de această șansă ca să se implice activ.

— Oh, nu! Flutură degetul în direcția ei. Oh, nu, n-ar trebui să porți nuanța asta de verde sub nicio formă. Uite în ce hal contrastează cu tenul tău.

— Vai, domnule Gupta, ce spuneți? Întrebă domnișoara Jyotsna cu o groază prefăcută care-l făcu să râdă. (Dinții lui erau strălucitor de albi, genul acela de alb care, într-o țară prăfuită și gălbuie, poate fi găsit doar în locuri protejate, precum gura.)

— Tu nu te uiți niciodată în oglindă? o necăji el. Uită-te

și o să vezi că am dreptate. Ca întotdeauna.

Îi făcu cu ochiul.

— Vrei să fii consilierul meu în materie de modă, pentru nuntă? râse și ea. E clar că știi mai multe decât mine. Nu-i așa, Sampath?

Flirtând, îl împunse pe domnul Gupta cu o riglă, așa că acesta chicoti și mai tare.

— Ce zici? îmi spui cu ce să mă îmbrac la nuntă?

Nunta fiicei directorului oficiului poștal urma să se țină la Badshah Gardens, alături de casa acestuia, la începutul sezonului de nunți. În momentul acela, erau probabil prinși până peste cap cu aranjamentele privind formațiile și preparatorii de kebab și ricșele și alte sute de treburi importante care trebuie rezolvate într-o astfel de ocazie. Asta pentru că, desigur, ca de fiecare dată când vine vorba de nunți, toată activitatea oficială trebuie să înceteze și personalul oricărui oficiu unde familia șefului are o nuntă trebuie să ajute la efectuarea aranjamentelor necesare. Acesta era protocolul de serviciu obișnuit. Tuturor li se dăduseră anumite sarcini de îndeplinit.

Când acest șef - directorul serviciilor poștale și telegrafice din Shahkot - sosi, săriră toți alarmați drept în picioare.

— Bună dimineața, domnule.

Domnișoara Jyotsna își netezi în grabă sariul.

— Fiți buni și începeți activitatea zilnică, spuse domnul D.P.S. Țineți oficiul poștal închis. Faceți aranjamentele pentru ghirlandele de flori. Contactați furnizorul de carne dulce și bucătarii pentru *biryani*¹⁶. Chemați oamenii să ridice cortul. Faceți aranjamentele pentru scaune. Vă rog să faceți și rezervările la gară. Chitanțele trebuie puse la mine pe masă. Veți aranja, vă rog, toate astea.

S-ar putea crede că învățase primele cuvinte, apoi pe toate celelalte, din vreun manual de instrucțiuni.

— Vă rog să vă ridicați șosetele și să începeți, se enervă el.

Gândurile lui Sampath, care se îndreptau numai spre desuuri, unghii de la degetele de la picioare și maimuțe, se clătinară. Un val de somnolență îl cuprinse. Dar, deodată, amintindu-și de sfatul pe care-l primise mai devreme, ciripi, imitând tonul tatălui său:

— Da, domnule, o să mă ocup imediat de asta, domnule.

Dar îndată ce începu ultima parte a frazei sale – cea cu „*imediat, domnule*” uimită și descumpănită de cuvintele de dinainte, deveni nesigură și pluti ușor înspre tavanul

---

¹⁶ Mâncare asiatică pe bază de mirodenii, orez, legume, carne și iaurt.

înalt al încăperii, unde ventilatorul se rotea inegal, asemeni unui ritm cardiac neregulat, căci palele prinseseră între ele pânze de păianjen. Toți se întoarseră și îl priviră surprinși. Nu îl mai auziseră niciodată rostind o astfel de frază. Era extrem de neobișnuit. Dându-și seama el însuși ce ciudat sunaseră vorbele sale, cu fața arzând, Sampath se întoarse și se repezi la biroul său din capătul întunecat al oficiului poștal.

— Sunt cu ochii pe tine, strigă șeful în urma sa. Te rog să nu te porți necuviincios.

Câtva timp, Sampath încercă într-o doară să adune cheltuielile nunții într-un registru de contabilitate. Așezat pe o carte veche de telefoane, ca nu cumva să cadă prin gaura din scaunul său, începu să umple rubricile cu numere de pe facturi și chitanțe. Dar erau atât de multe facturi și chitanțe și toate semănau între ele atât de bine, că deveni confuz și trebui să o ia de la capăt, iarăși și iarăși, punându-le la un loc și separându-le, completându-le invers și plasându-le în categoria greșită. Încercă să urmărească o coloană cu numere până la caseta de jos, sub care scria „Total”, dar, oricât de mult ar fi încercat, oricât de mult s-ar fi chinuit să-și concentreze atenția într-un singur punct cât un vârf de ac, un ac în care să înfigă

număr după număr, mintea îi devenea din ce în ce mai confuză; era silit să o ia din nou de la început până când, odată cu după-amiaza, care se ivi cu umflăturile și apăsările ei, cu căscatul ce înflorea ca un tampon între el și paginile prăfuite, își concentrează atenția asupra corespondenței din ziua respectivă.

Domnul D.P.S. Dispăruse pentru un comision la bijutieri. Domnișoara Jyotsna și domnul Gupta se tachinau iar. Sampath examinează cărțile poștale și scrisorile care tocmai fuseseră aduse cu autobuzul de la Delhi, ca să le poată sorta în funcție de locul în care urmau să fie trimise. Le întorcea, le mirosea, se uita la timbre, studia numele, cuvintele cu rezonanță ciudată: Bombalapetty, Pudukkottai, Aurangabad, Tonk, Coimbatore, Koovappally, Piploo, Thimpu, Kampala, Cairo, Albuquerque. Ținea în lumină plicurile acelea care conțineau promisiunea, posibilitatea unor lumi diferite. Le desfăcea la aburii de deasupra cănilor de ceai sau le dezlipea, căci umiditatea aerului făcuse cleiul aproape cu totul inefficient, și le parcurgea alene conținutul tot restul zilei. De când începuse să lucreze la oficiul poștal, își petrecuse astfel mult timp. Citise despre certuri și povești de dragoste între familii, despre căsătorii aranjate, despre copii care se

născuseră, despre oameni care muriseră și fantome care se întorseseră, despre rămas-bun și bun venit. Citise despre dezastre naturale, inundații și cutremure, despre lucruri triviale, precum lipsa de șampon. Despre orașe mai mari și sate mai mici decât Shahkot. În unele țări, oamenii făceau baie doar o dată pe săptămână și femeile purtau rochii scurte chiar dacă erau bătrâne. Adunase o mulțime de informații interesante. Din când în când, erau cărți poștale trimise din țări străine la adrese din împrejurimile selecte ale Shahkot-ului, iar Sampath stătea cu orele meditănd pe marginea, să spunem, unei imagini cu un palmier la malul unei mări atât de albastre, că părea vopsită, sau a unei frumoase din vreun sat elvețian, cu un corset strâns bine cu șiret și două codițe bălaie și groase, care semănau cu ceva bun de mâncat. Elveția era o țară unde nu exista fir de mizerie. Acolo, în căldura după-amiezii din Shahkot, Sampath își imagina atât de bine frigul și curățenia, încât fiecare fir de păr de pe el se ridica.

Seara, când se descoperi că nu terminase nimic din ceea ce-ar fi trebuit să facă, fu trimis acasă sub amenințarea celor mai sumbre consecințe; avea să vină în ziua următoare înaintea tuturor ca să își termine treaba. Cât îl chinuiau! Se simțise atât de bine lăsat cu ale lui. Și

cum să se poată concentra? Nu putuse să doarmă noaptea trecută și nici în cea de dinainte și nu exista nicio îndoială că avea să stea treaz și în cea care urma.

Era ciudat că se gândea la somnolența lui când trebuia să muncească, dar o uita în mod miraculos când dădea peste ceva care îl interesa. În drum spre casă, își aminti de o vedere pe care o văzuse, cu o maimuță cu un fund foarte mare și alarmant de roșu.

5

Câteva luni mai târziu, la începutul iernii din Shahkot, când nopțile erau răcoroase și orașul era plin de flori, sosi și ziua nunții fiicei domnului D.P.S. La scurt timp după răsărit, conform instrucțiunilor primite de la șef, întregul personal al oficiului poștal era la datorie, gata să se ocupe de sarcini necesare, cum ar fi atârnatul gălbenelelor și al ardeilor pe la uși, procurarea de șiruri de lumini de petrecere pentru copaci, aducerea unor capre tinere și fragede pentru *biryani*. Domnișoara Jyotsna și domnul Gupta se ridicau la înălțimea ocaziei, plini de entuziasm, strigând la membrii formației și la cei care se ocupau de instalarea cortului că erau prea leneși, gustând kebabul ca să-i verifice frăgezimea, așteptând rudele la gară, alergând plini de bucurie la croitori și înapoi cu plase pline

ochi. Nu era momentul să dezamăgească pe nimeni.

Lui Sampath i se dăduse în grijă să umple paharele cu șerbet sau să le spele după ce fuseseră golite de oaspeți, iar apoi să le umple din nou; se decisese la nivel de grup că până și pe Sampath se putea conta pentru această sarcină simplă. Numai că, în definitiv, era foarte plictisitor să stai să umpli și să speli sute de pahare, mai ales după ce tu însuși ai băut din umplutura ta. Sampath începu să arunce bucăți de mâncare înhățate la întâmplare câinilor vagabonzi care se adunaseră în spatele cortului de nuntă pentru a vedea ce puteau șterpeli de la festin. Apoi, când bucătarii începură să amenințe „Dacă nu termini, te tocăm odată cu ceapa” –, decise să arunce o privire înjur ca să-și dea seama de dispunerea casei. Deschise ușile și scotoci prin dulapuri. Trecu în revistă conținutul unui sertar. Dar lucrurile erau cam vechi și prăfuite. Nimic din casa domnului D.P.S. Nu i se păru deosebit de interesant până când, la capătul coridorului, dădu peste o cameră plină cu accesorii de nuntă, în care verișoarele se îmbrăcaseră una pe cealaltă și plecaseră în grabă, lăsându-și lucrurile aruncate alandala peste tot. Nu era zestrea miresei, pusă sub cheie, desigur, sau bijuteriile prețioase ale mătușicilor, dar era la fel de încântător. Hainele necesare pentru

câteva zile de sărbătoare erau împrăștiate pe podea, pe paturi și pe scaune.

Zărea volane de mătase strălucitoare ca păunii și încrețituri din satin rozaliu, fâșii de material și sariuri în toate culorile imaginabile. Materiale străbătute de fire de aur, presărate cu paiete și bucățele de sticlă, cu papagali brodați și flori de lotus. Erau forme de mango colorate în nuanța prunei și a chihlimbarului luminos. Erau catifele întunecate și pasteluri lăptoase, pătate cu cea mai vagă nuanță de roz-trandafiriu sau fistic. Erau întinderi neîntrerupte de lenjerie apretată, așternută în valuri la picioarele lui Sampath.

Desfăcu dopul unei sticle cu apă de trandafiri și aroma eliberată se amestecă printre mirosurile puternice de *biryani* cu miel care se ridicau din cazanele de afară. Sampath, al cărui miros se rafinase de-a lungul anilor în care acordase atenție curiozităților olfactive oferite de lume, putea deosebi și mirosul de mosc, naftalină, gălbenele și pudră pentru bebeluși. De ulei de santal. Ah, ce lume parfumată! Își simți inima mai ușoară. Duse materialele la obraji, lăsând greutatea lor alunecoasă să-i treacă dintr-o mână în cealaltă și apoi peste brațe. Se înfășură cu valuri de roz și verde și galben-șofran până

ajunse să arate ca o cutie de dulciuri, împachetată pentru sărbătoarea Diwali¹⁷. Într-o cutie plină cu bijuteriile uneia din verișoare, cercetă indiscentțe neobișnuite: perle atârând de tije de argint, o piatră aprinsă ce avea strălucirea unui ochi, delicatețea unei scoici. Își imaginează soarele pătrunzând adânc în corola unei flori. Băgă în gură o piatră albastră, apoi o scoase și o rostogoli, răcoroasă și rotundă, în sus și în jos pe brațe. În nas își prinse un cercl decorat ca un candelabru, cu picături sticloase și sclipitoare. Se întrebă dacă se putea considera frumos.

Încăperea era destul de întunecată, din moment ce închisese și ușa, și fereastra, ca să poată explora netulburat. Pentru a se putea admira în toată splendoarea sa, aprinse o lumânare de lângă oglindă și se privi metamorfozându-se într-o pasăre minunată, într-o magnifică insectă. Oglinda era pătată, ușor încețoșată, deteriorată de vreme. Se simțea ca și cum ar fi fost departe, ridicat într-un alt plan. În rama aceea ar fi putut fi o fotografie sau un tablou sau un personaj captiv într-o carte de povești. Distant, învăluit în mister, încălzit de aerul romantic degajat de tot ce îl înconjura, simți o durere bruscă, o poftă de o lume imaginară, o poftă de ceva ce nu

---

17 Sărbătoare hindusă, cunoscută și sub numele de Sărbătoarea Luminilor.

mai cunoscuse până atunci, dar pe care îl simțea ascuns în străfundurile sale. Lumânarea îi atrase degetul ca pe o molie și-l trase înainte și înapoi prin flacăra galbenă și albăstruie.

Își aminti cum, nu cu mult timp în urmă, pe când restul familiei dormea, petrecuse ore întunecate deasupra cărților sale, mereu cu câte un examen pentru care trebuia să învețe, cu câte un test sau o întrebare lungă la care trebuia să răspundă. Își înfășură o cârpă udă în jurul capului, sperând să se răcorească, dar sudoarea i se scurgea pe spate ca un cărăbuș care aleargă grăbit, stiloul îi devenea alunecos în mâini, cerneala păta pagina cu urme monstruoase, albastre și negre, își aminti cum, chiar și atunci, cu lumânarea la cot, degetul îi fusese distras de la rândurile tipărite pe care spera să le urmărească până în memorie și cum, asemeni moliilor care i se alăturaseră, degetul lui fusese uneori prins și pârlit.

Știa că a doua zi avea să lase goluri în loc de răspunsuri la întrebările scrise cu creta pe tablă – cele mai importante zece reforme politice introduse de regele Asoka¹⁸, avantajele și dezavantajele sistemului de caste. Se transformaseră toate într-un peisaj tremurător în fața

---

¹⁸ împărat indian din secolul III î.Ch., cunoscut drept Asoka cel Mare, extrem de apreciat de supuși pentru bunătatea sa; figura sa e asociată cu emblema statului.

ochilor lui, alături de reglementările privind solul și altitudinea necesare pentru o recoltă de grâu bună, etapele reproducerii la parameci și demonstrația de la geometrie conform căreia, la triunghiul isoscel, un unghi exterior este egal cu suma unghiurilor interioare opuse.

Privi o bucată de hârtie zburând în noapte și mototolindu-se. Adunând ceara care se scurgea, moale și uleioasă, în zeci de biluțe de diferite dimensiuni, o tăiașe cu diferite instrumente din trusa de geometrie, studiasse sfera de lumină mișcătoare aruncată de burta unei sticle goale, pipăise lemnul scrijelit al mesei. Reținuse doar cuvinte ciudate, culese de ici, de colo de pe paginile din fața lui. Bucăți de propoziții. Gândul la un râu întunecat străbătând o țară palidă. „0”-ul răcoritor din Columbia, peste care limba trecea la fel de ușor ca peste apă. Urmărise contururile unei hărți pe care erau reprezentate ținuturile de savană din toată lumea, își trecuse degetele peste șira spinării închipuită de niște munți din atlas, apoi în jos, peste venele alcătuite din râuri albastre. Dar uitase cât de esențial era să termine munca în noaptea aceea, uitase de importanța examenului de a doua zi.

Ținuse lumânarea suficient de departe ca să-i piardă căldura, și totuși suficient de aproape ca să-i păstreze

lumina. Își aminti cum o dusesese la oglindă. Cum, având în față răsuflarea ei dogoritoare și plină de nerăbdare, flacăra luminase ciudat o bărbie și un obraz, o mână, un nas, o gură. Își privise buzele compunând cuvinte, orice cuvinte, uneori doar „bună”, alteori doar „mmmm”. Își amintea cum rămăseseră suspendate preț de o clipă în aer, apoi felul în care dispăruseră în tăcerea camerei, împrăștiindu-se în nemișcare, ca valurile stârnite de o pietricică aruncată. Uneori însă nu scotea niciun sunet, își mișca doar buzele ca un pește în lumina plină de umbre, sorbind aerul ca pe apă.

Urmări conturul feței sale și trase pe el costumul cel minunat. Zâmbi și se înclină în fața reflexiei sale, de parcă aceasta ar fi fost propriul oaspete cinstit. Șopârlele de pe pereți îl priveau cu ochi severi. Scoase limba la ele, simțindu-se dintr-odată nespus de fericit. Poate că era făcut pentru o viață de brocarturi atârând în falduri, lucrate cu modele fine și bijuterii. Poate că era făcut să poarte papuci de mătase și, printr-o fluturare a mâinii, să solicite atenția lumii. Adoptând o postură cu nasul înălțat în aerul magic, cu mâinile ridicate pentru a da un pic de dramatism situației, cântă, inventând singur cuvintele pentru o melodie populară: „Port costum japonez, tra-la-la,

am mâncat de prânz mâncare chinezească, tra-la-la, dar deși hoinăresc, tra-la-la, nu vă-ngrijorați, mamă și tată, inima mea e acasă. Da, inima mea e acasă”. Își rotea soldurile în cercuri perfecte.

Aventurându-se din încăpere spre locul unde petrecerea începuse deja, prinse curaj datorită mirosurilor de *biryani* și kebab, fu încurajat de sclipirea hainelor elegante și a bijuteriilor, de clinchetul farfuriilor și al castroanelor pentru spălat pe mâini, de râsetele oaspeților care intrau în cort și de dulciurile apetisante care se prăjeau în ulei limpede chiar afară. Un covor roșu se întindea de la intrarea în cortul nupțial până la fântâna din centru. Sampath se clătină pe toată lungimea acestuia, aruncându-și inelul din nas, lovind cu picioarele. Domnul D.P.S. Și soția sa, copleșind familia viitorului ginere cu băuturi și gustări, întâmpinară venirea lui cu o tăcere uluită. Sampath se simțea de parcă picioarele îi erau departe de podea, ca și cum, plutind într-o stare fără substrat, era lipsit de greutatea capului, a stomacului și a tuturor celor ce se găseau înăuntrul său. „Mâine va fi prea târziu”, cânta el, iar picături îi atârnavă din nas ca un candelabru. Se clătină înspre fântână și sări drept în jetul acesteia, stropind marile doamne care o luară la fugă țipând consternate.

„Hai să ne-ntâlnim sub platan”, scoase un tril, „și nu vom mai avea niciun fel de dureri de inimă”.

Și, încet, cu încântare, simțind că făcea ceea ce trebuia, Sampath începu să-și scoată hainele. Din public se ridicară câteva țipete îngrozite. Totuși, în momentul acela de apogeu, le confundă cu strigătele de admirație.

Într-un stil propriu, lăsă pe rând să alunece de pe el sariurile și *dupatta* cu care se înfășurase. Desfăcu și ultima fâșie lucioasă de material, dar simțea că nu a ajuns încă la punctul culminant al reprezentației sale, acel apogeu spre care se îndrepta, pe care toată ființa sa îl anticipa. Nu se putea dezamăgi pe sine, așa că începu să-și desfacă nasturii cămășii. Își azvârli îmbrăcămintea în aer, ca un erou care aruncă o cârpă folosită pentru a curăța arma cu care și-a ucis dușmanul. Pe măsură ce țipetele creșteau în volum și în intensitate, își cobora mâna spre pantaloni.

— Opriți-l, urlă domnul D.P.S. Și câțiva nuntași se năpustiră în față. Dar Sampath se cățăără agil pe cel mai înalt nivel al fântânii și, cu o mișcare iute, își dădu jos pantalonii și chiloții. Cu spatele la mulțime, ridică în aer fundul maroniu și-l scutură frenetic, apreciind extaziat distracția acelei seri pe care el însuși o oferise.

— Vaiii, ce-ai făcut? zbieră familia când Sampath se

întoarse acasă fără slujbă, liniștit și ud până la piele.

— Te rog să dispari, îi spusese cu atâta răceală domnul D.P.S, că lui Sampath îi înghețase inima. Nu mai e nevoie să te prezinți la serviciu.

Oricum își ura slujba. Nu voia slujba aia. Nu o voia, nu putea face ce i se cerea și nu voia nici altă slujbă. N-ar putea s-o facă nici pe aia. Era sigur. Dar...

— Ce! Ți-ai pierdut slujba!

— Vai, vai, băiatul ăsta nu aduce decât necazuri și ghinion.

— Îți lipsește cu desăvârșire bunul-simț.

— Ți-a intrat apă în nas?

— Ce-ai de gând să faci acum?

— Chiar ți-ai dat jos chiloții?

— Vopseaua de la hainele ude te-a pătat cu albastru. Repede, spală-te cu săpun.

— De mâine-ncolo ar fi bine să-ncepi să-ți cauți un post.

— Părul ud duce la răceală la cap. Un masaj cu ulei de susan ține de cald la creier.

— Du-te mâine de dimineață la Biroul de Transport Public și solicită un post.

— Ai deschis gura în fântână? Apa e apă de canal reciclată. Poate faci viermi intestinali.

— Să te gândești la strategii de interviu.

— Dacă intri desculț în apă murdară, îți intră în corp, prin degetele de la picioare, tot felul de microbi. Pune-ți niște șosete și niște papuci.

— Nu ești bun de nimic. Du-te mâine după-amiază la Biroul de Statistică și vezi dacă au vreun post liber. Du-te la spital, la mănăstire, la Centrul de Agricultură, la Oficiul de Energie Electrică... La Ferma de Lactate Anu, la Fabrica de Unt Delicios Deosebit de Untos¹⁹.

Domnul Gupta și domnișoara Jyotsna veniră să-și exprime regretele.

— Vai, Sampathji, cum ai putut să faci așa ceva?

— Acum chiar că ai încurcat-o.

— O să fii în concediu până la adânci bătrâneți...

Cum mai turuiau toți! Cum mai țipau și mai strigau.

Sampath se simțea de parcă ar fi conspirat să țeasă în jurul lui o plasă de țipete și urlete, ca să-l prindă și să-l lege pentru totdeauna, întrebările mușcau din el. Îl durea capul, la fel și inima. Îi părea îngrozitor de rău pentru el.

— Ce-am făcut? zbieră. N-am făcut nimic. Nu mai urlați la mine. Nu mai vorbiți. Faceți liniște. Faceți liniște. Faceți liniște.

---

¹⁹ Joc de cuvinte - Utterly Butterly Delicious Butter Factory (engl.).

Își pe balcon și trânti ușa în urma lui. Dar ei continuară. Chiar și așa îi putea auzi prin ușa închisă. Se cățăără pe acoperiș.

Cât își ura viața! Era un șir neîntrerupt de mistere. Se născuse într-o mică închisoare. Singura dată când se distrase și el puțin fusese admonestat și pedepsit. Se născuse fără noroc, asta era explicația. În jurul lui în cartier, casele păreau să se ridice asemeni unei capcane, o rețea de scări și pereți cu ferestre care se deschideau una spre cealaltă.

Își simțea inima grea. În mod sigur, își zicea, împrejurimile îi afectau negativ sănătatea mentală. Cerul era o rețea de pătrate și dreptunghiuri între sârme de rufe și antene de televizor, balcoane, ghivece cu flori și bazine cu apă. Semăna cu un puzzle. *Și cum ai aborda problema asta?* În mod straniu, din motive necunoscute, își aminti, din negura vremurilor, vocea critică a părintelui Matthew Matematică la tabla din clasa de la Școala Misionară.

Ca să iei notă maximă, trebuie să indici toate etapele până la rezultatul final.

În mintea sa, zilele, munca, viața și chiar gândurile se amestecau. Aceleași zile. Același loc. Același drum...

Oficiul poștal la finele călătoriei sale ca o stație

terminus.

Nu mai voia alt post.

Voia spații deschise.

Le voia în cantități uriașe, în zile ca niște întinderi goale pe care să le umple cu cât de puțin dorea. Experiența unei persoane cu tăcerea și spațiul era comprimată și distorsionată în forme subterane, obligate să se ascundă, care se găseau doar în câteva locuri pe care Sampath reușise să le descopere. În micile sale absențe de la datorie, între ochi și un ziar ținut de cineva care nu întorcea niciodată vreo filă, într-o femeie care se uita în zare și dincolo de ceața andrelelor dintre degetele ei, în spatele rugăciunilor mormăite, o dată la mult timp, în ochi care puteau privi dincolo de orice ca să descopere spații deschise. Dar nu, lui Sampath nu i se dădea pace niciunde. Era găsit și alungat din orice refugiu pe care și l-ar fi găsit.

— Vai, vai, ce se va alege de băiatul ăsta?

— Și a durat un an întreg până să-i găsesc postul de la oficiul poștal...

În jurul lui uguiau și săreau prin ghivece familii numeroase de porumbei, care păreau că încearcă să se înfășoare într-o lume a confortului molatic. Furios dintr-odată, Sampath călcă apăsător ca să-i sperie. Se ridicară

doar ca să se așeze din nou. Cooo, fâșș, cooo, fâșș.

La o fereastră de mai jos se ivi capul mamei sale, aplecat în afară. Se părea că și ea avea nevoie de puțină liniște după toată agitația din casă. O privi aplecându-se în afară, întinzând gâtul ca să privească în plasa de cumpărături a cuiva care se întorcea din bazar.

— *Jackfruit*, o auzi rostind încântată pentru sine. Apoi și mai încântată, pronunțând din această cauză greșit cuvântul:

— Cakfurit. Dar va da palpitații întregii familii!

Îl vedea și pe bătrânul profesor de bengali așezat pe patul său de sfoară lângă poartă, cu mașina de scris în poală. Dactilografia zgomotos și, de fiecare dată când suna clopoțelul, la capătul rândului, lua o pauză și citea cu voce tare.

Domnul și doamna Raipur, care locuiau în cămăruța din capătul casei mari și dărăpănate a familiei Raipur, ieșiră să își plimbe bebelușul în sus și-n jos printre tufele de crini *canna* din grădină.

— Ce copil frumos, spuse domnul Raipur. Vai, ce copil frumos. Uite, are fața exact ca a mea.

— Nu-i deloc ca a ta, spuse doamna Raipur. Apoi cântă:

— Năsuc. Năsuc micuț, năsuc drăguț, bob micuț, regină

mică-mică.

În depărtare, un generator începu să zumzăie.

$xy = 0$ și $x \neq 0$, atunci $y = 0$. Dacă există x și y și rezultatul este zero. Dacă x nu e zero, y este.

Sampath își aminti că nu reușise niciodată să rezolve vreo problemă pe care i-o dăduse părintele Matthew Matematică, că nu reușise niciodată să pătrundă și să aranjeze pădurile acelea de numere și litere de pe tablă în șiruri ordonate urmând o progresie crescătoare de săgeți către o soluție care să corespundă celei din lista cu răspunsuri de la finele manualului.

Consumul de jackfruit vara produce anxietate și, în cazul anumitor persoane, indispoziții.

— Steluță, cânta doamna Raipur, floricea frumoasă. Trandafir și iasomie și regina nopții.

— Și conopidă, spuse domnul Raipur.

— Ridichi. Alea sunt ridichi? Nu, cartofi. Cartofi? Nu, ridichi.

Undeva fâsâi o oală sub presiune.

Kulfi Chawla urcă scările ce duceau de la balcon la acoperiș ținând în mână un fruct de guava. Părându-i rău de fiul său, se strecură în spatele acestuia.

— Vrei niște guava? îl întrebă. Nu se putuse abține să nu

cumpere, chiar dacă era primul din sezon și deocamdată cam tare. Îl trase plină de afecțiune de ureche.

El se gândea la oficiul poștal.

Nu, îi venea să strige. Nu, nu vreau niciun fel de guava, ar fi vrut să spună. Dar stomacul îi ghiorțai și luă fructul în mâini. Era supărat și morocănos. Fructul de guava era răcoros și verde și avea un aer liniștitor.

Oficiul poștal. Oficiul poștal. Oficiul poștal, îi venea să vomite. Decise să nu se mai gândească niciodată la el.

Guavele sunt gustoase și răcoritoare și trebuie mâncate cât de des posibil.

Privi lung fructul, dorindu-și să-i poată sorbi toată răcoarea, liniștea și pacea.

— Of, ce să fac? Întrebă dintr-odată cu voce tare. Ce, ce, ce?

Privi guava fix, feroce, cu niște ochi febrili, și o strânse în mână. O simți întinzându-se în chip de răspuns, ridicându-se sub degetele sale.

— Ce să fac? Întrebă scuturând-o din nou disperat. Nu vreau o slujbă. Nu vreau să trăiesc așa, se vaită...

Și, dintr-odată, sub ochii săi uimiți, suprafața guavei crescuse și mai mult... și explodează cu un bum! carnea cremoasă zbură în toate părțile, aruncând o ploaie de

picături fine spre cer, împrăștiind semințe care lovira oamenii de pe balcoane și acoperișuri și de jos, din stradă.

— Hei! strigă Lakshmiji, care fusese nimerit în ochi. Ce se-ntâmplă acolo? În casa aia se petrece mereu ceva ciudat.

Dar nu primi niciun răspuns. Sus, pe acoperiș, Sampath își simți trupul umplându-i-se de o verzeală răcoritoare și inima invadată de o dulceață misterioasă și sălbatică. Simți curgând prin el o sevă limpede, ceva care nu semăna cu sângele omenesc. Cum de se întâmplă asemenea lucruri? Ar fi putut să jure că fusese pătruns de o forță ciudată, că prin el circula ceva nou. Se scutură într-un mod bizar și apoi începu să zâmbească.

— Vai de mine, spuse Kulfi. O să mă plâng vânzătorului de fructe, Sampath dragă. Vrei un ou în loc?

Picioarele desculțe ale lui Sampath se răciseră în contact cu podeaua. O boare îi ridică părul de pe frunte. Pielea de pe brațe i se făcu de găină. Se gândi la Transportul Public, la Biroul de Statistică, la masaje capilare, la șosete și papuci, la strategii de interviu. La faptul că nu era niciodată lăsat în pace, la neputința sa de a dormi și la tatăl său vorbind și ținând predici în camera de jos.

— Nu, răspunse Sampath. Înima îi crescuse în piept. Nu, nu vreau un ou, spuse. Vreau să fiu liber.

6

În după-amiaza zilei următoare, familia plecă să ia parte la altă nuntă (căci, vă amintiți, era sezonul nunților), dar pe Sampath îl lăsară acasă ca să fie siguri că nu-și mai dă jos pantalonii la vreun eveniment important. Imediat ce dădură colțul străzii pe care locuiau, Sampath însuși părăsi casa. Mânat de nenumărate sentimente, se îndreptă către bazar. De aici luă primul autobuz pe care îl zări.

Autobuzul huruia pe drumul ce ieșea din Shahkot, iar zumzetul motorului său murdar umplea aerul. Sampath se gândi la șerpii care abandonează fâșiile uscate ale vechilor piei și dispar în iarbă, iar prezența nu le e trădată nici de cea mai ușoară mișcare a frunzișului, la insectele care sparg cruste și carapace de lut, care se zbat în orbirea caldă a mătăsii și a membranelor, pentru a se pierde apoi în ceruri nesfârșite. Se gândi la felul în care el părăsea lumea, o lume care își efectua la infinit mișcarea de revoluție fără a se îndrepta spre ceva. Acum nu mai conta. Înima îi fu cuprinsă de un val de bucurie și teamă. Cumva, undeva, găsise o fisură. Dar oamenii și stațiile treceau pe lângă el ca prin vis.

Se urcase în autobuzul care-i ducea acasă pe vânzătorii de lapte după ce-și aduseseră marfa la oraș s-o vândă. Strivit între zeci de canistre goale și reci, merse până la periferie, până ce clădirile începură să se rărească și se iviră pâlcuri dese de copaci într-o stare deplorabilă. Merse până nu se mai zăriră deloc clădiri, până începură să urce șerpuit pe la poalele dealurilor, iar Sampath simțea aerul rarefiat în jurul său și prospețimea vegetației în floare în oasele sale ostenite. Urcau din ce în ce mai mult.

O cotoroanță bătrână se mută ca să stea mai aproape de el. Avea atâtea bidoane cu ea, că fu obligat să se aplece de-a dreptul pe fereastră și să se țină bine ca nu cumva să cadă. Și, mai mult decât atât, era o babă din cele care detestă liniștea. Deosebit de iritată de figura lui Sampath și de vâlul ca un cocon, se folosi de vocea ei ca de un ac ca să-l ajungă și să-l împungă.

— De unde vii și care e numele tău de familie? Cu ce se ocupă tatăl tău și cât câștigă unchiul tău? Câte rude ai în casă și câte dulapuri? Ca să fii sănătos, cel mai bine e să bei un litru de lapte de bivoliță pe stomacul gol de dimineață, înainte să răsară soarele.

Sampath simți pâlind emoția minunată care îl cuprinsese. Autobuzul se hurduca pe panta dealului. Preț

de o clipă, motorul se înecă și autobuzul se opri. Atunci, înainte ca șoferul să schimbe viteza și să-și continue drumul în sus, Sampath sări pe fereastra autobuzului care încetinise, alungat de enervarea care îl cuprinsese la auzul vocii cotoroaței. Pasagerii uimiți care priviseră întâmplător pe fereastră în timp ce autobuzul își continua drumul, îl văzură pe Sampath alergând spre sălbăticie, spre o livadă ce se zărea pe coasta dealului. Alerga cu un sentiment acut al urgenței. Peste tufișuri, printre buruieni. În fața sa zări un copac, un arbore străvechi, cu tăcerea prinsă între crengi ca o rugăciune. Ajunse la baza lui și, fără să facă vreo pauză, începu să se cațăre febril. Se avânta din creangă-n creangă. Urcând, deranja frunzele moarte și carcasele goale de insecte și toate rămășițele uscate adunate în copac. Cădeau ca o ploaie peste el pe când se cățara chiar până în vârf. Când își făcu loc printre frunze – chiar în clipa în care reușise –, vraja spiritelor, cea care îl purtase atât de departe și care îl făcuse să urce atât de sus, se desprinsese ca o pală de vânt ce apare din senin, trecu printre copaci și se topi în neant ca o stafie.

Călătorii care priveau întâmplător pe fereastră ar fi putut să jure că văzuseră un om-maimuță sărind prin livadă, făcând frunzele să salte și să tremure. Dar erau

obosiți după ce vânduseră lapte toată dimineața și se frecară la ochi înainte să se uite încă o dată, ca să nu se înșele. Însă autobuzul lăsase deja în urmă copacul lui Sampath și totul era iar ca mai înainte.

Arborele în care se cățăraseră Sampath era un arbore de guava. Un arbore de guava mai mare și mai impunător decât toți cei pe care-i văzuse vreodată. Creștea în livada care aparținuse fostului judecător districtual din Shahkot, înainte ca guvernul să declare terenul ca parte a zonei rezervate pădurilor naționale.

Ascuns între ramurile copacului în care se cățăraseră, Sampath simți cum i se domolește respirația și-l cuprinde un val de pace și mulțumire. În jurul lui, livada era scăldată în razele unui soare de după-amiază de noiembrie, prinsă în plasa reflexiilor frunzișului mișcător și învăluită într-o țesătură fluidă de soare și umbre. Căldura îi mângâia obraji ca

o dezmiardare de animal și, pe măsură ce bătaile inimii i se linișteau, deslușea peste tot în jur pocnetul și foșnetul plantelor încălzite, cu parfumurile lor diferite. Cât era de frumos aici, exact cum trebuia să fie. Livada se potrivea cu un lucru pe care și-l imaginase toată viața: milioane de globuri cu piele verzuie crescând dulci-acrișoare și

minunate pe panta unui deal cu destui copaci ca să umple privirea și destule fructe ca să parfumeze aerul. Frunzele acestora erau doar cu o nuanță mai întunecate decât fructele, iar scoarța se cojea ca bronzul, dezvăluind o paloare lăptoasă, atât de delicată și de fină, că degetele se înfiorau atingând-o. Iar copacii aceștia nu erau nici atât de mari sau atât de înfrunziți sau atât de înghesuiți la un loc, ca să acopere cerul, care se vedea limpede printre crengi. În fața ochilor lui, zburătăcind și agitându-se, se afla un stol de papagali de un verde viu, ca acela al bijuteriilor, cârâind și țipând în dispoziția cea mai bună. Scena îi umplu toată mintea și se întrebă dacă s-ar putea sătura vreodată. Așa trăiau bogații și asta era o viață de rege, își zise... și își dorea să o cuprindă cu totul, să ia o înghițitură mirifică, una care să devină parte din el pentru totdeauna. Ah, de-ar putea să-și dea viața pe acest lux al nemișcării, de-ar putea sta cu fața înspre după-amiază ca o floarea-soarelui și învăța tot ce era de știut în livada aceasta: fiecare insectă care se târa pe acolo, mirosul pământului gras de sub ierburi, foșnetul frunzelor, calea pe care o străbătea prin frunziș, limba încolăcită în jurul fiecărui nume. Apoi, pe măsură ce după-amiezile deveneau scurte și cețoase, iar fructele verzi-aurii și

coapte, să culeagă o guavă... Ar ține-o lipită de obraz și ar rostogoli-o în palme ca să-i simtă suprafața cu circumvoluțiuni și cu o stea la bază, cicatricele tari și maronii, făcute de vânt și de ploaie și de ciocul vreunei păsări neatente. Și, în cele din urmă, când ar gusta-o, nu l-ar dezamăgi; ar fi o guavă minunată, cea mai bună pe care ar fi putut-o mânca vreodată...

Da, se afla în sfârșit în locul în care trebuia să fie. Oboseala îl acoperi ca un val și, închizând ochii, căzu într-un somn adânc, cuibărit în locul unde se despărțeau două crengi ale arborelui de guava.

7

În ziua în care fiul lor se mută într-un copac, familia Chawla, îngrijorată și disperată, se postă în fața secției de poliție din localitate. Luă loc pe banca de sub trandafirul galben, agățător, premiat, al secției și așteaptă vești despre locul în care se afla acesta. Mai precis, cele trei femei erau așezate pe bancă, iar domnul Chawla făcea ture în jurul clădirii, amețind polițiștii, pentru că striga în dreptul fiecărei ferestre pe lângă care trecea în circuitele sale. Dacă ar fi el șeful poliției, spunea el, Sampath s-ar afla chiar în clipa aceea printre ei, în starea lui obișnuită de stupoare vegetativă.

Orașul specula din plin drama. Vecinii veneau regulat să afle vești și toți își declarau sus și tare sprijinul în drum spre piață și la întoarcere. În unele locuri există oameni tăcuți, ce rostesc cuvinte puține, dar în împrejurimile Shahkot-ului aceștia erau o excepție extrem de rară. Oamenii își vizitau adesea prietenii și, când îi vizitau, vorbeau tot timpul, astfel că o mare cantitate de informații trecea dintr-o parte în alta, ajungând chiar și în cele mai izolate și îndepărtate locuri.

Așa că, deși preț de o zi cumplită, păru că Sampath dispăruse pe veci, în după-amiaza următoare, paznicul pădurii universității pedala spre oraș să-i aducă surorii sale măritate niște cheag. Odată cu cheagul, aduse și vestea că, în livada cea bătrână din afara Shahkot-ului, cineva se urcase într-un copac și încă nu coborâse. Nimeni nu știa de ce. Omul acela, spunea el, nu răspundea la nicio întrebare.

— Dacă există cineva în țara asta îndeajuns de nebun încât să se cațere într-un copac, în mod sigur acesta e Sampath, spuse domnul Chawla. Nu încape îndoială în privința asta. Slavă Domnului că proprietatea nu mai e a judecătorului, că l-ar fi aruncat pe Sampath direct în închisoare pentru că i-a deranjat copacii. Trebuie să-l dăm jos fără întârziere.

Ținându-se de mâini, familia alergă împreună la stația de autobuz, plesnindu-și tălpile papucilor de plastic de călcâie. Luară exact același autobuz pe care îl luase și Sampath când pornise în călătoria sa în afara Shahkot-ului și coborâră aproape de locul în care sărise el pe fereastră ca să fugă în sus pe coasta dealului; acolo, departe de marginea orașului, își croiră drum prin încrengătura de poteci care duceau în livada cea veche ce dăduse odată destule fructe ca să fie expediate și vândute la New Delhi. Dar fusese abandonată deja de ani buni, fructele dobândiseră un iz sălbatic, crengile crescuseră unele într-altele, fiind acum folosită ocazional pentru păscutul caprelor. Copacii livezii se întindeau aproape pe toată coasta dealului, până sus, mărginind pădurea universității.

Hotărâți și cu un scop bine stabilit, membrii familiei Chawla trăncăneau și țipau în sus, spre frunziș. Într-un târziu, la capătul cel mai îndepărtat al desișului de guave, chiar lângă zidul dărăpănat ce mărginea pădurea, îl descoperiră pe Sampath în copacul lui, stând și mâncând o guavă, cu picioarele atârând în golul de sub el. Le urmărise eforturile oarecum alarmat.

Ce naiba era să le spună? Se vedea declarându-le:

— Sunt fericit aici.

Sau întrebând surprins:

— Dar de ce ați venit să mă vizitați?

Putea să le răspundă provocator la acuzații:

— Dar pentru unii e normal să stea în copaci.

Sau, senin datorită demnității sale nou-descoperite, le putea spune:

— Am adoptat un stil de viață simplu. De acum înainte nu mai am rude.

Totuși, nu dorea să rănească sentimentele nimănui. Eventual, putea să omită ultima replică și să spună în loc că era rudă cu toată lumea. Putea să se țină pur și simplu de crengi și să strige:

— Trageți cât vreți, dar va trebui să-mi rupeți mâinile ca să-mi dau drumul.

Putea să țipe:

— Mai bine încercați să mutați din loc un munte decât pe mine.

Însă în cele din urmă nu spuse nimic.

— Ce faci acolo sus? strigă domnul Chawla. Dă-te jos imediat!

Sampath privi hotărât lumea înfrunzită care îl înconjura, încercând să-și liniștească inima care-i bătea nebunește. Se concentră asupra felului în care briza trecea prin

frunziș, ca o mână ce mângâie blana întunecată a unui animal ca să descopere argintiul de dedesubt.

Pinky simți dintr-odată un val de rușine pentru fratele ei.

— Dă-te jos din copacul ăla - întregii familii îi e rușine, spuse ea cu amărăciune.

— Hai, vino jos, Sampath, te rog, exclamă bunică-sa. O să ți se facă rău acolo sus. Uite ce față palidă și trasă ai! mai bine te ducem imediat la doctor.

Și totuși, el rămase tăcut.

Privindu-și fiul, Kulfi își simți trecutul revenind în viteză, învăluind-o în amintirea unor vremuri când era tânără, când mintea-i era plină de cotloane întunecate, când gândurile îi erau profunde și veneau din adâncuri și nu puteau fi rostite prea ușor cu voce tare. Își aminti lumina unei stele îndepărtate în ochii ei, o privire de nerecunoscut care o făcuse să-și fie ei însăși străină când se privea în oglindă. Își aminti disperarea pe care o simțise uneori, care se ridica, împrejmuind-o parcă și închizând-o în spatele unui perete uriaș. Își privi fiul așezat pe crengile de sus ale copacului și simți emoțiile transformându-i-se, ca într-o mișcare avântată a sferelor, apoi spuse:

— Lăsați-l în pace.

— Lăsați-l în pace! spuse domnul Chawla. Familiile își

lasă copiii să se cațäre în copaci? Ești cea mai ciudată mamă din lume. Fiul tău pleacă de acasă și se urcă într-un copac și tu spui „lăsați-l în pace”. Având în vedere că tu ești mama lui, nici nu mă mir că a ieșit așa. Cum să mențin normalitatea în familia asta? Mi se pare că e o slujbă cu normă întreagă, care sfidează posibilul. Trebuie să facem un plan. Doar maimuțele se cațără în copaci.

Sampath apucă ramura pe care era așezat și o strânse bine.

Maimuțele se cățarau în copaci. Cărăbușii trăiau în copaci. Furnicile mișunau în sus și-n jos. Păsările stăteau în ei. Oamenii îi foloseau pentru fructe și pentru lemn și sub ei se cunoșteau unii pe alții în puținele luni de când se căsătoreau și până soseau copiii. Dar ideea că cineva putea să bată atâta drum doar ca să stea în copac era revoltătoare. Iar faptul că persoana rămânea acolo mai multe zile era și mai revoltător.

Disperată, familia îl chemă pe doctorul Banerjee de la clinica din bazar și, fiind un bărbat energic, acesta sosi cât de repede putu să își vadă pacientul. Avea mustață și ochelari rotunzi și o diplomă de la școala medicală din Ranchi.

— Coboară, îi strigă bine dispus. Cum vrei să te

examinez dacă stai în copac?

Dar nu, Sampath nu avea de gând să riște. Nu era prost. Nu se dădea el jos ca să se lase prins și – cine știe? băgat în cușcă și dus la azilul de nebuni de pe strada Alipur, ca nebunul care întrerupsese cursul de economie pentru doamne de la universitate și fusese ademenit și prins doar cu niște dulceață. Așa că, la insistențele familiei, doctorul Banerjee, care se mândrea cu condiția sa fizică, se aburcă în copac, cu stetoscopul și tensiometrul la gât. Urcă până unde se afla Sampath, ca să poată să i se uite în ochi și în urechi, să-i verifice limba, să-i ia tensiunea și să-l lovească peste genunchi cu o mișcare precisă, de karatist, a mâinii. Apoi coborî și se așează la loc în scuterul-ricșă cu care sosise.

— E nebun, spuse vesel, uluit peste măsură de întreaga situație. Numai Dumnezeu poate face ceva în privința asta.

Și dispăru înapoi înspre oraș.

Familia se duse după aceea la medicul tibetan care le fusese recomandat de vecinul lor, Lakshmiji.

— Se pot prescrie o mulțime de leacuri, le spuse. De exemplu, medicamente obținute din scorpion, scorpion-de-mare, dragon-de-mare și șoarece-de-mare.

— Ce șoarece-de-mare? urlă domnul Chawla. Nu există șoareci-de-mare, și-și târî familia afară din clinica mică și întunecată, în ciuda interesului lor pentru șoarecele-de-mare.

Merseră apoi la doctori homeopați și specialiști în Ayurveda²⁰ și la naturopatul care trăia la Kajuwala...

— Dacă nu cumva leșină de foame, un regim de grăunțe și muguri n-o să-l facă pe Sampath să coboare din copac, spuse fermă Kulfi și deciseră să nu dea curs tratamentului recomandat de medicul naturist. În definitiv, nu voiau să-l înfometeze pe Sampath.

Și totuși, îndatoritori, zdrobeau capsule, făceau ceaiuri și, o dată, de două ori sau chiar de zece ori pe zi, numărau pastilele homeopate care arătau și miroseau promițător, dar nu aduceau niciuna dintre schimbările miraculoase de apariția cărora fuseseră asigurați. În cele din urmă, se duseră la omul sfânt care trăia în spatele prăvăliei de ceai de lângă parcul cu căprioare.

— Ne cerem scuze pentru deranj, fiul nostru e în suferință.

— Cum adică e în suferință?

— Suferă de nebunie.

---

²⁰ Sistem de îngrijire a sănătății, apărut în India și extrem de popular astăzi în Asia.

— Cum adică suferă? urlă?

— Nu.

— Amenință cu pumnii?

— Nu.

— Își smulge părul?

— Nu.

— Îi mușcă pe vecini? Se mușcă singur? E somnambul? Scoate limba și dă ochii peste cap? E necuviincios cu străinii?

— Nu. Mănâncă și doarme și are mare grijă de părul lui. Nu urlă și nu se mușcă singur. N-a fost niciodată necuviincios cu străinii.

— Atunci nu prezintă niciunul din semnele clare de nebunie.

— Dar stă în copac!

— Aranjați-i o căsătorie. Apoi puteți să stați liniștiți. N-o să mai aibă probleme.

La un moment dat, orice familie care are un fiu trebuie să-și facă rost de o noră. Fata care se va căsători cu fiul casei trebuie să fie de familie bună. Trebuie să aibă o personalitate plăcută. Caracterul trebuie să-i fie decent, nu nerușinat și îndrăzneț. Fata trebuie să țină ochii plecați și, dat fiind că e umilă și timidă, trebuie să țină și capul

plecat. Nimeni nu vrea o fată care să se uite drept la oameni cu ochi bulbucați ca de broască. Trebuie să aibă pielea deschisă la culoare, dar, dacă e mai întunecată, zestrea trebuie să includă măcar unul din următoarele articole: un televizor, un frigider, un dulap de metal Godrej și poate chiar un scuter. Fata asta trebuie să fie studentă și să demonstreze aptitudini într-o mulțime de domenii diferite. Când cântă, vocea trebuie să-i fie dulce ca mierea și să aducă bucurie și lacrimi în ochi. Când dansează, oamenii trebuie să exclame: Uau! cu o încântare plină de uimire. Dar ar trebui să i se pună în vedere că nu va mai dansa și nu va mai cânta după căsătorie ca să nu aducă rușine familiei. Fata trebuie să-și ia toate examenele printre primii, dar să asculte cu atenție ceea ce-i predică potențialii socri pe diferite teme la care ei înșiși au rămas repetenți în gimnaziu.

Nu trebuie să fie șchioapă. Trebuie să meargă delicat, cu pași mici pe sub sari. Să nu facă pașii mari și nici să nu dea din picioare ca un cal. Trebuie să stea tăcută, cu genunchii strânși. Trebuie să vorbească puțin, ca să arate că poate, dar nu prea mult. Trebuie să spună un cuvânt, poate două, însă doar după ce a fost conjurată și implorată de câteva ori:

— Doar câteva propoziții. Doar o propoziție.

Mama ei trebuie să se roage:

— Mâncați ceva. Mâncați niște *laddoo*²¹. Fata mea le-a făcut cu mâinile ei.

Iar aceste *laddoo* nu trebuie să fie recunoscute ca provenind de la magazinul din josul străzii. Pernele brodate pe care se vor sprijini potențialii socri și tablourile de pe peretele opus trebuie să fie tot opera ei. Trebuie să fie asortate din punct de vedere al culorilor și să aibă modele cu fructe și flori.

Nu trebuie să fie grasă. Trebuie să fie durdulie în mod plăcut, cu șolduri late și sâni mari, dar cu talie zveltă. Deși generoasă și bine-crescută, fata asta trebuie să fie econoamă, genul care nu irosește averea familiei. O fată care, deși tăcută, să poată să strige cu glas tare prețurile legumelor și să se târguiască abil cu toți vânzătorii, să le recunoască toate trucurile murdare și să le dea în vileag. Discuțiile despre soț și despre copii trebuie s-o jeneze și s-o facă așa timidă, încât să-și ascundă fața roșie ca un boboc de trandafir în pliurile sariului.

Apoi, dacă îndeplinește toate cerințele unui caracter sănătos și ale unor realizări impresionante, dacă părinții ei

---

²¹ Desert indian din aluat aromat, însiropat, servit la ceremonii sau ocazii, în special la nunți.

sunt de acord să suporte toate contribuțiile financiare aferente, dacă ghicitorii hotărăsc că stelele sunt favorabile și plantele compatibile, toți pot râde ușurați, o pot lua de bărbie și îi pot spune că e exact ceea ce căutau, că le va fi ca o fiică în casă. În definitiv, e vorba de familia băiatului. Au dreptul la sentimentul lor de mândrie.

Dar familia reuși să găsească o singură potențială noră. Era slăbănoagă și întunecată.

— Ca o cioară, ziseră Kulfi și Ammaji indignate când prima fotografie le fu arătată de Lakshmiji, care făcea pe consilierul matrimonial. Încerci să-l însori pe bietul Sampath cu o cioară.

— Are noroc și așa că a găsit pe cineva, spuse domnul Chawla, care renunțase la orice speranță de a primi un scuter cu motor și de a sărbători nunta la hotelul Hans Raj.

Fata veni împreună cu familia, cu autobuzul. Pe lângă familia ei, în autobuz se aflau o mulțime de doamne și domni care cântau, pelerini ce se întorceau dintr-o călătorie la un templu Krishna dintr-un oraș vecin. Cei din familia Chawla văzură autobuzul ieșind de pe drum, ca un scarabeu nebun și apropiindu-se de ei într-un nor de praf.

Șoferul se oferise, plin de sollicitudine, să lase familia chiar la livada lui Sampath.

— O viitoare mireasă n-ar trebui să meargă pe jos și să se umple de praf și să fie pusă în dezavantaj, spuse el plin de compasiune. Și:

— Da, da, hai să-i ducem direct la băiat, ziseră în cor ceilalți călători, oprindu-se ca să ia această decizie înainte să se apuce din nou de cântat. Băteau din palme ca să păstreze ritmul cântecului; părul le flutura pe spate;

alunecau de la stânga la dreapta, în parte de dragul ritmului, în parte din cauza felului în care autobuzul se hurduca și sălta prin gropi și movile. Închiseră ochii, lăsând vocile să se înalțe și să plutească din autobuz până la familia Chawla, care aștepta sub copacul lui Sampath.

— Zece moduri de pregătire a orezului, cântau ei, șaptesprezece copaci înflorind în pădure, douăzeci de pustnici la masa mea. Dar cei care te cunosc spun că iei forme fără număr. O, Doamne, arată-mi drumul spre minunea nesfârșită.

Aerul năvălea prin crăpăturile autobuzului, prin sariurile și pantalonii lor, astfel că o boare plăcută le învăluia picioarele. Toți păreau foarte entuziasmați, fremătând de parcă o forță uriașă dinăuntru lor se străduia să se elibereze.

În ciuda amabilității șoferului și a atenției de care se

bucurase, cu ajutorul unei batiste, al unui pic de scuipat și al unei cantități însemnate de pudră de talc, fata părea extrem de prăfuită când coborî din autobuz. Pelerinii, curioși în privința a ceea ce s-ar putea întâmpla pe durata unei întâlniri atât de neobișnuite între potențiali parteneri de cuplu, se buluciră și ei afară din autobuz într-o grămadă murdară și haotică. Oricum trebuiau să ia o pauză de prânz și una mai intimă în spatele unui tufiș. Având în fața sa potențială mireasă, ca pe un dar, grupul înaintă către arborele de guave. Sampath avusese dintotdeauna o slăbiciune pentru doamna de pe eticheta flaconului cu ulei de cocos pentru păr. Petrecuse o perioadă de timp destul de considerabilă gândindu-se la zâmbetul ei misterios de pe raftul din baie. Ghemuindu-se pe grătarul de lemn mucegăit în timp ce făcea baie cu apă din găleată, trecuse printr-o serie de întâlniri imaginare cu ea, cu conversații, certuri și împăcări complet imaginare. Îl întâmpina scăldată în mirosul de ulei, cu un zâmbet la fel de alb ca strălucirea din interiorul nucii de cocos. O șuviță alunecase de pe creștetul femeii cu nuca de cocos și urma curbura flaconului. Sampath privi în jos, la femeia acoperită cu văluri care stătea sub copac, și se simți încins și îngrozit.

— Te rog să cobori ca să fii prezentat. Ai stat destul în

copac, spuse domnul Chawla.

Sampath crezu că o să leșine.

— Urcă-te tu, fato, o îndemnă tatăl ei. Urcă-te. Hai, un pas. Doar un pas.

Credincioșii ridicară trupul rigid și încăpățânat al fetei în copac.

— Sus, o îndemnară ei, și, încet, ea începu să se cațăre.

Era învăluită în straturi de material lucios, ca o caramelă mare și scumpă. Hainele îi fluturau înjur, făcând-o să pară absurd de masivă. Papucii aurii îi alunecau la fiecare pas. Sariul îi era tras peste cap și îl ținea de margine cu dinții ca să-și păstreze, cu modestie, cât mai mult din față acoperită. I se păru o veșnicie până ajunse lângă Sampath. Era clar că fata asta nu s-ar adapta prea bine la traiul în copac. Făcu o pauză și privi în jos pentru mai multe indicații. Nimeni nu prea știa la ce să se aștepte sau cum ar trebui să procedeze fata. Chiar și domnul Chawla era în ceață cu privire la ce-ar trebui să se întâmple mai departe.

— Atinge-i picioarele, țipă în cele din urmă cineva, într-un moment de inspirație.

— Da, atinge-i picioarele, se tânguiră și ceilalți pelerini, iar ea, întinzând un singur deget timid, ca un melc care iese din cochilia sa, împunse delicat un deget de-al lui

Sampath.

Sampath sări în sus de groază. La fel de speriată, fata scoase un geamăt slab. Pierzându-și echilibrul și papucii auri, se rostogoli inestetic spre pământ, însoțită de țipetele și mai puternice ale pelerinilor și ale familiei ei, care se năpustiră spre aceasta cu brațele întinse. Însă nu reușiră să o prindă în cădere, așa că ateriză cu o bufnitură surdă pe pământ.

Semnele de căsătorie nu erau de bun augur.

Credincioșii o sprijiniră de copac și îi făcură vânt cu o creangă înfrunzită.

— Ce mă fac eu cu băiatul ăsta? ridică domnul Chawla mâinile către cer. Spuneți-mi ce să fac. I-am dat cea mai bună educație. O slujbă. O soție. Lumea întreagă servită pe tavă, dar nu, nimic din toate astea nu e suficient de bun pentru el. Domnul, aici de față, fuge și se cațără în copac. Nu e deloc recunoscător pentru tot ce s-a făcut pentru el.

Fata începu să strănute, scoțând sunete ascuțite, ca de șoricel.

— Nu-i mai faceți vânt cu creanga aia murdară, strigă cineva. Probabil că tot praful i-a intrat în nas.

— Praf sau nu, e un semn rău-prevestitor, spuse un alt

credincios.

Pinky o disprețuia pe femeia asta de mâna a treia, care reacționase prin strănături și smiorcăieli la acest moment important. O ciupi zdravăn din spate, sperând că va sări în sus, dar fata continuă să se smiorcăie și să se vaite. Ammaji veni în fugă cu o cană de aluminiu plină cu apă și o goli peste ea, în caz că soarele era prea puternic ca să-l poată îndura. Pudra de talc se scurse într-un râu lăptos de pe fața fetei.

— Ce să fac? repetă domnul Chawla. Ce să mă fac cu băiatul ăsta?

Transpira, în ciuda brizei plăcute, încărcate cu miros de pământ și de vegetație abundentă care adia în jur.

El însuși era de vârsta fiului său când se însurase. Kulfi era chiar mai tânără, alarmându-și familia cu apucăturile ei ciudate, astfel încât ajunseseră să se teamă că, dacă îi mai amânau mult căsătoria, avea să le rămână pe cap pentru totdeauna, că mintea i se va întuneca, iar rațiunea i se va risipi ca semințele dintr-un ghioc de mac. Petrecuseră nopți albe fără număr, strânși la fereastră ca să o vadă plimbându-se fără țintă prin grădină, apucată dintr-odată, după cea de-a douăzecea aniversare, de somnambulism.

Tatăl ei, în pijamale, o privea pălind, iar mătușile tremurau în furouri. Lunile treceau fără vreun semn de îndreptare a comportamentului ei. Luna se făcuse mare, apoi se micșorase cât un fir de păr, apoi ajunsese din nou plină. Kulfi mergea senină pe lângă copaci, desculță, având aerul unei regine; era adormită, dar mânca felii de pepene, scuișând semințele care cădeau ca picăturile de ploaie pe lângă tufișuri. Dimineața găseau cotoare de mere și coji de alune sub patul ei, urme lipicioase care duceau de la oalele din bucătărie direct în camera ei. În buzunar îi găseau bucăți de scorțișoară și mărar. În păr, rămurile și, deseori, un căărăbuș de noapte strivit. Dar se trezea odihnită, fără să-și amintească nimic din hoinărelile nocturne și festinurile din miez de noapte, insistând că a dormit neîntoarsă în timp ce familia ei, pământie la față și amețită din pricina lipsei de somn, îi puneă întrebări dimineața la ceai. În grădină, pepenii creșteau într-o încrengătură pe care degeaba se străduiau să o smulgă.

Era clar că înnebunea. Da, aveau dovada – excentricitatea care afectase familia dinspre partea mamei timp de mai multe generații ieșea iar la iveală, exact când sperau că genele responsabile dăduseră în sfârșit de vreo fundătură și rămăseseră liniștite. Iar și iar îi luă prin

surprindere, ivindu-se întâmplător la cel mai echilibrat dintre unchi, la ultimul dintre bebeluși. Avuseseră un bunic care își iubise puii de găină cu atâta înfocare, că insistase să doarmă noaptea în coteț; o mătușă care anunțase că era ultimul maharajah din Oudh tocmai când se părea că, în fine, familia era sănătoasă; un copil care vorbea într-un limbaj trunchiat doar al lui...

Când deveni evident că și Kulfi moștenise urma de lunatism a familiei, tatăl ei știa că nu avea nicio clipă de pierdut. Și înainte ca vestea despre ciudățenie să fie dusă în bazar de spălător sau de omul cu sticlele și borcanele sau de orice alt oaspete care ar fi văzut-o sau ar fi auzit întâmplător ceva suspect, află că văduva Ammaji din orașul îndepărtat Shahkot căuta o soață pentru fiul ei; și, chiar dacă proveneau dintr-o familie mult inferioară, le oferise o zestre pe care nu putuseră să o refuze.

Dar chiar și așa!

— O familie de nebuni! exclamă domnul Chawla. A, nu. În niciun caz. N-am de gând să mă însor cu fata lor. Mă țin departe de chestii din astea, nu, mulțumesc.

Dar Ammaji plescăise din limbă. Dintr-un motiv oarecare, îi plăcea fata și cine ar refuza o sumă de bani așa mare cum era cea care le fusese oferită? Le permitea

să șteargă toate datoriile generației și să-și cumpere și un frigider.

— Nu fi așa nerezonabil, îi spusese. Pare normală, chiar dacă e un pic timidă.

— Nu știi niciodată cum e cu lucrurile astea, spusese domnul Chawla. De fapt, cu astea tăcute trebuie să fii atent.

Numai că, deși nu recunoscuse pe față, el însuși fusese impresionat de frumusețea ca de floare a lui Kulfi, de constituția ei firavă, de delicatețea imposibilă, atât de diferită de robustețea fetelor de la el din cartier, cu râsul lor sonor, cu șoldurile lor rotunde, cu insinuările și clipirile lor viclene din ochi. Și, în câteva luni, Kulfi se mutase din căminul strămoșesc, masiv și vast, chiar dacă apa picura prin acoperiș și vopseaua se scorjise, în camerele cele mici ale familiei Chawla de pe străzile abrupte ale Shahkot-ului. Cu timpul, domnul Chawla ajunsese să simtă o afecțiune exasperată pentru soția sa, chiar și atunci când deveni clar că ea nu era fiica normală a unei familii de nebuni, așa cum bănuise Ammaji, ci fiica nebună a unei familii de nebuni, așa cum presupusese el. Avea aproape întotdeauna dreptate. Cu o asemenea nevastă și doi copii de care să aibă grijă și pe care să-i întrețină, domnul

Chawla deveni din ce în ce mai bine instalat în rolul său de cap al familiei și, dat fiind că asta se potrivea cu ideea lui despre cum ar trebui să-și trăiască viața, îi oferea o satisfacție secretă, în ciuda tuturor lamentărilor sale.

El era capul familiei și așa-i plăcea să fie.

Dar, vai! La ce-i servea să fie capul familiei dacă avea un fiu care fugea de-acasă și stătea într-un copac? Care-i scăpa printre degete și-l făcea de rușine?

— Ce să mă fac cu el? îi întrebă pe credincioșii care mai rămăseseră, ca să le arate că nu din pricina lipsei de efort sau de interes din partea lui ajunsese Sampath într-o stare atât de jalnică.

Își lovi fruntea cu latul palmei, ca spectacolul să-l ajute să treacă peste jena unei situații care ar fi trebuit trăită în plan privat.

Doamnelor și domnilor din autobuz le păru nițeluș rău pentru el.

— Da, da, ce rușine, murmurară. Și asta venind din partea unei familii onorabile. E clar că băiatul e scrântit.

Se concentrară asupra lui Sampath, vrând să vadă cum îl va afecta zbuciumul tatălui său. În mod sigur orice fiu, chiar și acesta, va reacționa la o astfel de manifestare emoționantă.

Sensibil la atmosfera încărcată de așteptări de dedesubtul său, Sampath privi în ochii îndreptați în sus ai credincioșilor. Se gândi la fosta lui școală și la oficiul poștal și la toate camerele pline de oameni ce așteptau răspunsuri la întrebări pe care adesea nici nu le auzea. Se întrebă cum se făcea că nu se simțise niciodată bine printre oameni. Era singur, prins în ritualurile enigmatice ale unei alte specii.

— Vedeți-vă mai departe de viețile voastre, voia să le strige. Plecați, plecați. Și lăsați-mă să mi-o trăiesc pe a mea.

Numai că, evident, nu putea să le spună așa ceva. Disperat, privi în jurul său. În mulțimea de fețe de dedesubt o recunoscuse pe aceea a domnului Singh, cumnatul unui vecin din Shahkot. Domnul Singh, ale cărui scrisori le citise uneori în momentele de trândăvie de la oficiul poștal. Îl strigă, parcă implorându-i frenetic ajutorul.

— Domnule Singhji.

Își aminti de o scrisoare pe care acesta i-o trimisese tatălui său.

— Bijuteriile dumneavoastră sunt încă îngropate la loc sigur sub tufa de busuioc?

Domnul Singh păli.

— De unde cunoști amănuntele astea? Sampath o zări apoi pe doamna Chopra.

— Ce mai e cu umflătura aceea din gâtul dumneavoastră, cea care se plimbă în sus și-n jos pe trahee, care șoptește amenințări și aproape că țâșnește afară din piept?

— Vai, murmură ea. Cine ți-a spus? Încurajat de acest nou succes, chipul lui

Sampath se însenină puțin. Întinse degetul către un bărbat chel din mulțime și spuse:

— Și dumneavoastră, domnule, uleiul acela secret pe care vi l-a dat doctorul din Side Gully e clar că nu are efect. Încercați mai bine un masaj zdravăn cu ulei de muștar și părul o să vă crească la fel de des și de mare ca iarba din Cherrapunjee²² după ploaie.

Cu ochii măriți din cauza a ceea ce văzuseră, plini de importanță din pricina veștilor pe care le aduceau, credincioșii porniră înapoi spre Shahkot.

Era un bărbat sus în arborele de guava, un bărbat remarcabil. Știa tot soiul de lucruri. Bandiții îl șantajau pe bietul domn Singh. Un spirit rău se cuibărise în stomacul doamnei Chopra. Ratan Sinha folosisese un ulei de păr

---

²² Oraș indian considerat locul cu cele mai abundente precipitații.

special, care nu avusese niciun efect.

Era clar că acest funcționar de la oficiul poștal știa mai multe decât muritorii de rând. În ochii lui depistaseră o înțelepciune rară.

Funcționar al oficiului poștal cățărat în copac, le citi domnul Chawla membrilor uluiți ai familiei sale câteva zile mai târziu, în săptămâna aceea, când veștile ajunseseră până la biroul local de știri și fuseseră considerate demne de atenție. *S-a anunțat că, abandonându-și îndatoririle de la oficiul poștal din Shahkot, un funcționar s-a stabilit într-un arbore mare de guava. Conform speculațiilor oamenilor din popor, natura sa spirituală e una neobișnuită, iar comportamentul său pueril e pus pe seama unei înțelepciuni de nepătruns.*

Iată-l un articol modest care îl aducea pe Sampath în atenția lumii întregi, odată cu știrile privind penuria de alune de pământ, epidemia de broaște de copac și zvonul că era posibil ca produsele Coca-Cola să vină curând în India.

8

În momentul respectiv, domnul Chawla avu o revelație – dintr-odată, într-o descărcare copleșitoare de inteligență –, o revelație atât de rapidă și de incredibilă în sine, că inima

îi fu aruncată într-o stare de permanentă palpitate. Sampath ar putea fi norocul familiei sale. Ar putea să se îmbogățească. Câți dintre asceți nu erau, în secret, bogați? câți dintre sfinți nu erau, de fapt, cerșetori, așa cum păreau? câți dintre oamenii cu o înțelepciune de nepătruns nu aveau conturi bancare de neimaginat? Ce ocazie se ivise de nicăieri! Deja apăruse o schimbare în felul în care oamenii îl priveau pe Sampath: nu mai râdeau pe înfundate, nu mai rânjeau prefăcut și nici nu mai plescăiau compătitori din limbă. El, domnul Chawla, trebuia să acționeze cât se putea de repede ca să fructifice posibilitățile acestea pentru familia sa, posibilități care, era convins, se întindeau mai departe de cel mai îndepărtat punct de pe linia orizontului pe care-l putea el zări. Renunță la planurile sale de a reveni la Shahkot cât mai curând cu putință, târându-l pe Sampath după ei, și începu să privească adăpostul paznicului, pe care familia îl folosea pe post de loc de tabără, ca pe o reședință permanentă. Totuși, ținu gândurile acestea doar pentru sine și nu spuse nimănui niciun cuvânt; dar, într-o schimbare bruscă de tactică, ce avu darul de a le surprinde și de a le încânta pe mama și pe soția sa, care deja se instalaseră în livadă de parcă ar fi fost căminul lor

de mult pierdut, renunță să-l mai muștruluiască pe Sampath fiindcă se cățăraseră în copac și-și îndreptă atenția asupra altor probleme.

În încercarea sa de a spori confortul lui Sampath pentru ca acesta să-și poată întâmpina musafirii într-un mod mai potrivit cu viziunea despre viitor a tatălui său, apelă la ajutorul lui Pinky, Ammaji și Kulfi. Ele priviră problema cu seriozitatea cuvenită în vreme ce sorbeau cești interminabile de ceai cu lapte. Oare ar fi frumos să aibă un hamac? O bucată de pânză întinsă între crengi? Nu, n-ar fi suficient de măreț. În plus, ar însemna ca Sampath să stea mereu la orizontală și, în definitiv, era tânăr și sănătos, deci cu siguranță n-ar trebui să i se permită astfel de răsfățuri. Dar o platformă?

— Poate mai târziu, spuse domnul Chawla, când o să ne permitem să cumpărăm niște lemn și să chemăm un tâmplar. E peste puterile noastre să construim o platformă. În orice caz:

— Nu facem nimic, interveni Sampath în momentul acela în discuția lor. N-am de gând să stau într-o casă după toate eforturile pe care le-am făcut ca să fug de case.

În cele din urmă, hotărâră să se mulțumească

deocamdată cu un pat de sfoară întins între crengi, pe care Sampath să se poată odihni. Ridică patul până la nivelul la care stătea Sampath; Ammaji și Kulfi îl înmânară domnului Chawla și lui Pinky, care se cățăraseră până la Sampath.

Mai puțin agitat decât ei în încercarea de a descoperi cea mai bună poziție pentru noul pat și dornic să-i vadă părăsindu-i domeniul, Sampath așteaptă nerăbdător până când patul fu așezat într-un loc și ancorat cu funie; apoi să instaleze plin de ușurare în el, căci descoperise că nu era prea confortabil să doarmă pe un trunchi tare. Oasele îiureau, pielea i se umpluse de vânătăi, mușchii îi erau întinși în direcții greșite, picioarele, brațele și alte părți ale corpului îi amorțeau și apoi erau cuprinse de junghiuri dureroase când i se întâmpla să se miște din nou. Se foia tot timpul și, la un moment dat, spre rușinea sa, coborî din copac ca să doarmă pe iarbă, zbughind-o din nou sus chiar înainte ca familia sa să iasă din baraca paznicului, unde dormea îngropată sub cuverturi.

Într-o zi, cu ocazia unui drum în bazar, domnul Chawla observă o umbrelă de grădină mare și vărgată, care fusese abandonată de Clubul Foștilor Membri ai Curții. Fusese ridicată de reparatorul de umbrele, care tocmai se

pregătea să îi folosească părțile componente, când domnul Chawla îl convinse s-o curețe, s-o cârpească și să-i repare spițele. Odată aranjată cât de cât, fu și ea suită în arborele de guava. Deși un pic șubredă, era suficient de mare ca să-l apere pe Sampath și patul său de ploaie și de soare. Și, în ciuda faptului că îi păliseră culorile, dungile sale galbene și verzi și țesătura striată îi dădeau încă un aer vesel.

Astfel, familia îl înzestră treptat pe Sampath cu diferite comodități și cu cât erau mai complicate aranjamentele făcute pentru existența sa, cu atât era mai fericit. Oferea o imagine idilică, așezat acolo, în mijlocul verdeții, întins în patul său și puțin aplecat înspre lume, rezumat de numeroase perne, înfodolit în serile răcoroase într-o cuvertură strălucitoare din satin, cu pete de leopard, aleasă de Ammaji din bazar. Pe cap purta o căciulă roșie din lână, ca o învelitoare de ceainic, dată tot de Ammaji, care i-o împletise și o ridicase până la nivelul lui pe un par. Ținea foarte mult la această căciulă, căci îl ferea de curenți și îi ținea de cald la cap noaptea, când briza era răcoroasă, și îi apăra urechile de viețuitoarele de noapte, de cărăbușii nocturni, mici și negri, de furnici și de molii.

— Mă simt confortabil, își anunțase el familia cu o

fluturare din mână, concediindu-i parcă, acum că totul era pe placul său. Preț de o clipă, fură uluiți, dat fiind că încă nu se obișnuiseră cu această răsturnare de situație. Vai, cum îl certau la un moment dat pentru tot ce făcea. Și iată-l acum făcându-le cu mâna de parcă era un rajah ce dorea să fie lăsat singur. Când avea din nou nevoie de ei, îi convoca ținând, încă de la răsăritul soarelui, când voia să ia ceaiul și, puțin mai târziu, când era pregătit pentru baia de dimineață, care presupunea aranjamente complicate din partea întregii familii, care, în definitiv, era dispusă să facă unele eforturi în acest sens, fiindcă dintotdeauna familia fusese una curată. Da, orice alte defecte ar fi avut, nimeni n-ar fi putut spune că erau murdari și erau decizi să nu dea nimănui niciun motiv să facă asta, chiar dacă Sampath era sus, în arborele de guava.

Dura o oră sau chiar mai mult până să termine pregătirile pentru baia lui. Îmbrăcat cu perechea sa de chiloți în dungi, Sampath stătea pe patul său de sfoară, iar cuverturile și pernele erau atârinate pe crengile din jur ca să se aerisească, în timp ce Ammaji încălzea pe foc o oală enormă cu apă. Gălețile pline erau apoi ridicate la Sampath cu ajutorul unui sistem de funii, proiectat special în acest scop de tatăl lui. Familia alerga încolo și-ncoace,

în timp ce domnul Chawla striga ordine la care nu yra nimeni atentr

— Nu lăsa focul să se stingă. Unge-te cu ulei înainte să te dai cu săpun. Săpunește-te bine, Sampath.

Căldarea se înclina când funia era smucită de jos, iar apa curgea din ea sub forma unui jet care capta lumina zorilor și se prelingea ca lava topită. Apoi, bucurându-se de timpul liber, Sampath stătea înfofolit în pătură și își usca părul la soarele din ce în ce mai puternic, în timp ce îi era pregătit micul dejun.

Când venea vorba de mesele sale, toate eforturile lui Pinky de a se cățăra în copac cu castroanele și farfuriile se soldaseră mai des cu accidente decât cu succese, cina ajungând fie în iarbă, fie mai rău, împroșcând și scurgându-se pe biata purtătoare a mâncării.

— O, nu, spunea Sampath plin de tristețe, iar mațele care-i ghiorăiau îi țineau isonul. Era nevoie de mai multe încercări până să poată mânca ceva. Neliniștită, familia o privea pe Pinky urcând din creangă în creangă, ținând un castron cu linte sau niște *naan*²³ între dinți.

— Ai grijă, *beți*, ai grijă, dar, fleoșc! până să ajungă Pinky la Sampath, nu mai era decât o urmă pe fundul

---

²³ Pâine asiatică plată, nedospită, consumată cu precădere la micul dejun.

castronului, iar *naan*-ul era tare și rece și avea câteva urme de mușcături, pentru că, în definitiv, și Pinky avusese nevoie de combustibil ca să poată continua.

— E absurd, spuse domnul Chawla. Nu merge așa. Și făcu el însuși drumul acesta o dată. *Naan* idiot, înjură când acesta îi căzu dintre buze. Linte idioată, spuse când fu împröscat pe deget de câțiva stropi, dar când castronul se răsturnă și ateriză, clocotit, pe piciorul său șubred, izbucni mânios. În ziua următoare atașă o lădiță veche de lemn aceluiasi sistem rudimentar de scripeți, pe care îl foloseau ca să îi livreze lui Sampath apa pentru baie, și, de atunci încolo, mesele ajunseră până la Sampath doar trăgând de o funie și ridicând lădița. Imediat ce erau pregătite jos *chapattis* pufoase și *naan*, acestea îi erau oferite în vârful unui băț de bambus, așa cum se întâmpla și cu bucățile de murături, feliile de fructe și alte bucate gustoase.

Din când în când, era atașată sistemului de funii o altă lădiță, cu vase de lut în ea, pe care Sampath le folosea pentru a răspunde chemării naturii, cât se poate de convenabil și de igienic, fără să fie nevoit să viziteze toaleta pe care o construisese domnul Chawla.

Era bine, pentru că oalele erau de unică folosință, desigur, iar Sampath își putea trage peste el umbrela ca

pe un scut, ca să poată sta liniștit pe ele. Pentru un mic comision, olarul începu să livreze seturi noi la intervale regulate.

Instalat astfel în livadă, minunându-se încă de modul miraculos în care se aranjaseră lucrurile, Sampath ajunse să țină ceea ce deveni cunoscut sub numele de Predica din Arborele de Guava, când răspundea întrebărilor puse de oameni cu atâta farmec și înțelepciune, încât acestea rămaseră pe veci elementele sale distinctive. Era vorba de un farmec și o înțelepciune misterioase, desigur, dar evidente tuturor celor care veneau, în număr din ce în ce mai mare, să-l vadă, croindu-și drum până la poteca cea îngustă, ca să privească uimiți arătarea slăbănoagă, cu picioare lungi, dintre frunze.

Printre primii care făcuseră călătoria aceasta se numărau domnișoara Jyotsna și domnul Gupta.

— Probabil că a trecut printr-o transformare completă și complexă, spuse domnișoara Jyotsna. Uite ce față diferită are acum.

Cu siguranță, avea o față mai fericită și mai senină.

— *Namastej*²⁴, îi întâmpină Sampath plin de voioșie din patul său din copac, noua sa poziție de putere. Într-adevăr,

Își zicea, ținea la ei. Dintotdeauna avuseseră intenții bune, spre deosebire de mulți alții pe care putea să-i numească.

— Bună, Sampath, spuse domnul Gupta. De ce nu m-ai luat cu tine? Mai făceam și eu o pauză de la domnița de aici. Arată înspre domnișoara Jyotsna cu o expresie amuzată întipărită pe chip.

— Când vrei o pauză, nu trebuie decât s-o trimiți la magazinul de sariuri și *salwar kameez*, râse Sampath. Știi cât de mult îi plac domnișoarei aici de față hainele... A, dar poate că nu e o idee așa de bună. Deja datorează Magazinului de Modă pentru Doamne 152 de rupii și 80 de *paisa*²⁵.

Odată, când domnișoara Jyotsna fusese chemată în biroul lui D.P.S., Sampath avusese prilejul să examineze conținutul poșetei sale: rujul și pieptenele, batista brodată, chitanțele și acele de siguranță, caramelele și tabletele de medicamente homeopate...

Domnișoara Jyotsna duse mâna tremurândă la gură. Sângele îi năvăli în obraji. Păstrase strict secretă datoria ei de la magazinul de sariuri. Ce mai știa Sampath despre ea? auzise că îi uimise pe credincioșii templului lui Krishna cu clarviziunea sa; acum își folosisese puterile ca să o

examineze pe ea.

Îl înghionti cu cotul pe domnul Gupta.

— Fii respectuos cu el, îi spuse, surprinzându-l cu nota cea nouă, reverențioasă, a vocii sale.

Era cu siguranță cuprinsă de venerație față de ceea ce vedea. Chiar și bărbatul de la magazinul de betel, care venise și el în vizită, gândindu-se că poate mai vindea din marfă cât timp își satisfăcea curiozitatea, se întoarse ca să se uite urât la domnul Gupta și zise:

— Se pare că sunteți necunoscător în domeniul spiritual.

— Dar nu e decât Sampath, protestă domnul Gupta.

Însă era clar că nu era doar Sampath. Era Sampath cel cu înțelepciunea de nepătruns, așezat în adăpostul său din copac.

După lucru, li se alătură și vânzătorul de la magazinul de dulciuri, apoi doi studenți care chiuleau de la un curs, spălătorul care venise cu bicicleta, o femeie însărcinată care dorea să știe dacă bebelușul ei va fi fetiță sau băiat.

— A, da, le spuse ea plină de satisfacție celor care stăteau sub copac alături de ea, are aceeași expresie ca înțeleptul *samadhi*²⁶ din Tajewala. Ați văzut, poate, fotografiile?

---

²⁶ Credință non-dualistă hindusă, în care subiectul observator devine una cu obiectul observat.

— Fiul meu se învârte într-un mediu nefast, o întrerupse una dintre rudele disperate, dar spirituale, ale lui Lakshmiji, îmbrăcată cu un sari galben-canar. Ce pot să fac?

— Dacă pui lămâi în lapte, se acrește, răspunse Sampath într-o dispoziție deosebit de sociabilă și fericită, imitând bătrânii din Shahkot, cărora le plăcea să șadă la porți în după-amiezile de iarnă, vârați în șosetele și pălăriile lor călduroase și ținând predici trecătorilor. Dar, dacă pui și niște zahăr, doamnă, uau! Ce gust bun are laptele. Astea sunt lucruri pe care nu mai e nevoie să ți le spun eu. Știi bine că te purtai întocmai ca fiul tău când erai tânără.

Era impresionat de câte detalii reținuse de pe vremea când citea scrisori la poștă. Ei bine, putea să le scoată dintr-un compartiment secret al creierului său, așa cum scotea un magician iepurii din pălărie. Cu câtă admirație îl priveau oamenii de sub pom! Niciodată până atunci nu mai simțise plăcerea dulce și unică pe care o simțea când dădea sfaturi, plăcere care îi cuprindea acum toată ființa și-i făcea chipul să strălucească.

— Adică vrei să spui că trebuie să-l îndepărtiez de prezența acestor personaje nedorite? întrebă ruda lui

Lakshmiji.

— Dacă pui un pui la foc și-l uiți acolo, în scurt timp nu mai e pui, ci oase și cenușă. Dacă lași un ceainic pe foc, apa se înfierbântă și apoi, dacă nu îl ia nimeni, fierbe până nu mai rămâne nimic. Dacă fiul tău se joacă cu un șoarece mort și împutit, nu stai să te gândești: oare să-l las în pace, să-l las să se joace? Nu, arunci șoarecele și iei copilul în casă ca să se spele pe mâini.

Domnul Chawla și Pinky, care tocmai se întorseseră dintr-o incursiune la piață, exact la timp ca să audă ultima propoziție, se uitară neîncrezători unul la altul când observară cât de atenți îl ascultau oamenii pe Sampath.

— Ai auzit? o întrebă domnul Chawla pe Pinky.

— Un șoarece mort și împutit? spuse Pinky neîncrezătoare.

— Dacă nu plivești buruienile, spuse Sampath, roșia ta nu va da roade.

Ammaji și Kulfi, îmbujorate de mândrie, făceau deja parte din mulțime. Ascultau fiecare cuvânt rostit, aplecându-se înainte ca să audă un bărbat cu fața rotundă întrebând:

— Sunt depășit de lucrurile spirituale. Cum pot să mă concentrez la responsabilitățile mele?

— Dacă vorbești cu o fată tânără atunci când se află în fața oglinzii, parcă vorbești cu un surd. Și poți să împiedici un fluture de noapte să zboare în lumină dacă-i spui că trebuie să se gândească la cei trei copii ai săi?

— Vrei să zici că mi-am uitat îndatoririle față de soție și de copii?

— Odată, unchiul meu avea un cocoș și o insectă și-a depus ouăle aproape de fundul lui. Știa că micuții vor avea un locșor călduț în care să trăiască și suficientă mâncare până să se facă destul de mari ca să plece.

— Care e cea mai bună metodă să-ți dai seama de existența lui Dumnezeu? Calea devoțiunii sau cea a cunoașterii?

Întrebările curgeau repede și nervos.

— Unora le place peștele doar dacă e gătit într-un curry ușor. Alții sunt acri din fire și nu trebuie să mănânce pește marinat. În sud, e apreciat peștele gătit cu apă de cocos. Eu personal prefer *pomfret* în sos de chili și fructe de tamarin, îngroșat cu făină de năut.

— Unde să-mi încep căutarea? Care e punctul de plecare?

Sampath zâmbi; apoi căscă și-și trase căciula pe ochi. Obosise și, la fel de repede și de ușor ca un copil, adormi.

O tăcere plină de șoapte se așternu peste musafiri. Kulfi se ridică fără zgomot și se îndepărtă în vârful picioarelor ca să se apuce să pregătească cina lui Sampath. În Shahkot, gătea doar din când în când, în momentul în care inspirația urca din adâncurile subconștientului ei, se năpustea și o înghițea asemenea unui val de maree.

Dar cum să împace visele sale sălbatice cu viața pașnică din Shahkot, cu bucătăria minusculă, cu prânzurile și cinele luate pe masa veche, acoperită cu mușama? Întotdeauna, felurile de mâncare pe care le gătea nu erau pe măsura viziunilor sale lăuntrice; nu era deloc mulțumită de ingredientele pe care le găsea îmbuteliate și împachetate pe rafturile magazinelor sau ofilite în coșurile din bazar; bucătăria era prea mică pentru amploarea operațiunilor pe care le avea în minte; gătitul îi era mereu întrerupt de vecinii care investigan mirosurile ce le pătrundeau în case venind dinspre cuptorul ei.

— Nu amesteca peștele cu pui, o sfătuiau.

— Prăjește întâi ceapa și după aceea usturoiul. Nu turna laptele decât înainte să termini. Frustrarea creștea înăuntrul ei ca un nor enorm, ce bloca orice altceva, iar privirea și auzul ei se închețau. Sampath gusta din tot ce pregătea ea, zâmbea și dădea admirativ din cap, dar Kulfi

era neconsolată. Era cu totul și cu totul anapoda. Îi trebuiau săptămâni întregi ca să se calmeze, așezată alături de Sampath pe acoperiș, într-o tăcere deplină. La câteva luni, când valul de maree revenea, evenimentul se repeta întocmai.

Domnul Chawla se obișnuise să ridice din umeri în fața ei. Toate încercările sale timpurii de a o învăța să interacționeze normal cu lumea reușiseră să o impresioneze cam cât reușește apa să impresioneze materialele impermeabile; în schimb, imediat ce Sampath crescuse destul de mare, își îndreptase toată atenția asupra lui, căci, simțea el, cea mai mare responsabilitate a sa era să-l determine să funcționeze măcar cât de cât în lume. Sigur că existaseră unul sau două momente în care fusese foarte îngrijorat, de pildă, atunci când Kulfi încercase să fure plantele experimentale de la expoziția anuală a Centrului Agricol sau când încercase să pătrundă în cușca unor fazani rari, în micuța grădină zoologică a Shahkot-ului, ca să prindă unul și să-l gătească. De fiecare dată fusese prinsă de paznici, care presupuseseră că era doar un vizitator rătăcit și la fel de deranjant ca tot restul mulțimii venite să caște ochii. Din fericire, evenimentele acestea nu se repetaseră.

Și Ammaji o lăsase în pace pe Kulfi, în afara unor comentarii și lamentări murmurate, care țineau de datoria ei de soacră. Se bucura în secret că venirea lui Kulfi nu schimbaseră rolurile jucate de ea și de domnul Chawla în gospodărie. Unele femei, biete de ele, avuseseră nenorocul să-și vadă fiii întorcându-le spatele și ignorându-le cu totul după ce se căsătoreau.

Aici, în livadă, opreliștile puse de alții în calea lui Kulfi și măsura în care ținea cont de ei scăzuseră și mai mult, astfel că, asemenea lui Sampath, descoperi ușurarea pe care o aducea spațiul. Înspirată de pădure, se angajase într-o serie de experimente, într-o cruciadă ferventă, menită să dea viață închipuirilor ei celor mai fantastice. Gătea afară, la soare, sub cerul nesfârșit. Simțea că se afla la marginea unui lucru imens. În jurul ei se desfășura un relief pe care îl înțelegea în profunzime, fără să stea să se gândească sau să analizeze, îl înțelegea în același mod în care îl înțelegea și fiul ei, fără să fie nevoită să scoată un cuvânt sau să închege o relație și să o întrețină. Pinky îi era ca o străină, o enerva și câteodată chiar o speria; noroc că era așa independentă. Dar pe Sampath îl *cunoștea*. Cunoștea motivul pentru care stătea în copac. Era locul ideal pentru el; era acolo unde trebuia să fie.

De fiecare dată când îl vedea în patul său, de fiecare dată când îi vedea fața pândind dintre frunze, își amintea de ziua în care se născuse, nașterea sa amestecându-se în mintea ei cu furtuna cea mai sălbatică la care fusese martoră, cu sfârșitul foametei și cu miracolul argintiu al ploii. Acolo, în mijlocul haosului, chipul fiului ei exprima o seninătate rară, cufundarea într-o lume diferită de cea în care se născuse.

Gătea doar pentru Sampath, lăsând-o pe Ammaji să se ocupe de masa pentru restul familiei, căci judecata lui era singura în care Kulfi avea încredere.

Munca aproape toată ziua, încercând una și alta, dând naștere, chiar și în aceste zile de ucenicie pe lângă imaginația ei, unor feluri de mâncare atât de aromate și de excepționale, încât ceilalți puteau doar să bănuiască ce pierdeau în funcție de mirosurile care se ridicau din oalele ei, care îi intoxica în asemenea hal încât, până la sfârșitul serii, abia dacă-și mai aminteau ce se întâmplase când pleaseră de la întrevvedere cu Sampath. Și totuși, se simțeau copleșiți de un sentiment de magie și de bunăstare. După privirea lui Sampath, și el era pătruns de un sentiment asemănător, dar într-o măsură mult mai mare. Pe zi ce trecea, obrajii lui se rotunjeau ușor;

expresia încordată și îngrijorată i se topea într-una de mulțumire; trecerea lină a zilelor și nopților care se ridicau și cădeau peste el se reflecta delicat pe chipul lui, iar ochii săi oglindeau liniștea dealurilor din depărtare.

9

— Și cursul meu de dactilografiat? Își întrebă Pinky tatăl într-o dimineață, la scurt timp după Predica din Arborele de Guava, când devenise evident, după părerea ei, că nimănui nu îi păsa că viața din Shahkot a lui Pinky Chawla fusese atât de neplăcut întreruptă de mutarea lui Sampath pe coasta dealului. Totul fusese foarte bine timp de o săptămână sau două, dar ajunsese la concluzia că, dacă situația aceea se transforma într-un aranjament permanent, nu-i convenea.

Numai că domnul Chawla se gândea la altele. I se acordase de la serviciu un concediu mai mare pentru rezolvarea problemelor personale, ceea ce însemna că avea suficient timp să vadă dacă planurile sale secrete pentru Sampath – și, într-adevăr, pentru întreaga familie – aveau să funcționeze. Cu mintea în altă parte, îi spusese fiicei sale:

— La ce e bun? Serios, e o prostie să faci un curs pentru ceva atât de simplu.

Era foarte nedrept din partea lui, mai ales că el însuși îi explicase nu cu multă vreme în urmă:

— E foarte important ca tinerele să știe să facă un lucru util, nu doar să stea acasă și să se mărite. Trăim într-o Indie modernă. Ar trebui să faci un curs de dactilografiat.

Pe Pinky n-o interesa dactilografiatul și, cu siguranță, nu-și dorea să știe să facă un lucru considerat util în India modernă, dar era conștientă de necesitatea de a-și face zilnic apariția în bazar. Cine nu făcea așa își pierdea cu desăvârșire locul în ierarhia lucrurilor, chiar propria identitate în sfera socială. Acum, condamnată la o singură călătorie pe săptămână pentru a face provizii, pentru a merge la bancă, la poștă și în alte asemenea locuri, care presupuneau prezența în oraș, își dădu seama că trebuia să profite cât putea de pe urma celor mai mici oportunități, iar aceste plecări deveniră punctul culminant al vieții sale din livadă.

— Oare să mă-mbrac cu asta? mormăia pentru sine înainte de toate. Nu, o să mă-mbrac cu aia. Nu, culoarea nu e bună. E prea închisă pentru o tânără. Of, culoarea nu e bună. Își petrecea întreaga săptămână de dinaintea unei zile de mers în oraș încercând să decidă ce să poarte și începea să se gândească la ținuta pentru viitoarea

călătorie imediat ce ajungea acasă din stația de autobuz, agitându-se încolo și-ncoace cu ace și ață, săpun pentru spălat și apret. Știa că era în dezavantaj cu o mamă incapabilă să meargă la cumpărat haine, cu care nu putea discuta ce compleu se putea purta la un eveniment și ce gablonț se potrivea cu perechea de papuci. Gusturile lui Ammaji erau cu un secol în urmă și nici Sampath sau tatăl ei nu-i erau de ajutor. Era singură în încercarea de a-și păstra poziția în societatea din bazar. Hainele alese erau spălate și atârinate la uscat pe tufele de *lantana*²⁷, iar noaptea erau lăsate sub cutii cilindrice din metal, ca să se întindă cele mai multe dintre cute. Când apărea în toată măreția eforturilor sale, arăta de parcă se pregătea să participe la o paradă de modă. *Dupatta* îi flutura în urmă în valuri diafane acoperind peisajul, iar cantitățile impresionante de bijuterii care făceau parte din costumație aruncau sclipiri pe fața ei, pe care o pudrase cu roz și alb. De fapt, era îmbrăcată chiar nepotrivit pentru un drum la piață. Mai mult, își luase obiceiul ciudat de a susține că era urmărită. Era suficient ca o persoană să se atingă în treacăt de ea pe stradă pentru ca Pinky să anunțe când se întorcea:

---

27 Plantă cu flori galbene și roz și fructe comestibile, care crește la tropice.

— Un bărbat m-a urmărit tot drumul până acasă, holbându-se la mine cu ochii lui mari și bulbucați.

Domnul Chawla se temea că faptul că locuia atât de departe de Shahkot i se cam urcase la cap. Fără îndoială, dacă o persoană acorda atâta atenție îmbrăcămintei și imaginii, aștepta o reacție dramatică de la ceilalți, astfel că, dacă aceasta nu apărea de la sine, trebuia inventată. Era un lucru foarte periculos și trebuia stârpit din fașă imediat, considera el.

— Întâi te-mbraci de parcă urmează să participi la concursul pentru Miss India, îi spuse, și după aia te plângi că lumea se uită lung la tine. Normal că oamenii se uită lung la tine dacă te dai în spectacol în halul ăsta. Însă chestia cu urmăritul e doar în capul tău. Te-mbraci cum te-mbraci și ești așa plină de tine! Dacă se-ntâmplă să tușească cineva, gata, ești convinsă că te-a urmărit toată dimineața.

Insistă ca Pinky să facă pe viitor toate drumurile la bazar îmbrăcată în bumbac simplu, lipsită de podoabe de aur și zorzoane înflorate, cu o față cât se poate de spălată și curată – ceea ce, însemna, desigur, cât se poate de simplă și de urâtă.

— Exagerezi, îi răspunse Pinky.

Cum naiba să se lase văzută în public într-un asemenea hal? Cum îndrăznea el să-i înfrâneze gustul în materie de modă? Era suficient ca s-o apuce isteriile, dar reuși să se abțină.

— Poate, rosti într-un ultim efort de a-și păstra demnitatea, poate că într-adevăr nu m-a urmărit nimeni.

Numai că, hotărând că trebuia învățată să fie moderată și cu bun-simț, tatăl ei își reluă insistențele de a se îmbrăca sobru. Și, pentru a iniția această nouă înfățișare, trebuia, decise el, să-și însoțească bunica în oraș ca să-și cumpere o proteză nouă, căci, de curând, Ammaji hotărâse că viața ei nu era completă fără așa ceva.

— Uită-te la bătrâna Shantiji, spunea ea. N-are niciun fel de probleme când mănâncă. Familia ei are grijă de ea. În fiecare an îi cumpără o proteză nouă. Așa cum spuneam, au grijă de ea. Ai văzut cum a crăpat osul ăla între măsele și-a dat pe gât măduva? Normal, eu n-am avut... în orice caz, ce noroc pe ea că familia ei are grijă de ea.

Dacă făcea astfel de aluzii, chibzuia Ammaji, fără îndoială că va primi în cele din urmă ce-și dorea. O aluzie trebuia să fie indirectă, era drept, dar trebuia să fie și clară, altfel trecea neobservată și era inutilă.

— Dacă vrei proteză, o să capeți proteză, spuse domnul

Chawla ca s-o facă pe maică-sa să tacă din gură.

Oare o să-l lase vreodată-n pace cei din familia lui, ca să le poată planifica în liniște viitorul? Dacă era după ei, noile posibilități ivite de pe urma renumelui lui Sampath ar rămâne pe veci nevalorificate și neexploatate. Firește, era adevărat că-și dorea numai îmbunătățiri pentru familia sa.

— Bătrânii nu trebuie să mai sufere, spuse el cu emfază, ca și cum ideea unui substitut pentru dinți fusese a lui de la bun început.

Simțindu-se atât de ștearsă că-i venea să plângă, Pinky își urmă cu pași apăsați bunica în stația de autobuz. Spre deosebire de nepoata sa, Ammaji era bine dispusă. Aerul din afara orașului era răcoros și curat și-i amintea de copilărie. Nepotul ei se dovedea a fi un succes de proporții, întocmai cum își imaginase dintotdeauna că va fi. Iar acum se ducea să-și ia proteză.

— După ce luăm proteza, îi spuse plină de generozitate lui Pinky, putem să mergem să vedem *Love Story 85*.

În mod sigur, un film bun ar îmbunătăți starea de spirit a lui Pinky. Îi fusese greu să stea în autobuz cu cineva atât de acru și deloc dispus să vorbească. Într-adevăr, reflectă ea, Pinky era prea încăpățânată. Dacă nu se-ntâmpla cum voia ea, se bosumfla și încerca să-i facă pe toți să se simtă

la fel. Și necazul cu cei care se purtau așa era că, într-un final, incapabili să le suporte bosumflarea, oamenii cedau în fața lor și primeau tot felul de daruri și de tratații. Oamenii cu suflet mare erau cei care sufereau pe lumea asta. Nimeni nu le dădea atenție. De exemplu, felul în care fusese ea ignorată în privința protezei. Luni întregi, ba nu, ani, suportase starea aceea de disconfort și privațiune. Și totuși nu era ea omul care să se bosumfle și să se plângă.

Rugându-se să nu fie văzută de niciuna din cunoștințele sale sau din celelalte fete de la Politehnică, Pinky o târî pe Ammaji printr-o rețea de străzi lăturalnice, întunecoase și murdare, insistând să meargă pe drumul din spate către bazar ca să fie văzută de cât mai puțini oameni posibil; era încordată și cu ochii în patru la eventuale incidente care ar putea face-o de rușine în fața unei adunături de cunoștințe care nu meritau plăcerea de a asista la umilirea sa.

Femeia care vindea proteze avea o grămadă de modele întinse în fața ei pe o saltea din colțul bazarului, așezată între femeia cu peștele și cea cu gălețile de plastic. Fără să fie deranjată de mirosul de pește, Ammaji se lăsă pe vine pe saltea și le probă pe toate. Una era prea mare, altele prea mici... În cele din urmă, găsi una care părea să i se potrivească.

— Da, da, spuse femeia care vindea proteze, o să-ți fie bună. Mai bine să-ți fie un pic largă decât prea mică.

Ammaji probă noul dispozitiv, mișcându-și și contorsionându-și buzele peste extensia nefamiliară din plastic, lovind apreciativ unul de celălalt cele două noi rânduri de dinți.

Doar mai târziu avu ceva ghinion.

Ieșiseră de la cinema, iar Pinky se simțea oarecum îmbunată de scenele încântătoare la care fusese martoră, între erou și eroină, care depășeau obstacole crunte și terorizante. Acest *Love Story* era un film ce nu suporta niciun fel de comparație. Când apăruse pentru prima dată, șirul de oameni care așteptau să intre șerpuia de la cabina de bilete la porțile universității, se încolăcea pe la colțuri și se întindea pe străzi, blocând traficul. Mulțimile o porecliseră pe eroină Coapse de Tunet²⁸ și se duceau iar și iar să o vadă interpretând, lipsită de griji, faimoasa scenă a cascadei. Acolo, sfidând dorințele părinților, diferențele de venit și religie și regulile castelor, cânta sub jetul de picături împreună cu iubitul ei, egalându-l doar prin atributele supreme ale iubirii adevărate și ale frumuseții. Nu exista nimic mai bun decât să vezi o dramă

---

28 Thunder Thighs în text (engl.).

mulțumitoare, una care-ți făcea sângele să curgă din nou cu putere prin vene. Ammaji și Pinky ieșiră mai puternice în după-amiaza târzie și se opriră la o înghețată la Hungry Hop Kwaliti Ice Cream.

În momentul acela, Pinky zări Maimuța de la Cinema! maimuța de la Cinema, cea care hărțuia de atâta timp doamnele din oraș ca să le fure cornetele cu alune. Iată-o chiar acolo, înaintând în salturi către ele! Hai Rama, cum de li se-ntâmplase să uite? Cum de putuseră să meargă la film fără niște însoțitoare puternice și capabile! Asta li s-ar fi întâmplat lor. Maimuța se apropie. Era așa curajoasă, nu trăda nici cea mai mică teamă. Orice om s-ar fi simțit puțin ciudat să jefuiască astfel în plină zi. Ochii căprui ai maimuței erau însă reci și nemiloși, cu marginile înroșite și ațintiți cu hotărâre asupra lor. Într-un acces de groază, cu inima prăbușindu-se într-un abis întunecat, Pinky urlă:

— Fugi, fugi, fugi. Fugi, Ammaji. Lasă înghețata și fugi.

Numai că Ammaji, căreia tocmai îi fusese înmănat un cornet zdravăn cu ciocolată de către băiatul de la Hungry Hop, alergă cu el în mână – nu că ar fi contat, pentru că Maimuța o ignoră și alergă în locul ei după Pinky, chiar dacă aceasta nu avea absolut nimic de mâncare. O apucă de *dupatta* și o ținu bine, în timp ce fata urla ca trenul și

se zbătea pe strada din bazar, urmată de galantul băiat Hungry Hop, care fusese trezit din starea sa de placiditate obișnuită de țipetele alarmate, în definitiv, nu se putea spune că nu știa să se poarte în astfel de situații. Și el mergea frecvent la cinema.

Însă acum, în mod inexplicabil, din motive cunoscute doar de ea, Ammaji hotărî, în toiul confuziei, prafului ridicat și alergăturii, să ia o gură de înghețată. Și când încercă, proteza, destabilizată de atâta activitate, i se desprinse de pe gingii. Agățată în înghețată, rânjea oribil către ea, ca un desen înfricoșător: dinți de schelet batjocorind-o, încoronând muntele de ciocolată, ca un afront adus vârstei sale înaintate.

Îngrozită, Ammaji aruncă cornetul și, confundându-l cu alunele sale preferate, învelite într-un sul de hârtie, Maimuța își îndreaptă atenția către ea, puse laba pe cornetul cu proteza și alergă spre un copac.

— Vai, hoț nerușinat, țipă furioasă Ammaji, întorcându-se și fugărind primatul. Dă-mi-o-napoi. N-ai ce face cu ea, măgar prost ce ești.

— *Maimuțoi* prost, nu măgar, tanti, spuse Hungry Hop, oprindu-se la jumătatea drumului, uimit că încurcase niște ființe atât de diferite una de alta. E maimuțoi, nu măgar.

— Maimuțoi-măgar, țipă Ammaji. Nu mai sta acolo ca prostul, fugi după el.

Și, amintindu-și de îndatoririle sale, băiatul de la Hungry Hop se repezi după creatură, urlând și răcnind, agitând prin aer două bețe într-un fel atât de alarmant, că până și maimuța aceea îngrozitoare, dezamăgită că nu găsise alune și puțin intimidată, lăsă cornetul să-i cadă, goni nebunește peste acoperișurile magazinelor și dispăru. Băiatul de la Hungry Hop recuperează proteza dintr-o băltoacă de ciocolată topită și i-o înapoie, atârnată cu grijă de capătul unui băț, lui Ammaji.

Pinky nu-și amintea să mai fi fost paralizată de groază în asemenea hal vreodată în viață. Iată-o, arătând ca o măturătoare, cu proteza buncii expusă în public, mai întâi pe vârful unui cornet de înghețată furat de o maimuță și apoi bălângăindu-se umilitor de capătul unui băț. În ce hal se dăduseră în spectacol. O mulțime care aclama se strânsese să asiste la distracție. Numai că băiatul de la Hungry Hop tratase întreaga situație cu o asemenea nonșalanță, că Pinky se înmuiase plină de recunoștință.

— Poftim, spuse el bucuros și scutură bățul. Ai făcut destulă mișcare pentru o săptămână întreagă, nu-i așa?

Îi aruncă un zâmbet strălucitor și drăguț și apoi se

întoarse pentru a face o plecăciune către mulțimea care îl felicita zgomotos.

— Normal că, după ce te-a văzut, se întoarse el către Pinky, maimuța trebuia să se ia după tine. Probabil a crezut că ești vreo rudă de mult pierdută.

Râse încântat de propria-i glumă, făcându-i semn cu ochiul lui Pinky cum că remarca sa nu trebuia luată în serios. Și Pinky – cine poate explica astfel de lucruri? –, care-l văzuse zi de zi pe băiatul de la Hungry Hop și care se oprise aproape de fiecare dată când fusese la piață ca să-și cumpere înghețată și nu se gândise deloc la asta, își simți inima prăbușindu-se, pentru a doua oară în ziua aceea, de pe o stâncă parcă, bum! în vid.

Băiatul ăsta de la Hungry Hop era drăguț. Nu era deloc stânjenit. Nici urât, în definitiv. Părul îi era creț, iar nasul i se arcuia plăcut, la fel ca și gura. Și când te gândești că-l văzuse atât de des, pe când era frumos îmbrăcată, și abia dacă-l observase... iar azi, uite unde ajunsese, se uita la el cuprinsă de un interes subit, îmbrăcată doar într-un *salwar kameez* alb, croit prost și decolorat, fără inel în nas, încălțată cu papuci fără poleială și nesuflați, cu ochii necreionați ca să pară mai pătrunzători... Atât de conștientă era de simplitatea ei, că nu putea nici măcar

să-i întoarcă zâmbetul; de fapt, tot ce putea să facă era să nu izbucnească în lacrimi.

Imediat ce ajunsese acasă, izbucni *de-adevăratelea* în lacrimi. Plângea de furie pentru că fusese îmbrăcată atât de simplu, pentru că era numai vina familiei ei; plânse mult și tare... Of, își zicea, tatăl ei era din cale-afară de nesuferit, o trimisese în oraș îmbrăcată ca o servitoare, pe când alți tați făceau toate eforturile pentru ca fetele lor să arate îngrijit și să poarte haine cum se cuvine. Bunica ei oribilă îi sporise umilința. Familia ei era din cale-afară de îngrozitoare și, nu încăpea nicio îndoială, avea să-i distrugă pe veci șansa la iubire.

Of, și se gândea din nou la băiatul Hungry Hop, care ar fi putut, dacă ea ar fi arătat ca de obicei, să joace în viața ei un rol care să nu se rezume la înghețată.

Hohotea întruna, iar sunetele cele sfredelitoare și pline de jale se înălțau printre frunze până la Sampath, ridicând părul pe el. Jos, gura lui Ammaji se deschise pentru un căscat deosebit de sonor, numai pentru ca proteza să-i cadă din nou – de data asta în oala cu mâncare.

— De ce plângi? o întrebă Ammaji plină de grijă în timp ce pescuia proteza care plutea prin sos, colorându-se permanent într-un galben înfiorător din cauza curry-ului. O

scoase cu o lingură, fixându-și-o la loc în gură. În mod sigur, fusese o zi plină de succese.

Pinky se văită din nou.

— Offff, offfff, offfff, răspunse disperată.

Poate că plângea de mila lumii, își zise

Ammaji.

— Uită-te la dinții mei, și-i arată lui Pinky, în încercarea de a o înveseli, un rânjel fioros de culoarea curry-ului.

Uimită de galbenul strălucitor, Pinky se opri preț de o clipă.

— În fine, ce mai contează la vârsta mea? spuse Ammaji mulțumită de reacția nepoatei sale.

Supse din dinți aroma cinei. Că sunt galbeni, albaștri sau negri, tot e mai bine decât fără dinți, nu?

Dar Pinky, văzând cum încerca Ammaji s-o păcălească să nu mai plângă, reveni la smiorcăiala sa, răzbunându-se. Offff, offfff, offff, se tânguia ea.

10

Înainte să se-mplinească o lună de când trăiau în livadă, domnul Chawla reușise să aducă tot felul de îmbunătățiri aranjamentelor de locuit ale familiei sale, pentru că, în definitiv, fuseseră cu toții forțați să se mute în mediul rural și nu erau obișnuiți să se descurce fără confortul de la oraș

- și de ce să facă asta? Cu ajutorul unui electrician, se conectase la liniile electrice ale spitalului, ca să aibă lumină, trăgând o încrengătură de fire de la stâlpii electrici direct în grădină. Grație aprovizionării excelente de care se bucura spitalul, erau scutiți de căderile și fluctuațiile de tensiune îndurate de restul orașului. De asemenea, pusese o gloată de vizitatori obișnuiți ai livezii să lege o rețea de țevi de apă ce ducea de la o gaură din apropiere, pe care o făcuseră într-una din conductele principale într-o noapte întunecoasă, la un rezervor privat de apă. Provizii precum kerosenul, chibriturile, lumânările sau săpunul le erau aduse direct de la magazinul din oraș, ca un favor excepțional, deși locuiau în afara razei obișnuite de livrare. Domnul Chawla era extrem de mândru de aceste realizări.

Apa țâșnea în rezervor cât era ziua de lungă. Seara, un șir de becuri colorate împodobeau aleile livezii, luminând dramatic frunzișul și aruncând o strălucire delicată asupra familiei ce se odihnea pe paturile așezate în fața adăpostului paznicului. Adăpostul avea acum un nou acoperiș din foi de aluminiu în locul paielor simple, iar înăuntru se găseau un televizor și un cufăr din metal, plin de cuverturi călduroase și de șaluri. Poate că va avea ocazia, cât de curând, să extindă locuința, construind o

bucătărie și o baie. Avea să cumpere un frigider și un scuter. E drept că Sampath nu adusese nicio para, dar domnul Chawla nu era omul care să stea degeaba și să se plângă.

— Oricine poate scoate ceva din nimic, repeta el sub copac, dat fiind că-i plăcea să creadă că Sampath încă îl aprecia și învăța de la bătrânul său tată. Dacă te străduiești suficient, ceva tot iese. Tu însuți știi bine că olarul face oala dintr-un bulgăre de țărână. Un pictor pictează cu urină de cămilă.

— Un cerșetor întinde mâna goală, spuse Sampath, terminând fraza într-un mod atât de ușuratic, încât domnul Chawla fu luat prin surprindere de obrăznicia fiului său, dar își susținu din nou punctul de vedere.

— Ideea e să lucrezi cu ce ai, chiar dacă asta înseamnă nimic.

Dar oare exista nimic? Se uită în sus, către Sampath, îi privi fața, se gândi la ce spusese și se simți ușor neliniștit...

Apoi, după o vreme, renunță să mai asculte sau să mai privească foarte atent. Închirie vechea lor casă din Shahkot unui secretar de la compania de fertilizare. Își deschise un nou cont la bancă și abordă firmele care ar fi

putut fi interesate să-și facă publicitate în livadă, un loc care nu numai că ar fi asigurat produselor lor un public considerabil, dar le-ar fi adus acestora și o aură de curățenie, de puritate. Și începu să se gândească la titluri și la acțiuni. Titlurile și acțiunile erau o idee bună, pentru că nu erau în niciun caz ostentative și, își dădu seama domnul Chawla, când văzu cât de mult respect aveau vizitatorii față de viața austeră pe care o ducea Sampath, era necesar să păstreze un echilibru atent între imaginea de abținere și confortul real.

Poate ar fi mai bine ca familia să se descurce fără frigider și fără scuter motorizat? Poate chiar fără publicitate? O, nu! Poate că ar trebui să deschidă contul bancar cu o destinație specială, aceea de a construi un templu? Astfel, atenția ar fi distrasă către aspectele religioase și donațiile ar curge gârlă. Nu că ar fi avut el de gând să înșele sau să fure. Chiar *vor* construi un templu! apoi ar veni și mai multe donații. Mintea îi sărea la nesfârșit de la o schemă încântătoare la alta.

Începu să le perceapă taxe conducătorilor de ricșe și șoferilor de autobuze ca să-i lase să intre și să parcheze în curte, iar aceștia erau bucuroși să se supună, căci ei înșiși aveau un succes colosal încasând o sumă fixă pentru

călătoria de la bazar la livadă și înapoi. Chiar și autobuzele care duduiau pe șosele în drum spre destinații mai îndepărtate au început să facă ocoluri regulate pentru ca pasagerii să-l poată vedea pe acest faimos Baba în sihăstria sa din vârful de copac, să poată zări dulceața zâmbetului său, seninătatea absentă a privirii sale.

Cărarea ce ducea la copacul lui Sampath fusese lărgită și era măturată și stropită cu apă de trandafiri; o scară mică fusese sprijinită de trunchi pentru ca aceia care voiau să fie binecuvântați (și toți erau interesați, bineînțeles) să poată urca până la locul în care atârnavă picioarele lui Sampath. Când degetele sale de la picioare se lăsau pline de reverență peste capetele lor, îi cereau binecuvântarea și coborau de acolo simțind o ușoară îngâmfare sau chiar mândrie.

Mai fuseseră făcute și alte aranjamente. Lui Ammaji i se dăduse în grijă ghereta cu ceai, care funcționa sub o bucată de pânză întinsă între patru stâlpi, astfel că, spre bucuria ei, putea să-și petreacă timpul sporovăind cu vizitatorii care comandau o gustare-două, o Campa Cola²⁹ sau chiar un prânz frugal care să completeze plăcerea acestei ieșiri.

---

²⁹ Băutură răcoritoare comercializată în India până în anul 2000, similară cu mai celebra Coca-Cola.

În apropierea gheretei cu ceai, domnul Chawla se ocupa de un cărucior micuț. Aici, în timp ce supraveghea totul în jur, vindea ghirlande de flori, fructe și bețișoare parfumate celor care simțeau dorința de a-i lăsa lui Sampath ofrande. Sistemul era destul de profitabil, pentru că, deși erau nevoiți să cumpere proviziile de la bazar, reducerea de care beneficiau era destul de mare (dat fiind că, în definitiv, era tatăl ermitului din Shahkot). Bunurile acestea erau vândute cu un profit considerabil, și, în plus, grație unei alte întorsături financiare norocoase, familia lua din nou în stăpânire la sfârșitul zilei multe dintre nucile de cocos și dulciurile lăsate la rădăcina copacului lui Sampath, pentru a le depozita la loc în cărucior ca să poată fi vândute încă o dată în ziua următoare.

Sampath privea în jos, la vizitatorii săi fermecători.

— De ce sunt așa de multe păreri cu privire la natura lui Dumnezeu? Întrebă un spion deghizat trimis de Societatea Ateistă (SĂ) și membru al Sucursalei pentru Demascarea Falșilor Sfinți (SDFS). Unii zic că are formă. Alții zic că e lipsit de formă. De unde controversa asta?

— Inspectorul de la oraș face o vizită să vadă un râu, îi răspunse Sampath fără urmă de bănuială, dar se duce chiar în vremea musonului. Se întoarce acasă și spune că

râul e o pânză enormă de apă, cu valuri foarte înalte. La multe luni după aceea, mătușa lui face același drum. Vine acasă și spune:

„Din păcate, nepotul meu e puțin cam idiot. Râul e doar un canal mic și murdar”.

La mijlocul verii, un vecin face același drum și spune: „Toată familia e idioată. Râul e doar o întindere de noroi uscat”.

— Poate cineva să înțeleagă tot ce e de știut despre Dumnezeu? Îl întreabă altcineva.

— Odată ce ai spart sticla, nu mai poți face deosebirea între aerul de dinăuntru și cel de afară.

— Baba, poți să ne vorbești despre problema frământărilor religioase din țara ta?

— N-ați auzit niciodată o soacră strigând la nora sa: „Așa se face linte?”. Normal că metoda ei i se pare cea mai bună. Dar în nord, în sud, în est sau în vest, toți mănâncă linte într-un fel sau în altul și toți se bucură de beneficiile ei nutriționale.

— Încerc să-i fac pe copiii mei să fie interesați de problemele spirituale, dar urechile lor sunt surde.

— Nu există nicio urmă de fruct când cumperi răsadul. Un pepene nu există înainte de anotimpul pepenilor.

Înainte să-l tai, trebuie să-ți lipești întotdeauna urechea de coajă și să-l ciocănești într-o parte. Așa îți dai seama că e bine copt.

Spionul își luă notițe pe un caiet de școală și se scărpină încurcat în cap. Era prima sa misiune importantă de când se alăturase societății, care se mândrea cu oameni distinși precum cel care dezvăluise mecanismele prin care se ridica gurul cu șocuri electrice, cel care descoperise înșelătoria cu toaleta care exploda, funcționarul care se ascunsese într-un butoi cu lapte prins îndulcit ca să asculte discuția ce duse la acuzarea gurului BMW de a fi comis toată gama de infracțiuni, de la spălare de bani la evaziune fiscală și la omucidere prin otrăvire. De fapt, norocul funcționarului fusese că nu mâncase deloc din laptele prins.

Spionul era decis să se evidențieze și el prin meritele sale. Se simțea singur în Shahkot; satul lui era departe și încă nu era căsătorit.

Își ura slujba de învățător la școala publică, îi ura pe băieții care îi desenau portrete deloc elogioase în caiete și care i se strâmbau pe la spate. Adesea, le dădea de făcut exerciții ca să poată pleca în cancelarie, unde se așeza la fereastră și fuma. O să-i arate el lumii într-o bună zi; o să

treacă peste copilăria lui marcată de sărăcie, peste cocioaba în care crescuse împreună cu unsprezece frați și surori, peste tatăl bețiv și drogat, peste mama epuizată. Într-o zi, lumea va întoarce în cele din urmă ochii către el. Aplauze. Premii. Reporterii de la ziar. Își va îndrepta chipul spre lumină și, în toiul adulației, își va descoperi echilibrul, va discuta fluent și cu seriozitatea unui intelectual despre părerea sa la televiziune.

— Ei bine, știți, eliberarea, așa cum o văd eu, înseamnă să te poți rupe din strânsoarea meschină a superstiției. Problema nu e deloc simplă, înțelegeți, pentru că își are originea în aspecte istorice, aspecte ce țin de sărăcie și analfabetism. Da, viața lui fusese grea. Dar va trece peste.

— Ce să fac, domnule? Încercă el încă o dată. Nu știu ce drum să aleg. Nu știu ce întrebări să pun. De fapt, nu știu nici măcar ce vreau.

— Copilul plânge după laptele mamei sale, nu-i așa?

— Nu înțeleg.

— Un puișor de pasăre plânge după o insectă.

— Păi, domnule... lapte și insecte?

— Mama știe ce anume vrea copilul ei după sunetele pe care le scoate. Prin urmare, o să fie totul destul de bine dacă încetezi să mai pui întrebări și aștepți să vină mama

ta la tine. Ai răbdare.

— Dar... insistă el, dar, domnule...

Lui Sampath începu să-i vâjâie capul. De ce oare era omul ăsta așa de enervant? Se uită înspre bulevardele înfrunzite din jurul său și privi plin de toane în zare.

Spionul de la Societatea Ateistă părea mai fericit. Era clar că Sampath rămăsese fără replică în fața întrebărilor sale abile și încerca din răspuțeri să-l evite. Se retrase în spatele unui copac și mai luă câteva notițe strict secrete în caietul său de școală. „Evită întrebările prefăcându-se că se folosește de alte cuvinte. Încapabil să discute aspecte mai profunde ale filosofiei”.

Dedesubtul lui Sampath se înstăpânise o tăcere plină de venerație, până când Ammaji fu deranjată de o asemenea liniște sonoră și vastă.

— Oh, spuse ea, uneori, mintea lui părăsește lumea pământescă. Să nu vă simțiți jigniți.

Nimănui nu-i trecuse prin cap să se simtă jignit.

— Eu însumi am văzut mulți sfinți ca acesta, spuse Lakshmiji. Stau câteodată complet nemișcați. Nimic nu-i poate scoate din nemișcarea lor. Sunt ca o pasăre pe ouă. Și totuși, câteodată sunt frivoli și râd, sar și dansează. Da, pot fi ca un copil sau ca un nebun. Alteori, instruind pe

alții, se întorc în planul conștientului ca să-și împărtășească înțelepciunea.

— Da, are o figură de *vijnani*³⁰, nu-i deloc o figură normală. Uitați-vă, uitați-vă numai la fața lui.

Fața normală și obișnuită a lui Sampath! Pinky asculta uluită ceea ce auzea.

— Oh, făcu încântată Ammaji răsucind o foaie de betel, s-a născut cu o înclinație spre spiritual. Toți ziceau că se poate să fie un pic nebun, poate e un pic nătâng, dar, de fapt, nu e deloc interesat de lumea materială. Odată i-am dat cinci rupii să-l plătească pe lăptar și imediat l-am auzit pe acesta zbierând: „Vai, vai. Uite, vai, uite ce-a făcut nepotu-tău”. În ziua aceea briza era puternică și, în timp ce lăptarul măsura laptele, își făcuse o bărcuță din bancnotă și-i dăduse drumul să plutească în bidon. Și, vai-vai, prin ce-am trecut când a ajuns la școală. Întotdeauna: ba pica la hindusă, ba pica la sanscrită, ba pica la matematică, ba pica la istorie. Niciodată nu se putea concentra la ce avea de învățat.

— Ah, unuia ca el îi e greu să se concentreze la lucruri atât de neînsemnate și de lumești. Se uită pe fereastră și peste tot vede slava Domnului.

---

30 înțelept hindus.

— E-adevărat, spuse Ammaji, nici nu vă pot spune câte ne-am chinuit. E greu pentru o familie. Ne rugam de el: „Hai, învață un pic; măcar cât să treci; nu-ți cerem niciun miracol”. Dar el o ținea tot așa, ședea cu orele, se uita la o floare, privea spre cer...

— Am cunoscut un *sadhu* din Rishikesh, spuse un profesor ce venise tocmai de la Chittagong, care ieșea în fiecare zi din coliba lui, se uita la un izvor cu apă fierbinte și medita. Nu mai practica niciun alt fel de privațiuni sau de meditație. Doar priveliștea izvorului fierbinte îl trimitea în *samadhi*.

— Vai, și ce necazuri am avut la oficiul poștal. Domnișoara Jyotsna, care devenise o vizitatoare obișnuită, era fericită să-și poată asuma intimități din anii de formare a lui Sampath. Câteodată făcea câte-o încercare, dar toți ziceam că era mai bine să nu facă nimic. Mai bine să lase pe unul dintre noi, altfel ne alegeam cu așa un dezastru că nu-i mai dădeam nicicând de capăt.

— Și ce fată drăguță-i găsisem! spuse Ammaji, lăsându-se din ce în ce mai purtată de val. Dar el nu, nu voia să aibă nimic de-a face cu ea...

— Ce să facă un ermit cu o femeie? Pentru așa o persoană, e un afront și să sugerezi căsătoria.

La asta toată lumea clătină aprobator din cap. În momentul acela, le-ar fi plăcut și lor să stea așa, curați și puri, în astfel de împrejurimi plăcute, fără soți, soții și familii numeroase. Ce frumoase erau poalele dealurilor himalaiene! Ce abundență și belșug! Fluturii se înălțau în văzduh, plăcintele-de-copac³¹ și muscarii pitici zburau din pom în pom, șopârlele se scăldau în soare pe acoperișul de tablă al adăpostului paznicului, alunecând uimite în după-amiaza caldă, iar briza răscolea frunzișul. Ici-colo se zăreau pâlcuri de flori sălbatice, flori de culoarea și cu aroma fructelor, flori cu guri larg deschise și limbi care lăsau pe hainele credincioșilor dungi de polen precum cele ale tigrilor, când treceau pe lângă ele, care-și mișcau antenele și-și fluturau staminele, care răspândeau în aer asemenea parfumuri că nimeni nu rezista să nu-și strecoare nasul între petalele aromate.

Încet, dar cu o voce sigură, plăcută, domnișoara Jyotsna începu să cânte:

„Se văd urme de pași intrând în casa mea, dar nu am musafiri.

Se aude muzică prin copaci, dar vântul e liniștit. Se văd urme de degete pe lucrurile mele, Dar nu se potrivesc cu

---

³¹ Pasăre asiatică din familia *Dendrocitta*.

ale nimănu din casă! O, Doamne.

Acest joc de-a v-ați-ascunselea

Ar obosi până și pe cineva plin de răbdare”.

Ce drăguță e, își spuse Sampath, privind în jos. Dintotdeauna găsisese că era drăguță. Era și dulce și avea și o voce frumoasă. Cu ochii închiși, legănându-se dintr-o parte într-alta, părea cu adevărat pierdută printre cuvintele ce-i zburau din gura mică, rotundă și rubinie. După puțin timp i se alătură, iar credincioșii îi urmau exemplul unul câte unul. Se simțiră extraordinar cântând împreună.

— Cum reușea să-i păcălească pe toți oamenii ăia? se întrebă spionul de la Societatea Ateistă, trăgând cu ochiul din spatele copacului. Ce putere avea asupra lor? Ce avea el? Adulmecă aerul. Mirosul de nucșoară și cuișoare se înălța prin frunziș de undeva dintr-o oală. Nucșoară și cuișoare... și mai ce? Adulmecă din nou. Mirosul îi pătrunse în nări și urcă încălzindu-și calea spre creier. Da... adulmecă. Încă ceva... Mai luă câteva notițe în caietul său.

În camera de dimensiunile unei găuri de șoarece pe care o închiriasse într-o casă plină de chiriași, puse la cale un plan pentru investigația sa, care presupunea cercetarea trecutului lui Sampath și alcătuirea unei liste cu toate

informațiile elementare pe care trebuia să le cunoască despre suspectul său; când dormea, cu cine vorbea, ce mânca și ce bea.

Apoi spionul își aminti de mirosul misterios din acea zi din livadă. O urmă a acestuia mai stăruia în pielea și în hainele sale.

Se putea oare ca Sampath să fie drogat?

Ce se gătea în ceaun?

Fără îndoială, fuma *ganja*³² creștea sălbatică pe toată coasta dealului. Dar oare lua și opium? Și cine mai știe ce?

Spionul rămase pe gânduri până târziu în noapte.

11

Depart, pe o coastă a dealului, umbla femeia responsabilă cu hrana lui Sampath, o siluetă micuță la marginea pădurii de cercetare a universității, care dispărea și reapărea printre copaci, ieșind la iveală în locul unde pădurea și câmpul se învecinau, parcă să verifice starea capcanelor din bețe pe care le pusese pentru fazani și alte păsări sălbatice. Acestea trăiau în pădure, dar se hrăneau din recoltele de grâne, astfel că erau pe cât de grase și delicioase pot fi păsările sălbatice. Când zărea vreuna în capcană, se arunca asupra ei și, fără să

---

³² Denumirea sanscrită a canabisului.

clipească, îi suceea gâtul cu o mână de fier. Profunzimea verdeții și a spațiului o entuziasmau peste măsură. Și, în ciuda faptului că îi redusese fiul la o stare de fericire stupefiată, stârnise în ea o frenezie a explorării.

Croindu-și drum către partea cea mai întunecată a pădurii, pierdută printre desișurile de bambus, prin pădurile de *sal*, printre copacii înalți, acoperiți cu mușchi, urca din ce în ce mai mult, urmând poteci făcute de caprele ce se încumetau spre cele mai abrupte pante, abia suficient de late pentru picioarele ei micuțe.

— Ai grijă la pisicile sălbatice, îi spuneau păstorii de capre cu care se întâlnea, surprinși să o vadă pe orășeanca aceea delicată umblând de una singură prin pădure. Ai grijă la șerpi, scorpioni și lipitori.

Dar ei nu-i păsa. Se aventura în bălțile nămolose ca să adune muguri de lotus, făcea raiduri prin cuiburile păsărilor, deschidea ca pe o surpriză păstăile bine închise, pigulea ieburile și mugurii, săpa după rădăcini, scutura fructele din copaci și se întorcea acasă cu părul răvășit, cu mâinile murdare de noroi și pline de flori, cu gura roșie și albastră din cauza tuturor lucrurilor din care gustase. Colțurile sariului îi erau legate strâns și ducea în el crini de ghimbir și trufe, mostre de semințe și bucățele de scoarță.

Uneori venea cu câte o potârniche sau un pitpalac de junglă, înfipite într-un băț și cărate pe umăr. Se întorcea pe poteca abruptă, ce ducea exact în spatele adăpostului paznicului, ca să evite vizitatorii și discuțiile care încetaseră să o mai intereseze.

Pe veranda acoperită cu tablă, cea construită de domnul Chawla în spatele casei, își stabilise bucătăria în aer liber, care dădea spre un petic de pământ plin de iarbă. Aici se maturau la soare borcanele de castraveți, ca o armată aliniată lângă zidul de piatră; rădăcinile chinuite și contorsionate erau așezate la uscat pe un pat, iar micile fructe sălbatice, disprețuite de toți, în afară de păsări, zăceau alături, despicate, etalându-și miezul cu pete purpurii. Ghimbirul era îngropat sub pământ, ca să rămână proaspăt, lămâile și dovlecii se uscau pe acoperiș, tot soiul de lucruri fermentau în cutii închise ermetic, ardeii iuți și frunzele de curry atârnavă de crengile unui copac, la fel și laptele de bivoliță prins, care picura dintr-o pânză în timp ce se făcea *paneer*³³.

Cu forța mușchilor ei celor noi, vânjoasă și dură în ciuda aerului delicat, Kulfi felia și tranșa, măcina și zdrobea, tăia și toca în haosul de ingrediente și de vase.

---

³³ Brânză proaspătă, făcută din lapte și lămâie sau oțet.

— Chimen, pitpalac, semințe de muștar, coajă rasă de pomelo, murmură ea în timp ce gătea. Fenicul, coriandru, mango acru, făină de palmier, licheni și *pandanus*³⁴. Frunze de *colocasia*³⁵, mere glasate, pepene de iarnă, dovleac amar. Rădăcină de mac de grădină, lemn de santal, cenușă de dovleac, schinduf. Dovleac șerpesc, flori de banan, frunză-păianjen, rădăcină de lotus...

Dădea naștere unor meniuri atât de complexe, în care intrau uneori și o sută de ingrediente, precar echilibrate cu un amestec complicat și delicat de mirodenii – triumfuri minunate ale artei complexe și subtile a asezonării. O singură grăunță din ceva, un mugure de altceva, un vârf umed de deget muiat ușor într-un flacon și apoi în ceaunul bolborosind, un degetar ras, o cutie de chibrituri rasă, o coajă de nucă de cocos plină, colorată în roșu-închis și violet intens, cu un condiment gălbui și prăfos, întregul amestec fiind uneori lăsat să fiarbă o zi sau două pe cărbuni ce degajau doar o urmă slabă de căldură sau izbucneau ca un furnal când le făcea vânt cu o frunză de palmier. Cărnurile erau bătute până ajungeau ca mătasea, atât de arome și de condimentate că amețeau simțurile,

---

34 Plantă din familia palmierului, utilizată în bucătăria tradițională indiană, cu flori deosebit de arome.

35 Plantă asiatică, utilizată îndeosebi în alimentație, cunoscută și sub numele de ureche-de-elefant.

sosurile erau pline de indicii bizare și de curenți subterani întunecați, care te depuneau pe uscat preț de o clipă, iar în următoarea te trăgeau la fund. Erau feluri de mâncare ce îți lăsau un gust care exploda înăuntrul tău și care te lăsau cu răsuflarea tăiată la o jumătate de oră după ce le mâneai. Unele erau delicate, cu o aromă obsedantă care te necăjea ca o amintire a unui lucru pe care îl știai cândva, dar care acum îți scăpa.

Lămâi verzi murate, umplute cu nucșoară și chimen, creaturi crepusculare, fierte la foc mic pe lemn parfumat, pește mic de râu, copt în nuci de cocos, orez fiert în aburi cu flori de condurul-doamnei în tulpina palidă de bambus scobit, ciuperci cu lamele galbene sau roșii, cu puncte pe ele sau dungate. Sampath era cuprins de poftă așteptându-și mesele. Norii de arome împinși înaintea și capacele zăngănind ale ceaunelor și tigăilor anunțau măreția mesei ce avea să vină, speriiind păsările din copacii din jurul său. Kulfi își servea fiul cu o privire nerăbdătoare, uitându-se la chipul lui ca la un barometru. Cu buzele îndreptate a binecuvântare către cer, sau, alteori, privind în jos cu durere, cu lacrimile prelingându-se din ochi, cu urechile în flăcări, abia reușind să respire, Sampath implora:

— Mai dă-mi! Te rog, mai dă-mi. Și Kulfi se repezea triumfătoare să-i mai aducă o porție.

— O să-l otrăvești, îi spunea domnul Chawla, realmente îngrijorat când își începu eforturile de a crea o nouă bucătărie. Va reuși să le distrugă cu totul norocul. Dacă nu era renumele familiei în joc, te duceam imediat la azilul de nebuni, murmură el. Odată cu trecerea anilor, descoperise că o înțelegea din ce în ce mai puțin în loc să o înțeleagă mai mult. Ce se petrecea în capul ei? se trezea uneori întrebându-se. Oare gândea ca o ființă umană? Zărea pe fața ei expresii neliniștite, fericite, pline de seninătate, într-adevăr, dar oare *se gândea* la ce simțea, oare analiza și raționa?

— Am dat din mâncare unui pui înainte, ca să mă asigur că nu e otrăvitoare, îl liniști ea.

Unul după altul, puii fuseseră numiți degustătorii oficiali ai lui Sampath. Când unul cădea lat și murea, din cauze naturale sau datorită mâncării otrăvite, altul era priponit în locul său.

Așa că Sampath era în siguranță și avusese grijă să nu se schimbe nimic în privința mâncării sale; de fiecare dată când își auzea tatăl mormăind ceva despre alte aranjamente culinare, amenința că intră în greva foamei.

Niciodată în toată viața sa nu mai mâncase atât de bine! Rotunjimile sale în creștere demonstau ce bine-i cădeau mesele. Cu obrajii îmbujorați, spunea pe un ton rănit:

— Orice fiu știe bine că nimeni nu gătește ca mama sa.

Credincioșii, privind cu gelozie, începuseră să se gândească la posibilitatea ca mâncărurile acestea să nu semene cu cele ale propriilor mame. Înainte, abia dacă se întrebaseră ce i se dădea de mâncare lui Sampath, dar, pe măsură ce ambiția lui Kulfi creștea, pe măsură ce devenea mai sigură de ceea ce făcea, un singur miros era suficient ca să-i înnebunească. Departe de a o trimite la un azil de nebuni, se învârteau lacomi în jurul ei, încercând să arunce o privire în oalele care bolboroseau sau să-și bage degetele printre grămăjoarele de mirodenii de pe piatra de măcinat. Numai că ea îi alunga cu sălbăticie.

— Nu-i pentru voi, nu-i pentru voi, le declara pe un ton regesc, iar aceștia dădeau înapoi simțind autoritatea din vocea ei, demnitatea purtărilor sale și clătinau din cap, întrebându-se ce se-ntâmpla cu ei. S-o atace pe mama ermitului! Ce le venise?

— Baba, de ce suntem câteodată așa agresivi și de lacomi, iar alteori suntem bucuroși doar să stăm sub copacul tău?

— Într-una din zile, albina zumzăie mai tare, iar într-o zi cu ploaie stă liniștită în stupul ei, le răspundea Sampath.

Deși nota plin de religiozitate tot ce auzea, spionul încetase să mai încerce să-l înțeleagă pe Sampath. Cu cât vedea mai mult, cu atât era mai convins că secretul prezenței lui Sampath, cuvintele ciudate și bizareriile lui, își aveau toate originea în ceaunul lui Kulfi. Mai hotărât decât toți ceilalți, se chinuia iar și iar să se furișeze pe lângă ea, în încercarea de a lua o mostră de mâncare într-o sticlă de care făcuse rost.

Numai că, de fiecare dată, ca și cum ar fi fost prevenită, Kulfi îl zărea chiar la timp pe spion și-l pocnea cu mătura în cap. Un așa

BUM te putea ucide, își zicea el și o privea din tufișuri cum își continua munca, feliind plină de vigoare legumele, decapitând puii și găștele cu lovituri nonșalante de secure. Și totuși, cu cât îi erau mai zădărnice eforturile, cu atât devenea mai bănuitor. În clipa în care se întorcea din nou cu spatele, spionul nu se putea abține să nu mai încerce o dată...

Din cauza problemelor pe care le provocau mesele lui Sampath, domnul Chawla decisese să permită accesul vizitatorilor doar în intervalul dintre prânz și cină, între

doisprezece și jumătate și opt și jumătate seara.

Dat fiind accesul limitat, popularitatea lui Sampath și reputația sa de ermit crescuseră. Totuși, stratagema accesului restricționat n-a mai putut fi aplicată la venirea maimuțelor.

12

— Priviți, strigase Pinky într-o zi, la scurt timp după ce fuseseră instituite orele de vizitare. E una și aceeași maimuță care ne-a fugărit în bazar.

— Priviți, chicoti Sampath din postul său de observație aflat la înălțime, o bandă întregă.

— Maimuța mă urmărește, scânci Pinky, unde mă duc eu vine și ea. Se întoarce și-și privi încruntată fratele. Tu de ce te bucuri așa tare să le vezi?

Cum să nu se bucure? Un cârd întreg de fețe interesate, negre și cu margini argintii, îl priveau drăgăstos dintre frunzele unui copac învecinat.

— Nu ți-am zis, Pinky, că nu te urmărește nimeni, îi repetă domnul Chawla.

Dar ce știa el despre atributele deranjante ale acestor maimuțe?

— Așteaptă și-ai să vezi, spuse Ammaji, lăsând să-i scape printre buze o sclipire gălbuie prevenitoare. O să

avem necazuri. Se vede pe fețele lor.

Kulfi aruncă niște lut umed peste o pasăre în care înfipsese cuișoare și îi dădu drumul în mijlocul vâlvătăii ca să se perpelească. Aerul se umplu de fum.

— Așteaptă și-ai să vezi, repetă Ammaji pe un ton sumbru.

Și nu trecu mult până când trupa din Shahkot, prezidată de Maimuța de la Cinema, se transformă într-un oaspete regulat al câmpurilor și pădurilor ce înconjurau livada. Rareori se aventurau afară din oraș și oamenii se întrebau de ce făcuseră această călătorie sus, pe coasta dealului – oare chiar și comunitatea primatelor primise vești despre Sampath și organizase o vizită?

Maimuțele, când veniseră prima dată, îl priviseră pe Sampath, ciudatul membru sedentar al altei specii, pe care îl zăriseră pe domeniul lor obișnuit, cu o oarecare neliniște și păstraseră o distanță prevenitoare, rânjindu-și dinții decolorați și grotești, strâmbându-se și clevetind ca să-și arate, urâcioase, nemulțumirea și să-l batjocorească. Fără să fie deranjat de maimuțăreala lor, și chiar bucuros de o nouă distracție, Sampath le întoarse jocul murdar, chiuind și urlând.

— Huuu, huuu, strigă, rostogolindu-și ochii în cap și

umflându-și obrajii într-un mod care părea să producă satisfacție ambelor tabere, căci maimuțările continuară și, în scurt timp, maimuțele se traseră mai aproape, întinzând palmele murdare și zbârcite, și înghiontindu-l pe Sampath, la început ușor, ca să vadă cum reacționa, apoi împingându-l brutal, odată ce ajunseră la concluzia că nu reprezenta o amenințare. Și cum putea să-și schimonosească fața! O privire impresionată se întipări pe chipurile maimuțelor.

Fură și mai impresionate după ce petrecură destul timp în livadă ca să-l poată identifica pe Sampath ca fiind nucleul acestei frumoase comunități peste care dăduseră, într-un mod destul de comic, toată mâncarea din livadă părea să fi fost adunată în jurul acestui băiat care chiuia și care posedea unele calități ce, deși nu erau admirate la ele, păreau a fi destul de apreciate în cazul lui. Fără-ndoială că, apropiindu-se mai mult de o maimuță, omul primea mai multe daruri: fructele cele mai proaspete, nucile cele mai bune, toate erau așternute la picioarele lui Sampath. Așadar, nu numai că fu acceptat, ci i se acordă cel mai mare rang în ierarhia maimuțelor. Prin intermediul lui primeau cele mai bune gustări. Înainte să-și dea seama ce se petrecea, ajunsese să împartă patul de sfoară cu însuși

tiranul de la cinema. Rezemați spate în spate, ca maimuțele, așteptau vizitatorii în starea aceea de splendoare împărtășită, căci grupul nu-și mai petrecea timpul făcând prăpăd prin piață, furând de pe la vânzătorii din dughene, terorizându-le pe semenele domnișoarei Jyotsna sau ale lui Pinky. De ce să facă așa ceva, când puteau foarte bine să capete de mâncare mult mai ușor, stând pur și simplu lângă Sampath și primindu-i pe oamenii binevoitori care veneau sus tocmai în scopul, după câte se părea, de a aduce alune și banane?

Pline de afecțiune, maimuțele femele îl țesălau pe Sampath când acesta stătea, mulțumit în sine, dar țipând:

— Hei, nu mă mai trage așa de păr.

Dar, cu fețe amuzate și viclene, care arătau de parcă ar fi înțeles că se jucau, reveneau în cerc după ce fuseseră alungate, ca să continue îngrijirea șuvițelor sale alunecoase și lucioase, care, grație lor, deveneau pe zi ce trecea mai alunecoase și mai lucioase. Sampath se bucura din ce în ce mai mult de atenția primită, pe măsură ce se obișnuia cu trasul de păr sau cu zgârieturile ocazionale.

— Ia te uită, spuse domnișoara Jyotsna, care, ca și Pinky, scosese un țipăt când o identificase prima dată pe maimuța care o umilise la cinema. E clar că a fermecat

mămuțele.

Acestea se grupaseră în jurul lui Sampath ca o gardă de corp grațioasă, cu păr grizonant, căscând și scărpinându-și trupurile frumoase. Aproape toate doamnele aveau o poveste, măcar de mână a doua, dacă nu chiar a lor, despre sariuri sfâșiate și lenjerii expuse în public, și se minunau:

— la te uită la maimuța aia. E cât se poate de blândă! Baba a supus bestiile. Un preot sosit în vizită de la biserica din Allahabad spunea că asta îi amintea de Sfântul Francisc din Assisi, care era mereu înfățișat atât de înduioșător, înconjurat de creaturile pădurii.

Comportamentul maimuțelor era o altă proclamare a autenticității lui Sampath.

— la gândiți-vă la toți șarlatanii, spuse doamna Jyotsna, toți escrocii care pozează în șofran, toți acei guru la fel de corupți ca și politicienii...

— O, murmurau ei plini de satisfacție, Baba al lor nu era așa. Era o sursă neîntreruptă de mirare. Ba chiar își aruncase vraja asupra animalelor sălbatice din piață.

— Hmmm, pufni spionul, care era, dacă e să spunem adevărul, puțin neliniștit de această nouă întâmplare. Fără-ndoială că e doar o interacțiune om-maimuță extrem

de bine dezvoltată, spuse el.

— Interacțiune om-maimuță, zise domnișoara Jyotsna, extrem de jignită de lipsa de respect în ceea ce-l privea pe fostul ei coleg. Dă-i drumul, frate, încearcă și tu interacțiunea om-maimuță și o să ajungi la spital plin de mușcături.

Numai că, deși unii dintre vizitatori se bucurau de venirea maimuțelor, văzând efectul lui Sampath asupra acestora, domnul Chawla își zise că intuiția mamei sale fusese corectă de la bun început și plânse după trucul lui inteligent, acela de a vinde și revinde ofrandele vizitatorilor. Maimuțele acelea lacome mâncau tot ce puteau apuca și cu care puteau apoi fugi.

Kulfi deveni îngrijorată în privința bucătăriei sale și începu să-și depoziteze lucrurile cu mai mare atenție.

Iar Pinky, la rândul ei, fără să fie entuziasmată de ofensiva maimuțelor, își amintea de fiecare dată când le vedea de băiatul de la Kwaliti Hungry Hop și, prin urmare, de câteva ori pe zi, izbucnea într-un plâns isteric.

De la întâlnirea cu băiatul de la Hungry Hop din bazar, când cu proteza, Pinky căpătase un nou sentiment de compasiune pentru fratele ei. Nu mai avusese niciodată un asemenea sentiment; era diferit de exasperarea sau

amuzamentul pe care le simțea de obicei în ceea ce-l privea. Numai că, într-o dimineață, privise în sus, către picioarele care i se bălăngăneau afară din pat, și-și dăduse seama că, desigur, atinseseră o coardă similară din starea lumii. Fără-ndoială, împovărat de aceeași teamă de fragilitate, de inevitabil și de pieire, Sampath fusese mânat sus, între crengi, departe de lumea cea dureroasă. Își amintea figura lui de pe vremea când mergea la școală, cum încerca mereu să se urce pe acoperiș ca să fie singur când venea acasă și se simți îngrozitor gândindu-se cum îl repezea, strigând la el de pe scări... Acum simțea că și ea, la rândul ei, înțelegea cât de îngrozitoare era viața, recunoștea cu tristețe nevoia de a fi singură și, din momentul acestei revelații, începu să petreacă ore întregi sub copacul lui Sampath, închisă într-un cocon intim, în care se lăsa în voia propriilor gânduri, se înfășură în reverii nesfârșite, medita îndelung, rățoindu-se în mod nefiresc dacă era întreruptă.

Și, jos, în bazar, mai era și băiatul de la Hungry Hop, care n-avea habar de chinul prin care trecea ea.

— *Baap re!* conchise ea, ar trebui să afle cu siguranță, pentru că acesta era un mod îngrozitor și supărător de a se simți. Această stare de lucruri era de nesuportat. Uite

cum ajunsese, nu mai era fata puternică de altă dată și era lipsită de orice consolare. Furioasă dintr-odată, începu din nou să plângă în hohote. Și, în timp ce plângea din pricina băiatului de la Hungry Hop, era îngrozită la gândul că propria-i minte putuse să creeze o asemenea cușcă, tânjind după libertatea vieții ei de dinainte, dorindu-și să poată da de băiatul acesta îngrozitor, să-l arunce de-a berbeleacul de pe coasta dealului, să-l calce în picioare și să-l bată cu bățul.

1. Expresie intraductibilă, în limba hindi, care sugerează surpriza și durerea.

— Ce să fac? își întreabă fratele, care stătea sus, deasupra ei, plescăind din limbă la vederea lacrimilor sale și cercetându-și în același timp venele verzi de pe braț și pielea bătătorită de pe călcâie. Înnebunesc, spuse Pinky, mă simt ca un foc de artificii aprins cu un chibrit.

— Dacă artificiile au fost aprinse, spuse Sampath, înseamnă că vor exploda, indiferent că-ți place sau nu. Asta doar dacă nu cumva știi cum să le arunci într-o găleată cu apă. În cazul ăsta, ce mai risipă de artificii. Își privi brațul, nuanța de mahon a pielii. Privi razele soarelui trecând peste pânțele lui, felul în care se iveau și dispăreau printre frunze.

Pinky decise că fratele său avea mare dreptate. Nu avea niciun motiv să se arunce în găleata cu lacrimi și nici să stea și să îndure un sentiment ca un artificiu defect, ale cărui scânteii zburau înăuntrul ei, în loc să izbucnească în afară într-un mod care sigur ar produce un efect de orice fel, ar da naștere unui soi de explozie. Și, știa bine, o explozie era întotdeauna însoțită de o anumită doză de satisfacție.

În dimineața următoare, plină de hotărâre, își schimbă hainele, se machie, așteaptă momentul în care familia era distrasă de agitația pe care o presupunea baia zilnică a lui Sampath și se furișă pe cărarea care pornea din spatele adăpostului. Își conturase ochii cu dâre negre, groase, trasate pe pleoapa de sus și pe cea de jos și-și prinsese câte un buchet de flori îmbobocite, care aveau să se deschidă cu o explozie, după flecare ureche. Asemenea unei actrițe gata de spectacol, era pregătită. Cu buzele strânse și cerceii atârându-i de lobii neobișnuit de mici ai urechilor, o porni la pas pe cărare către stația de autobuz, rupând crengile care amenințau să-i blocheze drumul, lovind pietrele, în ciuda papucilor ușori pe care îi purta și a degetelor delicate, lipsite de apărare.

Spionul, ținut departe de oalele pentru gătit ale lui Kulfi

de noile ore de vizitare, hoinărea primprejurul livezii, încercând să găsească o scuză care să-i permită accesul, când o zări pe Pinky îndreptându-se spre stația de autobuz. Hotărî să-și omoare timpul de dinainte de a putea fi admis legal în livadă urmărind-o în schimb pe Pinky, măcar de data asta, ca să se asigure că nu se petrecea nimic mai mult decât o banală călătorie în bazar...

Din când în când îl zărea pitindu-se, întotdeauna puțin prea târziu, în spatele tufișurilor și trunchiurilor de copaci. Numai că de data aceasta nu era deranjată, deși observase plină de satisfacție că, în mod sigur, tatăl ei se înșelase; bărbatii *chiar* o urmăreau. Când se plimba. Se urcă în autobuz și, când el făcu la fel, împunse fără milă în jur cu acul de păr, înțepându-l atât de tare pe spion că acesta fu nevoit să dea fuga direct la doctorul Banerjee, când ajunseră la bazar, să-i facă un vaccin antitetanos.

Era încă devreme. Fumul care se ridica din focurile aprinse în gheretele de ceai acoperea soarele palid de iarnă. Băiatul de la Hungry Hop se afla în bazar împreună cu toți vânzătorii, care abia se pregăteau să-și deschidă dughenele, căscând și scărpinându-și între timp burțile.

Indiferent de standard, băiatul acesta era cam încet. E drept că avea oarecare umor, era bine intenționat și, în

general, bine dispus, numai că nu era foarte conștient de ceea ce se întâmpla în lumea din jur. Până să-și caute Maimuța de la Cinema hrana în altă parte, considerase că alungarea ei intra în atribuțiile sale zilnice. Așa că, nu stătuse pe gânduri atunci când salvase proteza lui Ammaji și nici acum nu-și dăduse seama că gestul lui Pinky de-a cumpăra o înghețată avea o anumită semnificație, spre deosebire de gestul obișnuit de-a cumpăra o înghețată. Diferitele ocazii în care se străduise să dea nas în nas cu el pe stradă nu-l marcaseră în niciun fel, pentru că i se întâmpla des să dea nas în nas cu ea pe stradă. La fel de impasibil la farmecele lui Pinky ca întotdeauna, își continuă drumul, iar viața sa rămânea neclintită ca piatra și netulburată de iubire. La momentul potrivit, se va găsi pentru el fata potrivită, fără intervenția unei povești de iubire. Între timp, se distra îngânând cântecele de dragoste de la radio, ciupind-o și necăjind-o pe fata ciudată din autobuz, care îi atrăsese din întâmplare privirea.

Astfel, fu o adevărată surpriză când Pinky își schimbă strategia indirectă cu una directă pentru a fi recunoscută. O privi uimit când îi ieși în cale înveșmântată în culori de luptă, cu ochii conturați cu *kohl*, cu gura ca o rană,

năpustindu-se prin bazar de parcă se afla în fruntea unei armate cuceritoare.

— Destul, murmură ea, e destul.

Se îndreptă spre băiatul de la Hungry Hop, care dădea la o parte bucata vălurită de metal pusă la ușa gheretei.

— Ce, vrei înghețată așa de devreme? E clar că traiul în munți ți se urcă la cap, spuse el zâmbind.

La vederea lui o cuprinse un acces de entuziasm și de furie. Ce calm și zâmbitor era! Preț de o clipă se gândi să-l sărute, dar vena agresivității pulsa atât de puternic înăuntrul ei, încât, în loc de asta, îl mușcă. Îl mușcă atât de tare de ureche, încât băiatul de la Hungry Hop urlă și vocea sa străbătu orașul ca un bumerang.

Era rănit. Era asasinat.

— Au, vai, vai!

Bulinele albe și negre de pe sariul ei pluteau alarmant în fața ochilor săi.

Oamenii veneau în fugă din toate direcțiile.

— Ce s-a-ntâmplat? Ce s-a-ntâmplat?

O bucată din urechea sa zăcea pe jos.

Femeile care pregăteau cutiile cu masa de prânz și-și îmbrăcau copiii pentru școală deschiseră ferestrele și se aplecară în afară. Nevoit să-și abandoneze micul dejun din

cauza agitației, șeful poliției, care se afla la ghereta de ceai, sosi în grabă.

— Vai, ce se-ntâmplă aici?

Băiatul de la Hungry Hop se ținea de urechea rănită și urla:

— M-a atacat, domnule, m-a atacat.

Pinky fu dusă în pas de marș, tremurând și rânjind, la secția de poliție. Mai făcuse să curgă sânge și înainte, în curtea școlii. Sclipă din pricina gustului sărat. Șuvoiul roșu ce țâșnea din urechea băiatului Hungry Hop era ca o revărsare de pasiune și durere. Tremura, dar, dacă îi era teamă cumva, refuza să o arate sau să o lase să pună stăpânire pe ea. Sau chiar să recunoască în sinea ei așa ceva. Din ce în ce mai curajoasă, pășea demnă în spatele șefului poliției. Între timp, băiatul Hungry Hop, tremurând de departe mai vârtos decât ea, în timp ce curajul îi pălea cu fiecare clipă care se scurgea, era dus la clinica familială, cu urechea împachetată într-un tub de înghețată cu vanilie, pe care îl avusese la îndemână în gheretă, ca să se păstreze la rece până când doctorul Banerjee avea să i-o poată coase la loc.

— Mușcăturile de om, spuse doctorul Banerjee, odihnindu-se puțin în fața clinicii sale și discutând cu

reprezentantul ziarului local după ce îl examinase atât pe spion, cât și pe băiatul de la Hungry Hop, se întâlnesc cel mai des vara și iarna, dar pot apărea pe toată durata anului. Sunt mai frecvente dimineața decât seara. Într-adevăr, deși multe persoane se tem de mușcăturile de animale, trebuie acordată o atenție deosebită mușcăturilor de om, deoarece gura umană conține până la patruzeci și două de specii de bacterii. Astfel, pot fi mai periculoase chiar decât mușcăturile de păianjeni sau de câini.

— De când îi mușcă doamnele din oraș pe domni? o întreabă polițistul pe Pinky, care mocnea în sinea ei, dură și aparent lipsită de regrete, sprijinită de spătarul unei bănci din secția de poliție. O să ajungi la azilul de nebuni dacă vei demonstra în continuare că acolo îți e locul.

Dar ea îl privea neclintită. Nu era ea genul care să se sperie de astfel de amenințări. În definitiv, azilul acesta fusese menționat de atâtea ori în legătură cu mama și cu fratele ei, încât, pierzându-și aerul amenințător, începuse să-i pară mai degrabă o instituție familială.

— Asta e o problemă gravă, spuse șeful poliției, fluturându-și bastonul în sus și-n jos. Chiar foarte gravă. Se bucura să aibă ceva atât de interesant de făcut. Da, chiar ai creat o situație aici.

În momentul acela intră unul dintre polițiști și îi șopti în grabă ceva.

— Ce? spuse. Ești sora bărbatului care stă sus în copac? Baba este fratele tău?

Încuviință din cap cu un aer sumbru.

Șeful poliției ieși din încăpere și reveni însoțit de câțiva polițiști curioși.

— Îmi pare rău, îi spuse, n-am știut numele de familie. Vă rog să veniți cu noi. Vă vom escorta înapoi la familia dumneavoastră. Și îl împinse de la spate pe un polițist care chicotea, depășit de comicul situației. Nu știa că trebuia să fie atent? Poliția n-avea de gând să supere familia unuia dintre cele mai respectate personaje ale orașului. În Shahkot, ne onorăm și ne respectăm ermiții, îi spuse.

Încă încruntată, Pinky fu dusă înapoi în curtea familiei Chawla cu jeep-ul secției, însoțită de șeful poliției și de alți câțiva polițiști. Se bucura că-l mușcase pe băiatul de la Hungry Hop.

Toți polițiștii se urcară pe scară să primească binecuvântarea lui Sampath. Șeful poliției puse capul lui dezgustător și unsuros sub degetele de la picioare ale lui

Sampath și se simți scăldat în sfințenie, de parcă era

spălat cu grijă și purificat de binecuvântarea sa dulce; starea aceea îi amintea de zilele de festival, când i se aduceau cadouri.

— Îmi poți spune, Baba, când mă pot aștepta să am un fiu? îi șopti el.

Sampath, nefiind în dispoziția necesară să-i răspundă, își retrase piciorul și-l vârî sub el. Se temea puțin de polițist, care nu numai o dată țipase la el când ignorase regulile de circulație în timp ce mergea cu bicicleta la serviciu.

— Nu trebuie să te-ngrijorezi, îi spuse grăbit domnul Chawla, nedorind să-l supere pe polițist. Îl poți întreba altă dată. Uneori e greu să-l faci să fie atent la ceea ce se întâmplă jos.

Oare de ce se comporta Sampath urât tocmai când veneau în vizită oameni importanți?

Dar polițistul clătină înțelegător din cap.

— Astfel de oameni nu fac parte din lumea asta și deci e normal ca uneori să se detașeze.

Sampath deschise un ochi, ca o bufniță, ca să poată păstra distanța, în timp ce se alătura discuției aceleia interesante despre separarea care tocmai se derula:

— Dacă ții nemișcată apa murdară pe care o torni, mizeria se depune curând pe fund. Dacă strecuri laptele,

smântână se ridică la suprafață. Chibzuiește la natura a ceea ce se află înăuntrul tău și comportă-te ca atare.

— Putem să facem o fotografie, domnule? întrebare polițiștii, cuprinși de venerație. Pentru secția de poliție, domnule.

Maimuțele se distrau aruncând cu alune în capetele polițiștilor.

Domnul Chawla nici măcar nu se gândise la fotografii! Ce piață îi scăpa printre degete! făcu o cursă spre Shakhot cu unul dintre scuterele-ricșă care veneau și plecau tot timpul și se întoarse cu fotografii orașului. Fotografii se urcă în copac cu mai multe aparate și o bucată de pânză pictată cu peisaje pe ambele părți. Pe o parte era o imagine cu lebede plutind pe un iaz cu multe flori rozalii de lotus; pe cealaltă, un apus de soare purpuriu pe mare, cu un barcagiu într-o barcă minuscule încremenit la linia orizontului.

— Salutaare, spuse Sampath, încântat de ocazia de a poza. Nu ești tu băiatul care trimitea în secret scrisori de amor fetei aceleia de la școala mănăstirească?

Bietul fotograf fu așa surprins, că-și scăpă geanta cu echipamentele.

— Nu-i da atenție, spuse împăciuitor domnul Chawla.

Știe el cumva lucrurile astea. Dar, te rog, nu-ți face griji, nu mai spun nimănui.

Și totuși, în ciuda cuvintelor binevoitoare ale domnului Chawla, fotografului îi trebuiră câteva minute bune să-și revină și să-și adune puterile ca să se urce la loc în copac, împreună cu domnul Chawla, puse pânza în spatele lui Sampath și, atârând nesigur de crengi, făcu tot ce îi stătu în puteri să găsească un unghi ideal pentru figura lui Sampath, mai întâi pe fundalul asfințitului de soare, apoi al florilor de lotus.

Maimuțele, care smulgeau frunzele unui copac vecin, văzând această invadare a teritoriului lor, așa, dintr-odată, dacă vreți, în plină zi, scoaseră țipete de revoltă și se năpustiră înspre copac să-l ajute pe Sampath să apere teritoriul. Sărind din creangă-n creangă într-o stare de indignare, arătându-și gingiile roșii și dinții maronii, aproape că îl făcură pe fotograf, care deja se clătina, să cadă direct în cap.

— Îmi pare rău, domnule, spuse bietul fotograf tânăr, nou în meseria sa. Nu pot să fac așa ceva. Mamei nu i-ar plăcea să fac o muncă atât de periculoasă.

— Nu, nu, îl liniști domnul Chawla, e într-un totul sigură. Eu însumi am să discut cu mama ta dacă dorești. Uite, o

să avem grijă imediat ca totul să fie mai sigur.

Ammaji stătea dedesubt cu un morman de pietre și o praștie făcută dintr-o ramură și o bucată de elastic negru. În timp ce ea lansa pietrele, ținând la distanță maimuțele furioase, ședința foto se derulă conform instrucțiunilor domnului Chawla. Sampath voise să pozeze cum se cuvenea, cu un zâmbet drăguț și eventual cu un braț încolăcit ca din întâmplare în jurul unei crengi. Numai că tatăl său nu-l lăsase să facă așa ceva.

— Ține-ți mâinile îndoite în poală. Arborează un zâmbet blând, îl instrui. Să nu ți se vadă dinții.

— Nu vă costă nimic, spuse fotograficul agitat și confuz, bucuros numai la gândul că va scăpa nemişcat și nelovit de pietre. Binecuvântările lui Baba îmi sunt de ajuns. Asta e pentru onoarea familiei mele. Și, vă rog, domnule, nu mai spuneți nimănui despre acele scrisori...

Fotografiile lui Sampath fură tipărite în zeci de exemplare de Atelierul Foto Kwik, fără nicio taxă, iar băiatul care le aducea ceai le tăie în pătrate mititele.

— Ce chipeș e nepotul meu, spuse Ammaji văzând fotografia lui Sampath care ședea cu picioarele încrucișate printre florile de lotus, cu umbrela pe-o parte și patul de sfoară înclinat, părând absent din cauza întregii agitații cu

maimuțele și pietricelele, cu fotografii care atârna undeva sub el, cu instrumentele sale cu aspect ciudat, militar și medical.

— E o poză oribilă, spuse Pinky. Nici măcar nu s-a pieptănat. I se vede pe obraz semnul din naștere. Și nu are pe el decât chiloții. Cum poți să spui că e o poză reușită? O fotografie reușită era cea în care un bărbat avea părul uns cu ulei și aranjat perfect, o cămașă drăguță strânsă pe el și niște pantaloni drăguți și strâmți, și era așezat pe o motoretă.

Numai că, în ciuda dezaprobării lui Pinky, aceste imagini fură puse în vânzare din căruciorul domnului Chawla, dovedindu-se foarte populare. Curând, se răspândiră peste tot, pătrunzând prin magazine și prin casele din Shahkot și ajungând chiar mai departe de atât.

În februarie, imaginea aceasta fu tipărită chiar în *Times of India*, alături de titlul „Baba din Shahkot în locuința sa din copac”. *Livada cea pașnică din afara Shahkot-ului, scria, s-a transformat într-un furnicar de vizitatori care se grăbesc spre copac pentru a-l vedea pe ermitul din Shahkot, a cărui simplitate rară și înțelepciune adâncă aduc consolare și speranță multora dintre cei ce sunt îndurerați în aceste vremuri dificile și corupte. „Există aici*

o atmosferă spirituală cum n-am mai întâlnit nicăieri în India”, i-a spus domnișoara Jyotsna, o funcționară de la oficiul poștal, reporterului. Ea însăși a devenit o vizitatoare regulată a acestui ermit, pe care discipolii îl numesc cu afecțiune „Baba al Maimuțelor” sau „Baba din Copac”, datorită afecțiunii sale pentru animale și simplității locuinței sale. Deși îi primește pe toți cei care vin să-l vadă, el limitează orele între care e disponibil pentru a-și proteja stilul de viață retras...

După apariția acestui articol, mii de scrisori pentru Sampath începură să sosească din toată țara. Pe cele mai multe nu era trecută nicio adresă, doar fotografia lui Sampath stând în copacul său lipită cu încredere pe plic. Înăuntru se găseau rugăminți de ajutor și întrebări de la mulțimea de căutători înfocați ai înțelepciunii.

Încântată de scuza găsită pentru a-l vizita pe Sampath chiar în timpul orelor de program, domnișoara Jyotsna de la oficiul poștal se apucă să facă drumuri regulate într-un scuter-ricșă pentru a livra cantitățile uriașe de scrisori, în timp ce domnul Gupta suferea în oraș, căci ajunsese la concluzia că nu-i plăcea să nu fie centrul atenției.

La întâlnirea anuală a Societății Ateiste dintr-un oraș vecin, spionul se adresa colegilor săi.

— Ați văzut articolul din ziar despre cazul Chawla? E absolut revoltător. Până și presa din țara asta susține o asemenea porcărie. De fapt, presa e de vină pentru răspândirea ei. Prinde un zvon și îl transpune în limbaj oficial și normal că toată lumea care citește înghite imediat chestia ca fiind adevărul curat. Locul nebunului ăstuia e la azil, dar priviți cum dau toți fuga la el să-i ofere cadouri.

Vorbi atât de mult timp și cu atâta lipsă de pasiune că, pentru mulți din public, ora cinei deja trecuse. Un membru se aplecă în față și spuse la urechea altuia:

— Cam exagerează, nu ți se pare? De ce e e/ așa de supărat de toată povestea?

Numai că spionul se simțea implicat personal și revoltat personal, așa că-și continuă tirada preț de încă o oră. Tocmai indivizii ca Sampath obstrucționau progresul națiunii, trăgându-i în jos pe oamenii onești și educați ca el. Nimiceau sufletele inteligente, care se chinuiau atâta, nimiceau progresul și pe oricine încerca să stea în calea marilor hoarde needucate, care creșteau și se îndreptau spre statutul de cea mai mare populație de idioți din lume. Chiar și țările minuscule, precum Taiwan sau Filipine, mergeau înainte. Dacă ar avea un dram de minte, ar

părăsi țara asta obosită și ar emigra. Dar nu, el alesese să rămână și să schimbe puțin lucrurile, chiar dacă fusese la un moment dat înjunghiat în braț cu un ac de păr din metal de sora lui Baba pentru acest sacrificiu al său. Cine știe care va fi efectul permanent asupra lui?

Începu o divagație suplimentară despre suspiciunile sale privind ceea ce i se dădea de mâncare lui Sampath, despre felul în care mâncarea sa era strașnic păzită, astfel ca nimeni să nu se poată apropia, despre posibilitatea ca acesta să fie drogat, despre cum starea sa de spirit urca sau cobora până la cote anormale, spionul nu știa exact care. Vorbi despre cum aborda cercetarea pe marginea subiectului, despre cartea cu substanțe halucinogene pe care și-o procurase...

Sunetele venite dinspre stomacurile celor din public atinseră un nivel asurzitor. Într-adevăr, omul ăsta exagera. Vorbea despre mâncare când ei ar fi trebuit să se afle chiar în clipa aceea în fața cinelor aburinde.

— A zis că a fost înțepat în braț cu un ac de păr? Întrebă omul din public care se neliniștise în urmă cu o oră și jumătate. Sau în cap? Totuși, are dreptate, efectul pe care l-a avut asupra lui e destul de grav. De data aceasta însă, omul nu mai vorbește în șoaptă, ci cât de tare putu. Hei,

domnule, strigă el adresându-se direct spionului, nu crezi că ți-a cam expirat timpul?

Spionul fu întrerupt în mijlocul șuvoiului. Preț de o secundă, își pierdu echilibrul.

— Înainte să omori țânțarii, noaptea e neplăcută, răspunse.

— Asta-i adevărat, fără îndoială, zise alt individ din public.

— Mulțumesc, spuse spionul. Odată ce deschizi o sticlă de sifon, e bine să o bei înainte să se răsuflă. Dar sângele îi năvăli spionului în obraji. Fără să se gândească, repeta ceea ce auzise sub copacul lui Baba. Iar acum își asuma și meritele pentru asta! Nu avea curajul să nu facă astfel.

Mai târziu, se foia și se răsucea în pat.

Ce voia el de la viață?

Golul care se întindea în jurul lui ca noaptea cea neagră îl făcu și mai decis să-l demaște pe Sampath ca escroc.

13

Într-o după-amiază, cam la o lună de la prima lor apariție în livadă, maimuțele găsiră cinci sticle de rom în timp ce scotoceau prin traista unui om care se oprise să-l vadă pe Sampath în drum spre o nuntă. Îl băură pe tot și, în după-amiaza aceea, când urcară din nou în copacul lui

Sampath, unde se obișnuiseră să i se alăture pentru o mică siestă înjur de ora 3, se simțiră incapabile să atingă starea generală de stupoare care cuprindea ca o vrajă livada exact la momentul acela al zilei.

Sampath se întinse amețit în patul lui de sfoară. Își ținea palmele în sus în așa fel încât umbra lor să se reflecte pe trunchiul luminat din fața sa și-și privea degetele mișcându-se, alcătuind o floare de lotus cu petale care se deschideau și se închideau, un pește înotând, o cămilă balansându-se. Era uimit de gradul de sofisticare al umbrelor pe care le făcea. Își lăsă degetele să se miște precum picioarele unui păianjen ce străbătea în grabă scena improvizată din copacul pe care soarele își pusese pecetea. Picioarele acelea de insectă zorită îl făcură să simtă un fior scurgându-i-se în jos, pe șira spinării, și-și scutură palmele, voind parcă să scape de păianjenul dinăuntru său. Își aminti cum se speria singur câteodată în casa lor din Shahkot, scoțând limba din gură în fața oglinzii și băgând-o apoi la loc – o limbă de șarpe, o limbă care nu era a lui. Se gândi la oameni cu nasuri ca ciocurile păsărilor, oameni cu gâturi de lebedă, cu ochi de vacă, cu teroarea din inima păsărilor sau cu iubirea delfinilor pentru ocean. Oameni cu lacrimi din apă de mare, cu pielea de

culoarea scoarței de copac, cu talii ca tulpinile și cu echilibrul florilor, cu urechi ca frunzele pufoase și guri moi precum petalele.

— Chiar să faceți liniște, spuse Sampath somnoros. Mă enervați cu săritul vostru.

Numai că, strâmbându-se și țipând, ele săreau prin copac și acopereau pământul de dedesubt cu o grămadă de crengi.

— Încetați, spuse spionul, care fusese lovit de o crenguță. Încerca să se gândească la ideile sale și să le pună în ordine, pentru că, în ultima vreme, se încurcaseră rău de tot.

— Da, faceți liniște, strigară alți câțiva credincioși. Ceva nu era în regulă deloc cu maimuțele astea.

— Se comportă foarte ciudat, spuse domnul Chawla.

— Poate din cauza lunii pline, răspunse Ammaji.

Când domnul Chawla descoperi sticlele goale de rom lângă toaletă, deveni clar că luna plină nu era câtuși de puțin vinovată.

— Oh, sunt doar niște maimuțe, se simți Sampath obligat să le apere. Ce știi ele? Când restul casei doarme, copilul pufăie din pipa tatălui său.

— Așa e, spuseră unii, în timp ce alții, rușinați că se

descoperise alcool în curte, doar chicotiră. Nu e vina maimuțelor. Oamenii sunt întotdeauna cei degenerați. E foarte trist, dar într-un loc ca ăsta, cu așa mulți vizitatori, trebuie să accepți și binele și răul. Nu-i așa, Babaji?

— La început, fructul de *chikoo*³⁶ e necopt, spuse Sampath, dar dacă nu îl culegi și nu-l mănânci repede, se strică imediat și se face alcool.

Ce voia să spună? Că vremea perfecțiunii trece, că trebuie să mănânci fructul de *chikoo* doar la momentul potrivit, că totul face parte din natură, că binele se preschimbă în rău sau că răul nu e, de fapt, rău, pentru că face parte din natura fructului de *chikoo*? Oh, uneori era greu să-l înțelegi.

Și totuși, un lucru devenea din ce în ce mai clar cu fiecare zi care trecea: maimuțele dezvoltaseră o înclinație nepotolită pentru băutură. Bam! Ce le mai plăcea! într-un fel imediat și exploziv pe care, cu siguranță, forța destinului l-ar fi făcut inevitabil. Cine putea ști dacă reușise sau nu comunitatea științifică să determine efectele proprietăților dătătoare de dependență ale alcoolului asupra ordinului primatelor? Adevărul era limpede, îl iubeau într-un mod pasionat, nebunesc;

---

³⁶ Fruct care are un gust apropiat de cel al pereii și un aspect asemănător cu cel al cartofului, produs de arborele asiatic *Manilkara zapota*.

Începură să scotocească peste tot, mânate de o neliniște nouă, care-i făcu pe oameni să se întrebe dacă nu cumva o luaseră razna puțin. Alunele și bananele nu mai însemnau nimic pentru ele acum.

La câteva zile după prima lor întâlnire cu alcoolul, descoperiră o ladă cu bere într-o camionetă de livrări. La o săptămână după aceea, o sticlă de whisky într-o ricșă. Apoi și mai multă bere. Apoi și mai mult rom.

Cu niște fețe întunecate și pline de hotărâre, cu ochi sălbatici, lăcrimoși, alergau în salturi uriașe ca să iasă în calea oricărui autobuz care sosea, a oricărui scuter-ricșă care apuca în sus pe drum, căutând alcool de orice fel, inspirate fiind, fără-ndoială, de amintirea unei anumite accelerări a pulsului, a unei misterioase euforii. Deveneau din ce în ce mai îndrăznețe, cercetând conținutul așternuturilor, apucând plasele de cumpărături și alungându-i pe proprietari, care fugeau urlând de groază. Se părea că vechile obiceiuri din bazar ieșeau din nou la suprafață; de parcă, sătule de belșug, făceau tot ce le stătea în puteri ca să recreeze agitația vieții lor de dinainte, cea de furturi și atacuri în mijlocul protestelor publice.

Când erau alungate, în timpul tentativelor nerușinate de

jaf, își dezveleau dinții, iar călătorii se retrăgeau de teamă să nu fie mușcați. Când pelerinii le arătau pumnii, ridicau la rândul lor pumnii și chicoteau zgomotos. Imediat ce erau alungate cu bățai din palme și strigăte dintr-un loc, se iveau într-altul, unde făceau ceva și mai rău. Îi imitau pe pelerini și se aliniau împreună cu ei sub copacul lui Sampath, pocnindu-se unele pe altele pline de veselie, în timp ce așteptau să le dea binecuvântarea.

În scurt timp deveni clar că manifestările afectuoase dintre Sampath și maimuțe nu aveau să se extindă pentru a-i include pe toți în cercul lor vrăjit; că farmecele lor de maimuțe, atât de dragi lui, nu le vor face să fie îndrăgite de nimeni altcineva. Poate că iubitorii de film încărcăți de alune își vor putea croi drum prin cinematograf neagresați, dar, evident, problema maimuțelor își schimbase doar locația.

Grija tulbură fericirea credincioșilor. Se părea că, aproape peste noapte, se confruntau cu o nouă problemă.

— Și înainte erau o pacoste, dar semănau mai mult cu niște copii obraznici, le spuse domnișoara Jyotsna cu tristețe celor care priveau raidul maimuțelor prin geanta ei de poștă, împrăștiind într-o frenezie a dezamăgirii scrisorile, când nu descoperiră nicio sticlă în posesia ei.

— Da, încuviință un domn. De fapt, chiar năzbâtiile lor te făceau să le îndrăgești, și, deși mersese prea departe, toată lumea fu de acord fiindcă, în mare, exista o doză de adevăr în cele spuse.

14

Într-o după-amiază, la scurt timp după ce frecvența acestor evenimente nefericite crescuse, domnul Chawla stătea și medita sub copacul lui Sampath. Maimuțele scăpau din ce în ce mai mult de sub control și avea sentimentul neliniștitor că zilele lor sfinte în livadă erau expuse serios riscului de a se sfârși.

Dar contul familiei, deschis la Banca de Stat a Indiei, creștea în salturi, văzând cu ochii, și era nerăbdător să cumpere acțiuni la compania Produse de Lenjerie VIP; se putea foarte bine lipsi de orice element perturbator al frumoasei afaceri pe care o pornise. Privi în stânga și-n dreapta, cuprinse cu privirea domeniul lor, cu potecile și mica săgeată ce indica drumul spre Sampath, cu reclamele colorate care atârnau în copacii vecini: la cabinetul dentar al doctorului Sood, croitoria pentru domni „Dumnezeu a creat bărbatul, noi îl facem domn”, la Campa Cola, Limca, Fanta și Goldspot, pudra de talc ayurvedică și la soluția de alungat țânțarii Odomos. Toate

fuseseră plătite cu donații extrem de generoase, cutii cu nuci și mai multe dulciuri galbene, verzi, roz și albe decât ar fi putut avea cineva nevoie. Nimic din toate astea n-ar fi existat dacă nu ar fi fost domnul Chawla. Nimic din ele.

— Sampath, îi spuse tatăl său, poate că a venit vremea să îți construim o chilie cum se cuvine. Problema cu maimuțele ne scapă de sub control. Dacă ai locui într-un adăpost de beton, le-am putea ține afară și-am putea să controlăm situația. În orice caz, nu te putem lăsa să stai veșnic într-un copac. Ce se va-ntâmpla când va veni musonul? Mai sunt doar câteva luni. Își imagina un întreg complex, cu un templu și camere de cazare pentru călători, proiectate să facă față cerințelor moderne de confort, un complex care să fie un loc de pelerinaj apreciat și un mediu pe care el să-l poată controla.

Sampath își privi tatăl. Oare auzea bine?

Văzând ce față făcea Sampath, domnul Chawla se umplu de iritare.

— Ce privire ridicolă de incredulitate exagerată! Și-ai face bine să pui mâna să-nveți niște filosofie și niște religie, îi spuse. Oamenii or să se sature rapid pentru că nu ești în stare să porți o discuție la un nivel mai profund. O să-ți cumpăr un exemplar din *Vede*. Chiar nu poți să stai

aici și să spui prostii la nesfârșit.

Maimuțele aruncară cu mere în capul domnului Chawla, ca să se distreze, se pare, deși se prefăceau că încearcă să-l protejeze pe Sampath. Gesticulă furios înspre ele, dar îi întâmpinară protestele cu o barieră de banane. Domnul Chawla își pierdu cumpătul.

— Își bat joc de noi, spuse, simțindu-și demnitatea lezată. E deja prea mult. Oamenii or să creadă că ești un număr de circ. Stai în copac cu niște maimuțe bețive! Trebuie să te mutăm imediat într-o clădire adecvată.

— N-am de gând să locuiesc în alt loc decât în copacul ăsta, răspunse Sampath. Și maimuțele nu sunt bete în clipa asta. Doar se joacă.

Imediat după plecarea tatălui său, își dădu seama că inima îi bătea cu putere. Nu putea să-și scoată din minte gândul acela oribil.

Să-și părăsească el copacul? Niciodată, își zise, cu trupul tremurând de indignare, încrâncenat, privi creanga din fața sa. El și tatăl său erau la fel de diferiți ca albul și negrul, găinile și cartofii, mazărea și gălețile. Ce-și închipuia el? Își închipuia că o să se dea jos și-o să revină la vechea lui viață, ca un mare prost? Plecase din Shahkot ca să fie singur. Și ei ce făcuseră? Se luaseră după el.

Observă un cărăbuș care se târa afară dintr-o gaură a scoarței chiar sub nasul lui. Înveșmântat într-o armură verzuie, strălucitoare, cu antenele ridicate, cu mănunchiuri de aripi ca niște jupoane transparente îțindu-se ridicol de sub carcasa lui dură ca o scoică; părea o dovadă vizuală a absurdității propunerii tatălui său. Treptat, se calmă. Cât erau de frumoase insectele astea din jurul lui, cât de incredibil de frumoase: fluturi uriași, împodobiți cu generozitate, albine cu limbi lungi și subțiri, pe care le putea vedea atârnând din gurile lor, cărăbuși pudrați fin, cu ochi conturați cu *kohl* și omizi cu figuri de clovni cu nasuri rotunde, bărbi false și picioare caraghioase; creaturi făcute din frunze și sepale, petale și praf de polen. Le privea parada nesfârșită, tremurând, sărind, zburând, ieșind parcă din ceaunul bolborosind al vreunui magician, cu sclipirea și strălucirea ca de bijuterii a... a cui? A esenței de vânt și de iarbă? A luminii soarelui și a apei?

Când mama sa îi aduse cina lângă sistemul de pârghee, Sampath privi în jos la ea.

— Știi, îi spuse, că plănuiesc să-mi construiesc o chilie, dar eu nu vreau să plec din copacul ăsta.

Kulfl privi în sus la el. Normal că nu va pleca.

— Putem oricând să-i otrăvim, să știi, zise ea, încercând

să-l liniștească.

Iar el zâmbi, fără să vrea, gândindu-se la ziua când fusese dus în grabă, vomitând și vânăt, la camera de urgențe a Institutului Medical al Guvernului, după ce mâncase una din mâncărurile pregătite de ea. Plin de bucurie, lipsise o săptămână întreagă de la școală. Privind-o, se simți cuprins de un acces de tandrețe. Mama lui, maimuțele și el însuși, își zise, formau împreună o gașcă.

— Ați face bine să vă schimbați obiceiurile, le preveni el pe maimuțe. O să avem cu toții necazuri dacă nu vă purtați mai bine.

Dar maimuțele nu se purtară mai bine. De fapt, începură să se comporte mult mai rău.

Cam la o lună de la prima lor întâlnire cu alcoolul, aparent scârbite de slabele rezultate din livadă, primatele făcură un drum la bazar, unde o înfrânseră pe femeia care vindea ilegal alcool dintr-un cărucior. Dădură gata întreaga provizie și, cât se poate de bete, mai bete decât fuseseră vreodată, reveniră în curtea familiei Chawla.

— Rămâneți afară, le strigă Sampath când le văzu apropiindu-se. Rămâneți afară până vă treziți.

Știa că vor avea necazuri. Numai că ele nu-i ascultară avertismentul. Lăsând în urmă izul acela înțepător, specific

berii produse în zonă, năvăliră precum huliganii și, asemeni lor, începură să răstoarne tot ce puteau cu susul în jos.

Sampath mai văzuse bețivi din când în când, bineînțeles, dar numai o dată avusese de-a face direct cu unul dintre ei, când se pomenise ducându-se cu vecinul bețiv lângă ghereta de ceai. Clătinându-se, izbindu-se de mese, bețivul îl îmbrățișase pe Sampath, singura persoană de acolo.

— Zi că ești cel mai bun prieten al meu, insistase el, apucându-l pe Sampath. Ești cel mai bun prieten al meu?

Sampath se speriasse de moarte.

— Da, îi răspunsese.

Iar bărbatul îl îmbrățișase.

— Tot ce am e-al tău.

Dar nu vreau nimic din ce-i al tău, spusese în gând Sampath. Omul duhnea a mizerie din canal și mirosul îi întorsese lui Sampath stomacul pe dos. Ochii îi erau roșii, respirația înțepătoare și-l ținea pe Sampath de parcă nu avea de gând să-i mai dea drumul vreodată. În cele din urmă, bărbatul fusese alungat de proprietarul gheretei de ceai, care ieșise și aruncase cu pietre după el. Sampath pedalase până departe și se oprise în mijlocul unui câmp

ca să-și revină. La fel de nemișcat precum plantele din jurul lui, absorbind liniștea și verdeața.

Oh, dar cu maimuțele era altfel, își zise fără voia lui, privindu-le cum treceau prin bucătăria mamei sale, răsturnând oalele și tigăile, dând gălețile de-a rostogolul prin livadă, în timp ce zăngănitul discordant de metal umplea aerul. Erau așa de frumoase, așa pline de forță grațioasă. Cu cozile ridicate sus, deasupra capetelor, dărâmau cutia cu lapte ca laptele să se scurgă în iarbă. Sfâșiau sacii cu provizii aranjați sub verandă, iar orezul și linte se revărsau în râuri aurii și verzi, albe și negre. Mâncau cantități uriașe de stafide și nuci, migdale, anacard și muguri mici și prețioși de pin, al căror furt o făcea pe Kulfi să le alerge cu mătura. Numai că o evitau cu ușurință, la fel cum făceau cu toți credincioșii neînfricați care, sub conducerea lui Ammaji, alcătuiseră o armată aruncătoare de pietricele – plini de curaj, își trimiteau artileria de proiectile din praștii, alergând înainte și-napoi printre copaci, simțindu-se ei înșiși îmbătați de agitația stârnită.

— Nu vă atingeți de maimuțe, țipa domnul Chawla, fluturându-și brațele în încercarea de a smulge praștiile din mâinile credincioșilor. Sunt periculoase. În starea în

care se află, o să se întoarcă împotriva voastră. Numai că, în momentul acela, nici el nu știa exact ce să facă. Ar fi trebuit să fie precaut. Ar fi trebuit să înăbușe problema în fașă. Dar cum?

Când se plictisiră de bucătărie, se apucară să facă ferfeniță ziarele; șterpeliră pieptenele lui Ammaji și-l înfipseră sus într-o creangă, rupseră spițele umbrelei lui Sampath, lăsând-o stricată și plină de găuri. Traseră jos rufele de pe tufele de *lantana*, unde fuseseră lăsate la uscat. Pinky scutură o creangă înfrunzită strigând:

— Ticăloaselor! Duceți-vă înapoi în junglă, unde vă e locul, însă ele săreau în cercuri, pe jumătate drapate cu haine, trăgând sariuri și cearșafuri și piese de lenjerie după ele, rupând materialul în fâșii, împrăștiindu-i accesoriiile pe vârfurile copacilor ca pe vopsea.

Cei mai mulți dintre credincioși lăsaseră deja praștiile și se retrăsese în josul dealului, înfricoșați de violența crescândă a primatelor, îngrijorați că vor fi fugăriți și prădați, poate chiar și mușcați.

Copacul lui Sampath se cutremura într-un haos groaznic de crengi și frunze. În el, Sampath era aruncat de colo-colo și cu susul în jos. Ce se întâmpla? Totul se petrecea prea repede ca să înțeleagă ce i se întâmpla. Înima îi sălta în

sus și-n jos, ȋopăia și dansa, mintea i se-nvârtejea și era sigur că, dacă-și dădea drumul, avea să zboare clătinându-se prin aer direct spre pământ și să se zdruncine la aterizare. În fața ochilor săi se mișca și tremura o ceață amețitoare.

— Vino jos, Sampath, strigau cu toții, dar el se ținea strâns de pat.

— Dacă n-ai de gând să vii jos, stai nemișcat, urla tatăl său. Nu te clinti.

Prins în acest dans de bețivi, cu fețe sălbatice, cozi lungi, sariuri drapate în șuvoaie purpurii și galbene de jur împrejurul lui, fragmente inutile de gânduri treceau pe lângă Sampath, toate mișcându-se prea repede ca să le poată prinde și opri. Putea să sară; dar, nu, nu ar face el așa ceva. Putea să tragă maimuțele de cozi; nu, ar țipa. Nu, mai bine ar fi să se țină strâns...

Din fericire, înainte ca vreo persoană să fie realmente rănită sau mușcată, maimuțele se aventurară în pădurea de cercetare a universității, sătule de zgomotul pe care îl făceau oamenii sau poate sătule de livadă, spiritul lor sălbatic purtându-le din ce în ce mai departe, înspre celălalt deal, unde familia le văzu continuându-și atacul asupra reliefului neajutorat, distrugând fiecare copac,

scoțând din rădăcini fiecare tufiș, canalizându-și energia asupra tuturor lucrurilor care le ieșeau în cale, lăsând porțiuni întregi de pădure parcă devastate de tornadă.

În ziua următoare, înainte de răsărit, domnul Chawla era treaz și îmbrăcat, îndreptându-se spre oraș cât putea de repede. Grijile îi împreunau sprâncenele. Lucrurile merseseră prea departe. În definitiv, boli precum rabia erau răspândite de animalele astea. Ceva trebuia făcut. Fostul perceptor districtual tocmai plecase și cel nou nu ajunsese încă. Nu exista nicio înaltă autoritate pe care să o poată vizita, dar decise să se ducă la toți oficialii care-i veneau în minte și să le spună clar că era responsabilitatea lor să ia măsuri în privința acestei tulburări a sanctității și păcii din Shahkot.

Era cam șase dimineața și deja vânzătorul de ziare din Shahkot distribuia povestea prin tot orașul. Ajungea cu o bufnitură pe verande și în tinde, se izbea de uși și trecea prin ferestre.

În scurt timp, vânzătorul de ziare pedala pe lângă casa inspectorului sanitar șef, care stătea așezat pe un scaun de nuiel pe verandă, anticipând bucuros sosirea ziarului, iar cana de ceai pe care tocmai și-o turnase scotea aburi delicați și aromați în fața sa. Ei bine, omul acesta care

distribuia ziarele se mândrea într-o oarecare măsură cu ținta sa perfectă și, văzându-l pe inspectorul sanitar șef așezat liniștit pe verandă, încercă să-i arunce ziarul drept la picioare. Acesta țâșni ca o rachetă, despicând aerul și aterizând cu o bufnitură în tava de ceai.

— Serios, ești prea plin de zel, strigă inspectorul sanitar șef după silueta care se îndepărta pedalând rapid și se așază trist să citească știrile zilei în lipsa ceștii sale reconfortante de *darjeeling*³⁷.

— Rama Rama Rama Rama Rama, murmură el citind despre abuzurile maimuțelor, frecându-și picioarele unul de celălalt pentru a se îmbărbăta în fața unor știri atât de supărătoare.

— Rama Rama Rama Rama Rama. Medită la ceea ce se întâmplase. Vor aduce necazuri. Știa el. Mereu aduceau necazuri. Exact genul ăsta de lucruri îi agravau lui ulcerul.

Trăia într-o stare de panică permanentă la gândul că ulcerul putea să i se agraveze și toată lumea știa că nimic nu era mai rău când aveai ulcer decât grijile, iar asta îl îngrijora și mai mult. Gemu și-și frecă picioarele. Va trebui să urmeze imediat o dietă strictă cu ierburi. Muguri de schinduf și suc de ceapă. Vai, nu va putea suporta sucul

---

³⁷ Varietate de ceai negru, deosebit de aromat, produs în Bengal și foarte apreciat, în special în Marea Britanie.

de ceapă pe care va trebui să-l bea.

Nici nu analizase cum se cuvine problema și nu hotărâse ce atitudine să la față de tot tărăboiul ăsta, când îl auzi pe domnul Chawla sosind cu ricșa cu pedale cu care venise tocmai de pe deal. Întâmplător, locuința inspectorului sanitar șef era prima de pe drumul de la livadă la Shahkot. Înspectorul sanitar șef ridică surprins privirea când ricșa, grație impulsului dat de o pantă lină de la nord de bungalow, se rostogoli până în fața verandei sale cu un scrâșnet sonor al frânelor.

Domnul Chawla sări din scaunul său direct pe peticul de pietriș din fața treptelor verandei și le urcă în fugă pentru a se posta amenințător în fața funcționarului oficial, neținând seama de urmele de noroi pe care pantofii săi le lăsaseră pe podeaua lustruită, vopsită în roșu.

Fără a se opri pentru schimbul obișnuit de amabilități, începu să țipe.

— Ați auzit noutățile? aproape că urlă în starea de excitație nervoasă în care se afla. Maimuțele îl amenință pe fiul meu. Amenință doamnele din comunitate și perturbă liniștea. Distrug atmosfera religioasă a întregii curți. Trebuie să scăpăm de ele neîntârziat.

Inspectorul sanitar șef fu luat prin surprindere de

vehemența acestuia. Ce era să spună? Fusesse surprins pe nedrept în casa lui, în *kurta* de pijama. Situația era dezastruoasă pentru o persoană cu o natură atât de sensibilă ca a lui. Mai întâi, bărbatul cu ziarele și acum individul ăsta. Privi disperat peticele înșorite, de culoarea untului, de pe peluza încă umbrită în cea mai mare parte. Era ridicol să fie inspectorul sanitar șef, când el însuși era bolnav.

— Stimate prieten, spuse în cele din urmă, gândindu-se la necazurile care s-ar putea ivi dacă lucrurile nu erau lăsate în voia lor, nu cumva să uiți că de la asocierea maimuțelor cu iubitul nostru Rama, aceste animale sunt înconjurate de o afecțiune deosebită, conform tradiției noastre sacre. Își au propriii lor suporterii devotați. Privi din nou în jur. Înclusiv eu, spuse cât putu de ferm, în speranța că domnul Chawla va pleca, ca să poată să-și îndrepte atenția către subiectul stomacului său și să dea ordine servitorului să-i prepare sucul de ceapă. Dar când domnul Chawla deschise din nou gura ca să înceapă să vorbească, ridică receptorul.

— Am să-l sun pe directorul Departamentului de biologie de la Universitatea Lady Chatterjee. Așa cum poate știți, Vermaji este expert în domeniul interacțiunilor om-primate

și e posibil să vă poată oferi câteva idei pacifiste despre cum să dezamorsați situația. Sigur, spuse el după ce formă numărul, linia este, ca de obicei, ocupată sau nu funcționează. Și încercă din nou.

— Nu e aceeași persoană, spuse domnul Chawla, care a pus momeli pline de somnifere ca să rezolve problema de la Ranchi? N-au prins nici măcar o singură maimuță. Animalele astea sunt foarte descurcărețe. Au învățat tot felul de șmecherii în bazar.

Bărbatul pe care încercau să-l găsească studia în momentul acela, plin de interes, ziarele de dimineață. *Maimuțele amenință refugiul omului sfânt. Noaptea trecută, maimuțele bete au distrus cu sălbăticie zona, determinându-i pe oameni să părăsească locul*, citi el cu o plăcere nefirească.

— Fără-ndoială, nu e ultima oară când auzim despre asta, îi zise soției sale, așezată la masă în fața lui. Știi, continuă el jubilând, poate o să am ocazia să-mi testez noua ipoteză.

Dacă liderul grupului e ucis și agățat într-un loc în care să-l poată vedea celelalte maimuțe, e posibil ca banda lor să se destrame și să dispară în pădure... Sigur, e posibil și să aleagă altă maimuță...

Ținea foarte mult la teoriile sale. Era suficient ca un lucru să-i capteze atenția și, indiferent dacă era sau nu o problemă, formula imediat o ipoteză, inclusiv etapele de urmat și concluziile. Această trăsătură o enerva în mod deosebit pe soția lui. Când ștergea vasele, se furișa în spatele ei și o privea cu ochi sclipitori.

— Știi, îi spunea, sunt sigur că dacă ai duce vasele afară, soarele ar fi suficient de puternic ca să evapore apa în exact același timp cât îți ia ție să ștergi farfuriile. În concluzie, dacă ipoteza se confirmă, vei economisi energie și timp.

Și cum rămânea cu timpul și energia consumate ca să ducă vasele și să le așeze pe balcon? Se înfuria. Sau i le căra el? Toate teoriile astea, după părerea ei, nu valorau nimic. Își amintea când, cu ani în urmă, în vara aceea teribil de secetoasă, inventase o elice care să aducă norii de muson la Shahkot. Iar ultima dată când abordase problema maimuțelor, fusese nevoit să-i recunoască eșecul total. Maimuțele nu luaseră nicio îmbucătură din mâncarea plină de somnifere; ștrengarii de pe stradă o înfulecaseră în locul lor și căzuseră imediat într-un somn adânc, ce durase, într-unul din cazuri, patruzeci și opt de ore. Locuitorii mahaleleor fuseseră grozav de revoltați...

Nu că dezastrul ăsta ar fi diminuat zelul soțului său. Iată-l clocind altă idee care avea să aducă multora necazuri și n-avea să aibă niciun rezultat.

— Să se destrame? spuse soția. Probabil că maimuțele or să te atace pe tine în schimb și, dacă n-o fac, oamenii de la templul maimuței Hanuman³⁸ or să facă asta în locul lor, iar tu o s-ajungi *khitchri*³⁹, îl anunță plină de satisfacție.

Serios, nevastă-sa avea un simț al umorului cam bizar, unul cu o tentă vicioasă, își zise el. Nu avea niciun fel de pregătire științifică, dar se pare că nu simțea niciun fel de reținere în a-i ataca orice idee cu argumente puerile. Cu asta se alegea dacă-i împărtășea preocupările sale intelectuale. Oftând, apucă telefonul ca să-l sune pe inspectorul sanitar șef, care ar fi putut să-i dea mai multe detalii despre faptele maimuțelor.

Departe, la postul militar de la marginea orașului, agitația de dimineață continua. Brigadierul, care tocmai terminase cu ziarele, ridică receptorul telefonului care suna.

— Inspectorul sanitar șef? zise Verma.

— Ați greșit numărul, îi răspunse brigadierul.

---

38 Zeitate masculină din mitologia hindusă, care l-a ajutat pe Rama să își salveze soția.

39 Termen din bucătăria indiană care desemnează un amestec de ingrediente, echivalent cu „tâlmeș-bal-meș” sau „harcea-parcea”.

— Îmi cer scuze, zise Verma.

Într-o clipă, telefonul sună din nou.

— Ah, îmi cer iertare, zise Verma. Știți ce încurcate sunt liniile telefonice din orașul ăsta – doar din când în când se-ntâmplă să nimerești numărul bun.

La câteva minute după aceea: țâr, țâr, țâr.

— Vrei să-ncetezi să mă suni? țipă nervos brigadierul.

Cling, cling.

— Vai, îmi cer scuze, domnule.

Brigadierul trânti receptorul în furcă, scoase telefonul din priză și se retrase în baie, unde se așeză pe vasul său de toaletă de tip occidental, cu binoclul la ochi, cercetând cu atenție păsările care ar fi putut să se ivească primprejur în dimineața aceea. Căuta să sporească în permanență numărul păsărilor pe care le vedea în zonă; observarea acestora îl liniștea și-l relaxa așa cum nu mai reușea nimic altceva din viața sa înregimentată. Cormorani, berze negre, egrete indiene de baltă, egrete de vite, potârnicchi pitice, granguri, păsări drongo, spărgători-de-nuci cu burta castanie, barbete și colibri, peruși și caprimulgi, muscari pitici și pupeze. Lista continua, dar visul lui, ceea ce-și dorea mai mult decât orice, era să poată trece în jurnalul său de observare a păsărilor porumbelul verde; da, banalul

porumbel verde, al cărui cântec îl urmărea de atâta vreme, dar pe care nu reușea să-l vadă. Oriunde se ducea, își lua cu el caietul ca să poată nota numele fiecărei păsări imediat ce o vedea, dar cele mai multe succese le înregistrase de la fereastra băii, care avea cea mai bună priveliște dintre toate: asupra văii și a unui pâlț de copaci din apropiere.

— *Treron phoenicoptera phoenicoptera*, murmură pentru sine ca o mantră.

Dar în dimineața aceea nici măcar o cioară sau o vrabie nu brăzda întinderea nesfârșită a cerului. Dezamăgit, coborî binoclul și, în schimb, își privi soldații făcându-și exercițiile de dimineață pe terenul de paradă. Hop. Unudoitreipatru. Hop. Cincișaseșapteopt. Hop. Nouăzeceunsprezecedoisprezece. Era foarte bine, reflectă el, gândindu-se din nou la evenimentele acelei dimineți, ca soldații să sară și să mășăluiască, dar la ce bun atâta disciplină?

Stâng, drept. Stâng, drept. Pe loc repaus. Ce speranțe avea armata? Când rețeaua telefonică nu funcționa și, își aminti el rapoartele din ziarul de dimineață, când maimuțele prinseseră gustul băuturii și se apucaseră să vandalizeze?

Încă așezat pe vasul de toaletă, se aplecă pe fereastră, cu un megafon, ca să strige: Marș dublu. Dați-i drumul. Soldații, dându-și seama că erau observați în secret din vârful dealului, săreau ca broaștele și, confuzi, se împrăștiu în direcții greșite.

Oarecum înmuiat și având gânduri mai bune în privința zilei respective după ce uriașe la soldații săi, brigadierul se retrase pentru a-și face baia. Privi către programul care se găsea pe perete, lângă robinete, îmbrăcat în plastic. „Luni”, scria, „ceafa și urechile. Marți, între degetele de la picioare. Miercuri, pe spate”. Și așa mai departe. Ah, da, era ziua din săptămână în care trebuia să se spele în spatele urechilor și pe gât. În fiecare dimineață, acorda atenție altei părți problematice a corpului său. Astfel, în cele șapte zile, fiecare pliu și scobitură greu-de-ținut-minte era spălată cum se cuvine, în ciuda raționalizării apei. Bineînțeles, pe față se spăla în fiecare zi.

Dar tocmai pe când se pregătea să se săpunească bine, își aminti de popota armatei, cu barul său cel bine aprovizionat, unde savura un whisky cu sifon aproape în fiecare seară. Maimuțele astea trebuiau ținute la distanță cu orice preț!

Țâșnind afară din baie într-un mod pe care era sigur că

avea să-l regrete mai târziu, puse din nou telefonul în priză și încercă să-l sune pe șeful poliției, al cărui asistent îi răspunse răstit:

— A plecat deja la o investigație, ceea ce era neadevărat. Șeful poliției nu putea fi deranjat deoarece, în clipa aceea, își lustruia pantofii la standul de pantofi din spatele gării.

Conștient că nu avea niciun rost să îl sune pe receptorul districtual, căci noul receptor districtual nu sosise încă pentru a-și lua în primire postul, brigadierul încercă să sune la Departamentul de Sănătate Publică, dar nimeri la un star de cinema aflat în concediu la munte, la magazinul de dulciuri Malabar, la familia D'Souza și la magazinul de pantofi Patedar.

Frustrat, brigadierul își luă bastonul și, simțindu-se jegos în spatele urechilor, se urcă în jeep ca să se ducă la inspectorul sanitar șef. Acesta, în ciuda unei dureri acute într-o parte, își pusese șapca Gandhi și pornise alături de domnul Chawla să-l vadă pe Verma de la universitate, deși pe un drum ocolit, care le dăduse ocazia să se bucure de priveliștea munților. Verma însuși plecase de acasă pe drumul obișnuit către universitate, prin grădinile Badshah, împreună cu prietenii săi Poncha de la Epidemiologie și

Sinha de la Virologie.

Astfel că, în dimineața aceea, niciunul nu reuși să-i găsească pe ceilalți și, oricum, amenințarea maimuțelor nu fu luată în discuție de către autorități.

— Vai, ia uitați-vă ce rele ați fost, le spuse Sampath maimuțelor când acestea reveniră în livadă mai târziu în ziua respectivă.

Fețele lor întunecate se șteau spășite de după frunzișul scuturat al copacului. Ținându-se de cap, cu expresii de durere distilată și greutate, se rezemau șovăielnic de orice creangă care nu fusese ruptă și lăsată să atârne precum membrele inutile ale celor răniți în luptă.

— Da, sunteți foarte rele, le spuse Sampath. Dar nu putea să nu fie fermecat din nou de ele, de fiecare dată când le vedea, iar vocea sa era cea a unui părinte afectuos care încearcă din greu să fie neîngăduitor. Normal că vă e rău după toate astea. De fapt, și mie îmi e puțin rău. Le iertase totul. Nu putea să-și acuze maimuțele cele adorabile. Nu era vina lor. Era vina celor care fabricau băutura ce făcuse din primate niște alcoolice.

Încruntându-se și râgâind, maimuțele trecură prin ceea ce era, probabil, o combinație de indigestie și dureri puternice de cap.

Într-una din camerele casei din bazar a familiei sale, băiatul de la Hungry Hop stătea și-si îngrijea urechea. Nu mai era inflamată și nici nu-l mai durea, dar era împodobită cu copci mici, care să-i amintească de acea zi ciudată din viața lui, când fusese mușcat de Pinky Chawla, aparent fără niciun motiv. De atunci, inima îi bătea mereu cu putere și nu avusese încă suficient curaj că să se încumete afară.

— Bietul băiat, îi plângeau de milă cei din familia sa, douăsprezece femei și trei bărbați, plescăind din limbi în încăperea ce se afla chiar sub camera lui și privind tavanul dincolo de care Hungry Hop stătea la fereastră și-si pipăia urechea ceas de ceas. Chiar că l-a speriat. Ce fată nebună, spuneau. E mai bine să stea în casă și să se mai odihnească puțin. N-a fost niciodată un băiat prea puternic.

Zilele trecuseră una după alta. Gândul la Pinky i se învârtea prin cap lui Hungry Hop ca un pește într-un acvariu; nu putea să și-o scoată din minte. Își amintea perfect ochii aceia negri, gura aceea roșie, hotărâtă, plutind în mijlocul unor valuri amețitoare de buline... hotărârea de pe fața aceea! Ce îngrozitor!

În mod clar, nu făcuse față cu prea mult entuziasm acestei prime lovituri a lumii de afară. Și, după câte se părea, din păcate, instinctele sale în această privință erau demne de încredere, căci, în timp ce el stătea înlăcrimat în casă, agresoarea sa plănuia de mult de-a fir a păr un nou atac împotriva sa.

— Odată ce ploaia a astupat găurile din pământ, îi spusese Sampath surorii sale, pe când stătea îmbufnată sub copac, râma nu are altă soluție decât să iasă la suprafață.

Făcuse tot posibilul să-i spună surorii sale ceva care să-i fie de ajutor și, în același timp, acceptabil din punctul ei de vedere, deși era el însuși îngrijorat în privința sorții primatelor, și, în același timp, a propriei sorți. Sigur că auzise deja primele mormăieli despre mănăstiri moderne și ploi musonice și își dădea exact seama încotro se îndreptau lucrurile. Iar acum, că maimuțele se purtaseră atât de urât, habar n-avea ce urma să i se întâmple. Mănăstiri de beton! Bleah! Un adevărat ermit trăia în copac sau pe o piatră, într-o peșteră sau într-o văgăună.

Își privi imaginea reflectată de soare în iarba de dedesubt: propria siluetă, în ansamblul alcătuit din patul de sfoară și umbrela zdrențăroasă, distrusă de maimuțe, și

umbrele maimuțelor grupate în jurul lui, cu cozile lor lungi atârând. De data asta pașnice, cu burțile pline și tăcute, erau în cea mai bună dispoziție a lor; leneșe, ca niște prietene de o blândețe desăvârșită, îl priveau și căscau. Își zise că n-ar fi niciodată în stare să se descurce fără ele. Toată distracția ar dispărea din viața sa: necăjirile, jocurile, purtările lor obraznice – lipsa de rușine și farmecul lor revoltător...

Privi copacul ce reprezenta un cămin atât de bun. Crengile sale netede și late, de un argintiu întunecat, care se întindeau până departe în noduri și curbe răsucite și mănunchiuri delicate de frunze. Cât de important devenise pentru el. Aici, așezat nici prea sus, nici prea jos, văzuse pentru prima oară lumea extrem de limpede, zilele izvorând parcă purificate din nopți de o întunecare curată și strălucitoare. Lumina soarelui pătrunzând prin frunziș la ivirea zorilor, schimbătoare și tremurătoare, pârjolind totul în jur cu răsuflarea ei dogorită, căzând din când în când peste Sampath, pe care nu-l trata ca și cum ar fi fost o ființă omenească, așa cum era, împrăștiindu-l ca pe apă... Se simțea imponderabil aici, legănat de lumina jucăușă, mângâiat de puzderia de flori, iarbă și frunze la fel de cărnose ca fructele, încălzit de aromele lor diferite. Peste

tot în jurul său, dealurile se ridicau întunecate către un cer care se întindea precum marea, presărat cu pete albe și cald, cât vedea cu ochii.

Cât de ciudat se simțea, își zise Sampath, cât de ciudat era felul în care reflecta la frumusețe. Era nesătul de ea, nesătul și lacom. Ar fi putut să o privească mereu și niciodată s-o aprecieze cum se cuvenea... La început, privea fix, se uita la tot ce era în jurul său, simțind nevoia sălbatică de a lua totul și de a-l imprima înăuntrul său, flecare detaliu, fiecare tușă. Privea până când se simțea cuprins de fiori, până când se întâlnea cu ceva de necrezut, aflat chiar acolo, în fața ochilor săi, care îl ținea prizonier. Închidea ochii ca să verifice dacă într-adevăr pătrunsese înăuntrul său, așa cum spera -, ca să vadă dacă peisajul din fața sa putea fi evocat oricând dorea.

Numai că, atunci când deschidea ochii, descoperea întotdeauna că imaginea din mintea sa nu reflecta ceea ce era afară; dacă se întorcea numai, dispărea de îndată, așa cum visele din timpul nopții se retrag precum valurile, lăsându-te fără nimic când te trezești. Nu și-l putea însuși. Dacă acest ceva s-ar întinde și l-ar îngloba în schimb pe el. Dacă ar sta acolo destul timp, aproape de priveliștile și zgomotele sale, oare nu ar pătrunde înăuntrul său așa cum

relieful pătrunde în tot ce face parte din el? Oare n-ar coborî pădurea numai puțin, să-l înghită în sălbăticia sa, lăsând în urmă familia, credincioșii să caute în van o cale prin care să-l urmeze? se gândea la felul în care armata de buruieni a pădurii invada peticul de iarbă din livadă, la felul în care insectele și maimuțele își întrețeseau viețile cu ea. La felul în care vântul și ploaia topesc piatra, la felul în care moliciunea pantei unui deal se poate impregna în ochii cuiva care rămâne acolo destul timp; la felul în care relieful odihnește totul în sine...

Gândurile îi fură întrerupte de zgomotul făcut de domnul Chawla, care se întorcea din oraș. Văzând fața tatălui său, o față de om pătruns de misiunea sa, nervoasă, mânioasă, dar hotărâtă, Sampath fu sigur că trebuia să se aștepte la și mai multe necazuri. Și știa din experiențele trecute că, atunci când te temi de ceva atât de mult, adesea se întâmplă. Bietele maimuțe, își zise. Bietele, sărmanele maimuțe... Și bietul, sărmanul de mine... Ce-o să se întâmple acum?

Jos, Pinky căuta stilou și hârtie ca să compună un bilet. Deși se bucura că-l mușcase pe Hungry Hop, era dezolată de faptul că asta părea să semnaleze finalul lungii lor asocieri. Ne știm din copilărie, își zise. Nu-i frumos să ne

certăm dintr-odată pentru un lucru neînsemnat. Când era mică, își cumpăra înghețată de la tatăl lui Hungry Hop care era însoțit pe atunci de micul Hungry Hop. Mai târziu, când Hungry Hop însuși preluase afacerea, își continuase patronajul asupra dubiței familiei. Se gândi la ce-i spusese Sampath despre râmele care sunt forțate să iasă din pământ de ploile abundente și fu mișcată. Fără-ndoială, dacă bara calea lui

Hungry Hop cu lucruri care-i aminteau de ea, dacă-i zguduia viața cum îi venea la-ndemână, dacă-l bombarda cu scrisori, nu mai avea de ales și trebuia să iasă și să dea ochii cu ea.

Își concentră toate eforturile ca să scrie biletul pe care hotărâse să i-l expedieze. După mai multe variante, ajunsese la următorul conținut: „Îmi pare foarte rău că te-am mușcat de ureche. Dar am făcut-o doar din afecțiune. Te rog să înțelegi că, văzându-te, inima mi s-a umplut de emoție, dar, din păcate, a ieșit prost. Sper să te faci bine curând”.

Era destul de mândră de rezerva și elocvența sa simplă. Dădea frâu liber sentimentelor, își zise, și totuși în mod stăpânit, rezonabil și prietenos. Cu siguranță, atinsese un nou nivel de dezvoltare personală, un nou prag al

maturității. Spera că asta-l va convinge pe Hungry Hop de bunul ei simț și de sănătatea ei mintală, pavându-i drumul către alte bilețele și întâlniri. Cu bucata de hârtie în buzunar, o porni spre oraș.

Ajunse la casa Hungry Hop, calmă încă și pătrunsă de influența înțelepciunii lui Sampath. Deși bărbații erau la muncă, Kwality Boy era păzit îndeaproape de femeile familiei. Erau toate așezate la intrarea în casă, uscându-și părul la soare după spălarea săptămânală cu săpun de nuci. Părea o scenă destinsă de familie, plină de bună dispoziție. Se tachinau unele pe altele și-și făceau unghiile reciproc, trecând de la una la alta o farfurie de guave cu chili și sare, dar Pinky își dădea seama că, în cazul în care ar fi observată și identificată, femeile astea s-ar transforma într-o armată formidabilă. În ciuda iscusinței ei lăudabile atunci când venea vorba de chestiuni de război, era incapabilă să se apere împotriva atâtor femei, odată ce erau stârnite.

Se strecură pe aleea din spate. Oare nu știau nimic despre planificarea familială? Erau mult prea multe femei în familia aia, își zise dezgustată, pe când își croia drum printre mormanele de gunoi și resturi ca să vadă dacă putea cumva să-l zărească pe Hungry Hop din spatele

casei. Iar acolo – ah, ce viață minunată –, privind palid de la fereastra băii, zări chipul lui.

Încă o dată, simțirile îi fură antrenate într-o cădere ca de derviş, iar sentimentul de calm, atât de puternic cu o clipă în urmă, dispăru ca un abur. Aceeași influență irezistibilă pe care o simțise în goana sa turbată ultima oară când îl văzuse în bazar o cuprinse din nou. Neajutorată în fața ei, știind că trebuia să facă rapid ceva, ridică o piatră de jos, cu nervii la pământ din pricina emoției, legă bilețelul de piatră cu un elastic de păr și-l aruncă, cu o precizie criminală, drept spre Hungry Hop, care era absorbit în contemplarea absentă a unui petic pustiu de cer, pe deasupra acoperișurilor.

Nici măcar nu îi observase prezența pe aleea de dedesubt și, din cauza proiectilului venit de nicăieri, care-l lovide direct în falcă, se trase înapoi, dând peste sticla cu ulei de păr care fusese așezată pe pervaz. Se prăbuși peste o găleată întoarsă cu gura în jos aflată lângă perete. Când își dădu seama că nu era mort și că vâlul negru care-i apăruse în fața ochilor parcă pentru a-i semnala sfârșitul dispăruse cu totul, ridică de jos proiectilul care-i dăduse acea lovitură dureroasă. Tremurând, citi biletul care îl însoțea.

O oră mai târziu, stătea încă amețit pe găleată, cântărind posibilitățile ciudate de afecțiune. Oare era dragoste? se întreba. Oare nu era dragoste? Cum se putea? Era oare o pervertire, o distorsionare a realității? O păcăleală?

Bătând cu putere în ușă, sora sa cea mai mică strigă:

— Ieși de acolo. Ce faci înăuntru? Zgâria la ușă. Hai odată, spuse bufnind. Grăbește-te. Ne trebuie uleiul. Acum că li se uscase părul, fusese trimisă de celelalte unsprezece doamne să ia sticla cu ulei de păr; erau nerăbdătoare să-și maseze capetele cu ulei parfumat înainte de a se apuca de sarcina lungă și dureroasă a pieptănăturii și aranjatului în spirale și cocuri.

Oh, era oare dragoste?

Surorii celei mai mici i se alăturaseră câteva dintre cele mai mari. În cele din urmă, reușiră să deschidă ușa rupând micul cârlig care o ținea închisă și-și descoperiră fratele ghemuit încă lângă peretele jilav, numai că, deși căutară îndelung, sticla cu ulei de păr nu era de găsit.

— Ce-ai făcut cu sticla cu ulei de păr? îl întrebară ele pe Hungry Hop, ale cărui bucle unse frumos și parfumate îl dădeau de gol ca fiind ultimul utilizator al produsului. Erau grozav de supărate. La vederea umflăturii de pe falca lui

deveniră și mai furioase.

Fără-ndoială, alunecase când făcea baie și se lovise. Fratele lor cel demn de milă, care le pierduse uleiul de păr, care era mereu rănit sau se rănea singur. La început, fuseseră răbdătoare și pline de compasiune, dar, în definitiv, lucrurile astea aveau și ele o limită și tentativele sale permanente de a le trezi mila devenau foarte obositoare!

— Oh, acum chiar ne calci pe nervi, îi spuseră, schimbându-și brusc sentimentele.

— E vremea să-ți revii, îi zise maică-sa. Găsește-ți curajul și adună-te.

Numai că, uluit din pricina iubirii, Hungry Hop privi drept prin figurile lor exasperate. Parfumat puternic datorită uleiului, încă se mai gândea la Pinky Chawla, care, de altfel, se răsfăța gândindu-se la el în timp ce adulmeca sticla pe care o prinsese din zbor sub fereastra lui.

Chiar în ziua următoare, ajunse pe aleea din spate exact la aceeași oră și, zărindu-l din nou pe Hungry Hop – dat fiind că era ora alocată lui pentru baie în mod regulat –, îi aruncă un trandafir. De data asta, cu inima bătând să-i spargă pieptul, Hungry Hop cedă nevoii mistrioase care urca în el și-i răspunse aruncându-i plasa de păr a mamei

sale. Incidentul marcă o schimbare importantă în relația lor: începutul unei implicări reciproce, al unei serii de schimburi febrile, care aveau loc aproape zilnic, în timpul cărora Pinky bântuia în jurul casei lui cu vreun semn de afecțiune în buzunar și Hungry Hop aștepta la fereastra băii. Pe măsură ce zilele treceau, reușiră să schimbe între ei tot soiul de sticle, caramele, dulciuri, batiste și pijamale. De asemenea, un pieptene, o periuță de dinți, un bețișor de urechi, o bucată de săpun, o rodie, niște fotografii și un prosop.

Surorile și mătușile lui Hungry Hop, care ajunseseră acum să bată regulat cu pumnii în ușa băii, strigând „Ce faci acolo?”, își dădură destul de rapid seama că se întâmplase ceva foarte rău. Baia se golea de provizii. Oare Hungry Hop era așa de deprimat și de tulburat, că își petrecea ore în șir aruncând lucrurile în toaletă și trăgând apa după ele? Dar canalul de scurgere nu ar fi putut să facă față unui asemenea aflux de ofrande și oare unde era tricoul lui cu imprimeul cu jungla, cel pe care nu-l găsea nimeni?

Când adevărul ieși la iveală, după ce una dintre surori îl zărise pe Hungry Hop aruncând pe fereastră fostei sale agresoare fustele mamei sale, familia înnebuni de grijă.

Era clar că-și pierduse echilibrul. Parcă sub influența unei vrăji periculoase, teama lui de Pinky Chawla se transformase într-o afecțiune nesănătoasă.

— Fii atent, îl avertizara ei. O să te trimitem la unchiul tău din Dubai, dacă acest comportament continuă. Te însurăm imediat.

Asocierea cu Pinky ar fi însemnat sfârșitul numelui lor celui bun. Făcuseră o investigație discretă și aflaseră ce se întâmplase cu familia bunicului dinspre mamă al lui Pinky atunci când căzuse sub vraja mamei lui Kulfi. Era vorba despre prăbușirea unei familii bune. Și li se spusese că totul începuse cam în același fel. Imediat se apucară să cerceteze fete din familii normale, de fapt, banale. Cui îi păsa de dansat, gătit și coeficient mare de inteligență? Tot ce își doreau era o fată sănătoasă la cap și echilibrată. Le șopteau celor care căutau că erau chiar dispuși să negocieze în privința zestrei. Atât erau de îngrijorați.

Și-i trimiseră un mesaj domnului Chawla: „Vă rugăm să vă împiedicați fiica să ne mai deranjeze fiul”.

Domnul Chawla o interogă pe Pinky:

— Despre ce e vorba? Mereu te plângi că oamenii te urmăresc și acum adevărul iese la iveală – tu îi urmărești pe alții. Și cu asta basta, îi spusese. Să nu mi te aduni cu

vânzătorii de înghețată. Un nenorocit de vânzător! De fapt, nici măcar un vânzător! Un amărât care vede de o tonetă de înghețată. Numele familiei noastre va fi distrus. Trebuie să țințești mai sus decât ești tu, nu mai jos. Ce nemulțumit ar fi fost să afle că și familia vânzătorului de înghețată făcea remarci asemănătoare despre familia *lui*. Îi ordonă lui Ammaji să o însoțească pe Pinky în drumurile la oraș. El era mult prea ocupat cu alte probleme ca să o supravegheze personal.

Numai că lui Ammaji nu prea-i plăcea rolul acesta de paznic. La început, făcuse tot ce putuse să se țină după Pinky, ba chiar își cumpărase pantofi speciali de gimnastică pentru acest eveniment. Și totuși, în ciuda aranjamentelor, Pinky i-o lua bine de tot înainte.

— Nu mai merge așa de repede, o implora Ammaji. Încerci să depășești un jeep Maruti⁴⁰?

Sunt prea bătrână pentru așa ceva. Uită-te la fratele tău cum stă liniștit. Nu aleargă de colo-colo, ca tine, pufni ea. În cele din urmă, după trei sferturi de oră, renunță și se așează ca să se odihnească. Spre satisfacția lui Pinky, de atunci înainte, se posta în fața magazinului de cereale în toate drumurile lor la oraș, ca să sporovăiască împreună

---

⁴⁰ Maruti Udyog Limited, companie indiană producătoare de automobile, prima care a reușit să producă și să comercializeze peste un milion de autovehicule.

cu celelalte doamne în vârstă care veneau sau plecau, așteptând ca nepoata ei să se întoarcă după ce făcuse tot ce-i plăcuse. Apoi luau împreună autobuzul și se înfățișau amândouă domnului Chawla.

Astfel, femeile din familia Hungry Hop fură obligate să-și păzească băiatul Hungry Hop chiar mai atent decât până atunci, uitându-se mereu după Pinky, cea care le pândea fiul, alungând-o cu bețe, toate douăsprezece, singura dată când o zăriseră. În definitiv, știau că nu se puteau duce la poliție. Uite ce se întâmplase în ziua în care Pinky-l mușcase pe Hungry Hop. Fata asta era o vrăjitoare șmecheră și înșelătoare. Păzeau de la ferestre. Postaseră în permanență o femeie pe alea din spate. Toate surorile și mătușile fuseseră recrutate să stea de pază. Noroc că erau atât de multe. Era folositoare o familie numeroasă, chiar dacă era formată în cea mai mare parte din fete...

Pinky fu forțată să se retragă pe o poziție lipsită de putere, ceea ce o înfurie la culme, astfel că-și petrecu câteva zile plângând până când îi veni ideea atât de veche să-l mituiască pe lăptar să ducă și să aducă bilețele. În acest mod minunat, Pinky și Hungry Hop își cultivară iubirea, uimindu-și familiile cu buna lor dispoziție într-o situație care altora nu le părea deloc amuzantă.

Lucrurile merseseră din rău în mai rău și mulți dintre locuitorii Shahkot-ului nu erau în cea mai bună dispoziție în zilele acelea. Sampath, copleșit de griji, încerca să scrie un poem.

Își amintise, în tristețea lui, o zi unică de la Școala Misionară, în care fratele John îl învățase literatură. Fratele John fusese concediat după o săptămână de predare fiindcă o ciupise de fund pe femeia de serviciu. Dar, deși plecase în dizgrație, cu reputația pătată, Sampath își amintea de el ca de o ființă plină de frumusețe, care împărțise cu el singurul moment inspirat pe care-l avusese la școală. În timp ce se juca muindu-și pe rând degetele în călimară, atenția îi fusese atrasă dintr-odată de versurile pe care fratele John le citea cu voce tare dintr-un mic volum pe care îl ținea în mâini.

— Poezia, spusese fratele John, se naște din greutate și suferință, din durere și îndoială. Apoi începuse să recite. *Te-au strigat toată dimineața*, rostind cuvintele într-un fel care îi făcu lui Sampath pielea de găină. *Zece rude pentru care să gătești și tu ești fata. Glasurile lor răsună în întunecimea junglei, dar nu, nu le răspunde. Rămâi pe malul ăsta. Căci ce știu ei despre aurul cel fin al*

înotătoarei ce se înalță spre lumină prin apa străvezie?

Lui Sampath îi păruse rău de fata cu zece rude.

— Ce știi ei despre aurul cel fin al înotătoarei, repetase, tremurând din tot trupul. Niciodată în zilele petrecute în așezământul acela groaznic nu se mai simțise atât de mișcat ca atunci.

Acum încerca să compună și el ceva.

— Dar nu, nu răspunde, spuse cu voce tare. Rămâi în copac. Ce știi ei despre... despre... Despre ce? Ce știi ei despre... despre soare? Ce știi ei despre copacul meu? Despre problema cu maimuțele? nu... nu suna bine. Ce știi ei despre... un măgar gri care se duce la piață? Nu, nici ăsta nu era un vers bun.

Ce știi ei despre... Oh, vai. Încerca să găsească niște gânduri demne de a fi puse în poemul său. Se gândi cum luna se învâрте în jurul pământului și iarna vine după muson. Cum trec anii, lăsând amintiri, și cum viitorul e incert, cum oamenii pot vorbi și animalele nu, cum oamenii vorbesc mai multe limbi și nu se înțeleg unii cu alții. Dar, oricât ar fi încercat, nu putea să scoată nimic care să pară suficient de profund sau de bun ca să fie pus în poem. Și, mai mult decât atât, gândurile acestea erau mereu întrerupte de teama copleșitoare legată de ceea ce

avea să se întâmple cu el și cu viața lui din livadă. *Ce știi ei...*

— Ce știi *tu*? își puse el în minte să întrebe o furnică roșie. Ce? Ridică mâinile înspre papagali. O să fie bine pentru mine? Întrebă cu voce tare aerul indiferent.

Furnica trecu repede mai departe, iar păsările-l ignorară. Și ce știa el însuși? Oh, se simțea iritat; n-ar fi trebuit să înceapă. Ce știi... Ce știi... Se urcase în copac să-și limpezească mintea, nu să și-o tulbure. Și iată că își zădărnicea propriile ambiții.

După câte se părea, doar cei care reușeau să se închidă în propriile lumi și să ignore luptele ce continuau reușeau să doarmă noaptea. Unul dintre acești puțini norocoși era Kulfi, însăși mama lui Baba al Maimuțelor, care reușise să lase deoparte toată agitația cu primatele, ca și cum nu era decât o mică neplăcere să țină proviziile încuiate înăuntru în loc să le lase la loc deschis sau să trebuiască să gonească din când în când câte o maimuță cu mătura. Preocupată de propriile-i gânduri, în care nimic altceva nu părea să pătrundă vreodată, mergea mai departe pe calea pe care o purta viața.

Spionul o urma ca un câine. Până în momentul acela, cercetările lui nu duseseră la niciun rezultat, și, ca și cum

acest eșec n-ar fi fost suficient, începuse să se întrebe dacă nu cumva ceva din constituția sa fusese mișcat din locul lui. Era îngrozit de cât de mult spațiu ocupaseră în mintea sa învățăturile lui Sampath. De la căderea din timpul întrunirii Societății Ateiste, se temuse de influența pe care o avea Sampath asupra lui și, cu cât se temea mai mult, cu atât descoperea mai multe din vorbele lui Sampath încurcate fără ieșire în propriile-i gânduri. „Să nu te lupți cu fiica vânzătorului de dulciuri”. Nu se putea abține să nu-i vină în minte în tot felul de ocazii ciudate. „Să nu-l scuipi pe fiul doctorului. De ce să te mai gândești la smântână, când ai destul unt⁴¹? Să nu spui că-ți place pepenele când cineva îți dă dovleac. Nu înghiți prostii ca să scapi de porcării. Orice prună își are începutul. Orice mazăre își are sfârșitul”. Cu acest gen de lucruri în minte, descoperi că era greu să-și urmeze cursul rațional, obișnuit, al gândurilor.

Era sedus, își dădu seama într-o străfulgerare de groază. Încercau să-i spele creierul, folosind echivalentul reclamelor sonore și al publicității agreabile. Stătuse mult prea mult timp în livadă. De fapt, ca să spunem adevărul, descoperise că se bucura de timpul petrecut acolo.

---

⁴¹ Joc de cuvinte fără sens, *futter* și *butter* (engl.).

Imediat ce îi trecu asta prin minte, fu de două ori mai îngrozit. Ar fi fost cel mai bine să rezolve imediat cazul și să plece din livadă cât se putea de repede.

Păstrând ceea ce spera să fie o distanță care nu dădea de bănuț, spionul încerca să nu o piardă din ochi pe Kulfi, dat fiind că uneori o pornea la-ntâmplare, alteori cu o țintă precisă în sus, pe coasta dealului, dovedind cam tot atâta preocupare pentru menținerea drumului cât o albină.

Kulfi începuse să se simtă puțin plictisită de ceea ce găsisese până atunci în pădure. Căută sub o piatră, lângă un arbore de lalea, de-a lungul unui pârâu. Avea nevoie de un ingredient nou, își zise, adulmecând aerul, ceva incitant și proaspăt, care să o inspire să facă o mâncare nedescoperită până atunci, o invenție nouă. Privi către cer.

Gătise deja un porumbel și o vrabie, o ciocănitoare, o pupăză, o coțofană, un sfrâncioc, un grangur, o privighetoare himalaiană, un papagal... Gătise o veveriță, un porc spinos, o mangustă, toate păsările sălbatice pe care le putuse găsi în zona aceea, peștii cei mici din pârâu, melcii cu cochilie rotundă care dungau frunzele cu argintiu, cosașii care săreau și țopăiau, aterizând cu bufnituri în frunziș, asemeni picăturilor de ploaie.

Neobosită, căuta o nouă plantă, un nou fruct de pădure,

o nouă ciupercă sau lichen, mucegai sau floare, dar totul în jur i se părea familiar și tern. Nicio aromă nouă nu însuflețea aerul, iar ea se aventura tot mai departe. Îndepărtându-se, începea să viseze cu ochii deschiși.

Era bucătăreasa regală a unui mare regat, își închipuia. Acolo, în vreun vechi oraș-port, vânători fără scrupule, aventurieri temerari, flote și armate întregi stăteau la cheremul și la comanda ei, erau atenți la fiecare ordin, la fiecare capriciu al ei. Și, așezată într-o bucătărie amplă, în fața unui glob enorm, își comanda pe un ton poruncitor proviziile, trimitea după mirodenii de la multe mări distanță, de pe creste de munte și din deserturi de dincolo de orizont, după mirodenii care existau doar în poveștile fantastice ale marinarilor și ale ghicitorilor. Trimitea după toate acestea și după plante ce creșteau pe insule nu mai mari decât petele din ocean sau pe vârfuri de munte nelocuite de oameni. Trimitea să fie distruse regate întregi, să fie jefuite și cercetate în amănunt hambare și câmpuri. Cerea carne de tigru și urs, gâscă siberiană și antilopă neagră. Trimitea după broaște țestoase, țestoase-de-apă-dulce, vipere și foci. După tatu, antilope, zebre și balene. Cerea elefanți, hipopotami, iaci și cocori, macaci și... maimuțe! maimuțe! Ah, să gătească o maimuță!

Printre bambuși, prin desișul verde și galben de banane, printre urzici, până sus pe vârful dealului. Epuizat și murdar, spionul renunță să mai încerce să se țină după ea și se cățăără într-un copac de unde spera să-și poată continua urmărirea. Numai că, desigur, imediat o pierdu cu totul din ochi, fiindcă dispăru dincolo de crestele unor stânci.

18

Depart de a fi afectate de dezaprobarea publică exprimată după orgia lor bahică, maimuțele erau ocupate să demonstreze că incidentul respectiv nu fusese unul izolat, care trebuia lăsat lesne la o parte, ci, din contră, că era vorba despre un nou mod de viață pe care îl adoptaseră.

Ammaji le alunga de la ivirea zorilor și până în noapte, asistată de batalionul ei dispersat prin livadă, fiecărei persoane alocându-i-se o rație zilnică de pietricele și o praștie făcută chiar de ea din bețe și bucăți din camerele pe care le recuperase de la cauciucurile vechi. Oriunde priveai, cineva alerga printre copaci, implicat parcă într-un exercițiu arhaic de mânuire a armelor, lansând proiectile. Numai că, în momentul acela, maimuțele doar se scuturau, constatând că, de fapt, nu erau dureroase, în

timp ce credincioșii sufereau mai multe leziuni, dat fiind că pietrele zburau înapoi și-i loveau în față în loc să zboare spre maimuțe.

Când nu se aflau în bazar sau în livadă, maimuțele se obișnuiseră să aștepte în copacii ce creșteau pe marginea drumului care ducea spre piață și să acosteze oamenii care se întorceau pe la casele lor venind din bazar, în speranța că vor găsi o sticlă de vin de palmier sau poate chiar de rom. Lăsându-și victimele să zacă în mijlocul unei grămezi de mere, bame, ulei Postman și cine știe ce alte provizii, plecau nestânjenite de paguba pe care o produsese, bucuroase dacă avuseseră succes, sau încă atente la alte posibile victime, dacă se întorceau cu mâna goală. Devenise periculos să treci singur prin zona aceea, iar cei care locuiau acolo organizaseră grupuri speciale de mers la cumpărături. Țineau ferestrele și ușile închise, rugându-se când maimuțele săreau pe acoperișurile de metal subțire aterizând cu zgomote asurzitoare, ca bubuitul tunetelor. Încercau să nu rămână niciodată singuri într-un loc expus. În ciuda acestor precauții, un eveniment trist avusese loc într-o grădină privată: doi tineri care beau pentru succesul la examenele de la facultate fuseseră mușcați și duși la spitalul din localitate,

cu urme de dinți de maimuță pe brațe.

Mușcătura unei maimuțe se poate dovedi la fel de periculoasă ca mușcătura unei cobre, prin aceea că maimuțele sunt deseori purtătoare de rabie, care poate, desigur, îl la fel de letală ca veninul de șarpe. Turbarea este una dintre cele mai grave afecțiuni pe care o doamnă sau un domn le poate contracta. E mai frecventă vara decât în sezonul ploios... Pe tonul său dramatic obișnuit, doctorul Banerjee publicase un articol de o pagină pe tema mușcăturilor de maimuță în ziarul de a doua zi.

Imediat se stârni nemulțumirea. Gemând de teama propriei siguranțe, inspectorul sanitar șef încercă să-și facă datoria și emise propria declarație, afirmând că, deocamdată, nu exista nicio problemă legată de turbare și că oamenii nu trebuiau în niciun caz să cedeze în fața semănătorilor de panică și a elementelor antisociale. Vor lucra la găsirea unei soluții pentru această problemă delicată.

Apoi, parcă pentru a anula orice urmă de calm pe care ar fi putut-o aduce asigurările date, templul Hanuman se folosi de ocazie pentru a-și formula propria declarație combativă, aderând oficial la protest și exprimându-și revolta în ceea ce privea tratamentul inacceptabil aplicat

acestor maimuțe. Era clar că forțele înclinau către coruperea marilor tradiții hinduse, spuneau ei. Aveau să se sacrifice pentru bunul renume al religiei dacă era nevoie.

Citind acestea, șeful poliției, brigadierul și toți politicienii de pe o arie de câteva mile clătinară din cap cu o groază reînnoită, dându-și seama că se îndreptau către o problemă de lege și ordine gravă, cu cele mai urâte implicații religioase.

— Unele fructe trebuie mâncate cu coajă, spuse Sampath.

— Dacă nu-ți găsești mașină, trebuie să te descurci fără.

— Dacă nu găsești o sticlă de rom, înseamnă că n-o să bei rom.

— Dacă mătușica ta găsește o bucată de argint, poate foarte bine să păstreze bucata de argint.

— Dacă fiul tău de doi ani se poartă urât, nu te gândești să-l schimbi cu altul. Nu, în loc să faci asta, ai să aștepți să se poarte mai frumos...

Numai că, își dădu seama, îi pierea entuziasmul necesar pentru a continua și nimeni nu mai era cu adevărat atent la ceea ce spunea.

Sub copacul lui se constituiseră două tabere de credincioși fervenți: una dintre ele era absolut convinsă că

mămuțele trebuiau eliminate pentru a-l salva pe Baba al Mămuțelor și atmosfera de sacralitate a sălașului său; cealaltă era furioasă că aceste animale sacre vor fi astfel umilite și alungate din căminul lor de drept. Liniile de bătaie fuseseră trasate și toți cei care aveau vreo legătură, chiar și întâmplătoare, cu disputa se simțiseră obligați să se implice și să-și facă auzit glasul. Sampath însuși fusese uitat în încrâncenare, deși numele lui era aruncat înainte și-napoi între cele două tabere adverse ca o minge de ping-pong. Scuiându-se unii pe alții în față, abia putând să-și stăpânească mânia, indignarea și panica, se luptau din clipa în care li se permitea accesul sub copacul lui Sampath până în clipa în care se încheiau orele de vizitare.

— Cum să le ceri mămuțelor să plece? le spunea domnișoara Jyotsna tuturor celor pe care îi întâlnea, sprijinind cu loialitate punctul de vedere al lui Sampath.

— Nimeni n-o să le ceară asta, doamnă. O să le scoatem afară-n șuturi, fără să le-ntrebăm nimic, răspunse un bărbat vulgar.

Dar numeroși oameni săriră în apărarea domnișoarei Jyotsna.

— Cum poți să spui așa ceva? N-ai pic de rușine.

— Oh, prostii, zise spionul, care era într-o dispoziție execrabilă în ultimele zile. Normal că trebuie să terminăm cu maimuțele. Fac dezordine peste tot.

Oamenii nu-și credeau urechilor.

— Ai auzit ce-a zis? se întrebau unii pe alții. Prostii, să terminăm cu, fac dezordine...

Domnișoara Jyotsna se întoarce plină de sălbăticie să dea ochii cu el. Ipocrit cu două fețe! Venise în livadă zi de zi, proclamându-și afecțiunea pentru Baba al Maimuțelor, notând tot ce spunea, iar acum susținea ceva care nu putea decât să-i provoace suferință lui Baba al Maimuțelor. De fapt, dacă maimuțele erau eliminate, nici măcar nu-l vor mai putea numi pe Baba al Maimuțelor Baba al Maimuțelor, pentru că nu vor mai fi maimuțe.

— Trădătorule, strigă ea și, spre uimirea tuturor, mai ales a lui Sampath, strângându-și gura cea rotundă, delicata domnișoară Jyotsna se aruncă asupra spionului înarmată cu poșeta și-l lovi drept în stomac, astfel că fu obligat să plece imediat și să ia o ricșă până acasă.

— Vai, spuseră pline de admirație Pinky și Ammaji. Poate că, până la urmă, fata asta avea ea ceva. Era chiar o schimbare față de toate cântecele alea sentimentale de sub copac. Dar fură silite să se dea de partea domnului

Chawla, care, spre disperarea domnișoarei Jyotsna, spuse cam același lucru ca și spionul, trăgând concluzia că Baba al Maimuțelor ar putea lua rabie. Domnișoara Jyotsna nu știu ce să răspundă la așa ceva și izbucni în plâns. Problema părea a nu avea soluție.

Sampath era epuizat de discuțiile acestea, de parcă el însuși ar fi fost prins și tras în diferite direcții; de parcă ar fi fost călcat în picioare și bătut până se umpluse de vânătași. Și totuși, deși era obosit, din când în când era cuprins de o izbucnire de mânie și nu putea face altceva decât să se abțină să sară și să arunce cu obiecte, să urle tare sau să izbucnească în lacrimi. Undeva, în străfundul stomacului său, se cuibărise o premoniție îngrozitoare, iar mintea părea să-i fie stăpânită de o ceață de nepătruns.

— Sssh, încerca el să se calmeze. Și: Sssh, se auzea briza în jurul său. Se părea că Sampath îi împărtășise propriile temeri, că aceasta șoptea pentru el, liniștindu-l. Încercă să se lase în voia delicateții acesteia, a liniștii sale, a răcorii care se plimba ca o mână drăgăstoasă peste fruntea lui, peste obrajii lui, peste tot trupul.

Credincioșii reveniră la Shahkot doar pentru a-și continua certurile acolo, iar zgomotul vocilor lor ridicate zumzăia peste vale, se înălța din gheretele de ceai, din

balcoane și de pe la colțurile străzilor.

În fiecare cartier, în fiecare spațiu public, se țineau ședințe și mitinguri de protest. Întâlniri la nivel național și local, în interes religios și civil. Fu creată o nouă Societate pentru Protecția Maimuțelor, cu sprijinul Societății pentru Protecția Vacilor. O mulțime de membri ai Societății Ateiste se strecurau neobservați printre mulțimi. În fiecare birou, în fiecare familie, părerile asupra acestei probleme erau împărțite. Afacerile aproape că stagnau, căci vânzătorii și clienții refuzau să mai vândă și să mai cumpere unii de la alții.

— Să vezi dacă mai cumpăr eu ceva din magazinul tău, măgarule!

— Și ce te face să crezi că-ți mai vând eu ție, fiu de scroafă ce ești?

Șeful poliției își petrecea zile întregi alergând încoace și încolo cu bastonul, încercând să pună capăt bătăilor grozave care aveau loc. Nu mai era pace în Shahkot.

Între timp, în mijlocul acestei agitații, Verma de la universitate lucra din greu la planul său. După multă gândire și după cercetarea documentelor sale științifice, care se îngălbeneau pe zi ce trecea, reuși în cele din urmă să schițeze o propunere care presupunea o procedură

complicată de ucidere a Maimuței de la Cinema și o expunere a trupului acesteia care, susținea Verma, ar avea drept rezultat destrămarea întregii bande de maimuțe. S-ar destrăma pe loc și ar dispărea în liniște în pădure, ca să se alăture altor maimuțe din altă parte. Era un plan frumos și îl duse personal la casa inspectorului sanitar șef, fiindcă, în ultimă instanță, el era responsabil cu problemele de sănătate din Shahkot. Asta, desigur, includea orice aspect legat de trupuri și de expunerea lor. Măcelăriile, crematoriile, munca de laborator – toate aveau nevoie de ștampila sa de aprobare înainte de orice altceva. Verma trimise fotocopii ale planului său și receptorului districtual, încă așteptat să sosească la postul său, șefului poliției și altor părți care, considera el, ar fi interesate (de exemplu, *Jurnalului științific indian*, care publicase adesea articolele sale și ale colegilor săi).

Cu toate acestea, nu îi arătă soției planul și, deși era lipsită de respect în ceea ce privea ideile lui, văzând că se răzbuna în felul acesta, fu de două ori mai mânioasă. Începu să plănuiască și să pună la cale o separare de el. În definitiv, nu mai trăiau în Evul Mediu, își zise ea. Chiar la ei în oraș exista un bărbat a cărui soție îl părăsise, un altul care-și părăsise soția și chiar cineva care trăia cu o

amantă, deși nimeni nu înțelegea de ce, pentru că era foarte searbădă.

Și brigadierul concepușe un plan. Așezat în baia lui, așteptând în zadar apariția înșelătorului porumbel verde, ideea îl lovisese subit: va organiza o operațiune care să-i aducă onoruri și-i va învăța pe oameni ce însemna cu adevărat să fie în armată. Era de datoria lui să se ocupe de orice amenințare neobișnuită și deosebit de periculoasă la adresa păcii și siguranței. Vedea toată harababura asta mai mult ca pe o ocazie decât ca pe un neajuns.

„Am putea, sugera el în raportul scris, organiza un pluton de execuție de cincizeci sau o sută de oameni care să se împrăstie prin tufișuri și să își descarce carabinele la fiecare douăzeci sau patruzeci de minute, ca să sperie maimuțele. Dacă suntem perseverenți, în mod sigur maimuțele se vor speria de moarte și vor dispărea de aici, nemaîntorcându-se vreodată”. Și trimise soldați în jeep-uri militare să predea planul său perceptorului districtual, care era așteptat de secretarul său la gară cât de curând – dacă nu cu expresul de la Delhi, atunci următorul. De asemenea, trimise copii șefului poliției și inspectorului sanitar șef.

Inspectorul sanitar șef nu primi copia sa după plan

deoarece stătea în spatele ușilor închise, într-o stare febrilă de ipohondrie avansată. Bând litri întregi de suc de ceapă, ignorând țârâitul insistent al telefonului, schița, cu o mână tremurătoare, propria propunere de pace pentru Shahkot. Veți fi, poate, surprinși să aflați că un om atât de preocupat de propria-i sănătate reușise să-și distragă suficient de mult atenția pentru a se gândi la problema pe care o avea în față, numai că își urmărea propriul interes. Dacă avea succes, se gândea el, cu un licăr de speranță, era clar că va fi recompensat cu o promovare. Iar promovarea presupunea transferul din Shahkot. Oh, cât își dorea să fie transferat din acest loc nesănătos într-unul pașnic și liniștit. Undeva, poate în regiunea de coastă din sudul Indiei, pentru că auzise că la Kerala oamenii erau extraordinar de sofisticați și de politicoși. Și, fără-ndoială, va fi odihnitor să locuiască lângă ocean.

Își expuse planul în fraze elegant formulate, unul din talentele sale cele mai de seamă, plan care presupunea revocarea licențelor pentru comercializarea băuturilor alcoolice tuturor magazinelor de profil și restaurantelor și interzicerea alcoolului în Shahkot. Ce plan minunat! Se gândise la el în timp ce zăcea treaz noaptea, incapabil să adoarmă, cu pernele adunate sub el. Ce ar fi putut fi mai

bun pentru sănătatea publică? Ar face două fapte demne de laudă dintr-o singură lovitură. Era foarte posibil ca mișcarea aceasta să reducă și problema violenței conjugale, care scăpase de sub control în ultima vreme. În cazul acesta ar putea pretinde trei... da, trei... victorii! Iar el însuși nu avea nimic de pierdut, fiind un abstinent convins.

Copii ale planului său fură trimise cu jeep-ul guvernamental la gară, în așteptarea sosirii încă anticipate a receptorului districtual.

Doar șeful poliției, așa cum se poate vedea, nu concepusese niciun plan, pentru că el nu se gândea să avanseze în carieră. Nu. El nu voia să fie promovat exact din motivul pentru care inspectorul sanitar șef *voia*; asta ar fi însemnat transferul din Shahkot, iar lui îi plăcea aici. Îi plăceau bazarul și ghereta de ceai, îi plăcea soția sa cu ochi obraznici și îi plăceau toți prietenii pe care îi avea. Își dădu seama că, de fapt, ar putea fi chiar retrogradat din cauza aceasta... Dar asta nu ar fi chiar așa de rău... Ar însemna chiar mai mult timp de hoinărit prin bazar, pălăvrăgind cu toate cunoștințele, chiar mai mult timp petrecut cu nevasta mâncând *golguppas*⁴² în grădinile

---

⁴² Specialitate dulce indiană, foarte aromată.

municipale, în timp ce o gădila cu flori culese din rondurile cu indicatoare pe care scria: „Nu rupeți florile”.

Astfel, șeful poliției nu li se alătură celorlalți când îl vizitară pe Sampath pentru a-i cere binecuvântarea pentru planurile lor. Înspectorul sanitar șef fusese primul care se hotărâse să se ducă. Și imediat ce auzi despre vizita propusă, de la un servitor care-l văzuse pe inspector conducând înspre livadă, brigadierul sări și el în jeep. Pe când conducea, fu zărit de Poncha și Sinha, prietenii lui Vermaji, care-l convinseră apoi pe Vermaji cel nemulțumit să se alăture procesiunii pe motoreta sa. Astfel, ajunseră la copacul lui Sampath la un interval de o jumătate de oră unul de altul, fiecare din ei însoțit de mulțimi de cetățeni revoltați. Se iscase zarvă, vedeți voi, când planurile care tocmai fuseseră elaborate ajunseseră la urechile marii majorități a populației, grație șoferilor jeep-urilor guvernamental și militar și soției lui Verma, care-i scotocise printre hârtii într-un mod de care ar fi trebuit să-i fie rușine.

Sampath își petrecuse dimineața uitându-se la o colecție de obiecte pe care o strânsese într-o cutie de tinichea, de când ajunsesse în livadă. Încă simțindu-și capul și stomacul ușor deranjate, stătea întins ca un invalid și încerca să se

distreze cu ceea ce la un moment dat fusese o mare obsesie a sa. Tot soiul de lucruri ajunseseră în cutia aceea: un păianjen cu spate roșu precum catifeaua, o păstaie lungă, cu semințe așezate ca foile de pergament, o bilă portocalie de rășină, o piele de șarpe, o bucată de os, pene de diferite culori, mătase fină, mătase de bumbac, toca îmblănită a unei molii, o spirală de sepale, o frunză bolnavă, acoperită cu pistrui albaștri din pricina unei ciuperci... Acum, deși multe dintre lucrurile acestea se ofiliseră sau se dezmembraseră, Sampath împrăștie cât putu din colecție în jurul său, echilibrând articolele cele mai prețioase în sus și-n jos pe picioare, unde ieșeau frumos în evidență în contrast cu pielea sa.

După aproape o lună în livadă, ajunsese la concluzia că merita să colecționeze doar dacă trăia departe de ceea ce colecționa, nu și dacă trăia în mijlocul puzderiei de obiecte dorite, nu și dacă trăia exact unde creștea sau se târa mereu pe lângă el ceea ce iubea. În orice caz, cum să aduni ceva dacă tot timpul îți dorești, de fapt, să te adune el pe tine? Și totuși, se simți cuprins de nostalgie în timp ce privea în cutia sa.

În momentul acela, auzi rumoarea protestatarilor care se apropiau, însoțindu-i pe oficiali și pe Vermaji.

— Babaji, strigară inspectorul sanitar șef, brigadierul și Vermaji, dar era imposibil ca vreunul dintre ei să vorbească, dat fiind că erau cu ei atât de mulți oameni care să-i întrerupă. Fragmente și bucăți de informații strigate, distorsionate și incoerente ajungeau până la Sampath, a cărui minte înnebunită nu ar fi reușit să le înțeleagă semnificația nici măcar dacă i-ar fi fost spuse direct. Cât de mult ura să fie întrerupt când intenționa să contemple ceva atât de interesant ca de mult uitatul conținut al cutiei sale de tinichea.

„Alcool”, „Maimuța de la Cinema”, „arme”, „interzicerea”, „să sperie”, „să nu se mai întoarcă niciodată”, „siguranța onorabilei dumneavoastră persoane”... Picături de salivă zburau din guri contorsionate în expresii urâte. Cu cât făceau mai multă zarvă, cu atât deveneau mai isterici. Sampath zărea în ochii lor o căutătură de nerecunoscut. Venea dintr-un sentiment pe care nu-l întâlnise la el însuși, deși alergase deseori la oglindă să vadă cum i se manifesta fiecare emoție pe chip. Nu era de părere că metoda aceasta funcționase pe deplin, mai ales că era sigur că expresia i se modifica mereu în fața oglinzii din cauza conștiinței de sine. Însă în același timp era încredințat că nu se putea să

fi trăit această emoție, care era mai puternică decât oamenii care o afișau. Ce era oare? Exista dincolo de orice persoană și de orice ar fi putut o persoană să simtă luată separat. Tremurau sub impulsul acestei forțe gigantești.

Sampath își dădu seama că el însuși putea vorbi unei mulțimi doar dacă era fericit; tristețea și frica îl făceau tăcut. Și, oricum, nu-i trecea prin minte ce să spună... Nu putea să gândească și cum să poată răspunde când nu înțelegea ce-i spuneau? Nu reușea să înțeleagă, nu reușea... Nu... La un moment dat i se păru că a auzit una din propriile-i replici strigate către el. Ceva cu un elefant și o banană. „Trebuie să fugi când elefantul vrea banana ta”. Sau: „Mănâncă o chiflă dacă elefantul vrea banana ta”. Dar nu, sigur, nu. Cuvintele acestea nu semănau cu nimic din ce ar spune el. Semănau cu niște focuri de armă, îl loveau ca niște gloanțe. Ca o acuzație de vinovăție. Dar el nu era vinovat. Nu, nu, nu reușea să-nțeleagă... Tot ce știa era că nimic din toate astea nu era bun pentru el sau pentru maimuțe sau pentru livadă, pentru păsări și insecte... sau chiar pentru iarba care era atât de fără milă călcată în picioare. Sampath își frecă buza de jos cu o petală de mușcată, înroșind-o. Își frecă obrajii în sus și-n jos cu o floare, colorându-i ca să se asorteze cu buza.

Scutură o păstaie de tamarin din cutia sa de tinichea și mănca o sămânță. Mănca și un pic de ferigă uscată, și, într-o criză de nervi, înghiți frunza bolnavă și se apucă să roadă osul. Simțea o mânie sălbatică, și, în același timp, era pe punctul de a izbucni în lacrimi. Tremura din tot trupul. Oamenii ăștia îl călcau în picioare. Îl invadau, îi pretindeau ființa, poluau aerul din jurul lui. Îl mânjeau cu mințile lor murdare. Cum de puteau să-i aducă lui gândurile și ideile lor înspăimântătoare? Cum de ndrăzneau? Îl foloseau în propriile scopuri. Îi era greață.

Din cauza acidității, stomacul i se revoltă și izbucni într-o indigestie cumplită, ca și cum ar fi conținut o masă de șerpi, venin și bolboroseli rostogolindu-se în magmă vulcanică.

Sampath se aplecă peste marginea patului și vomită. Voma îl arse ca acidul, lăsându-l măcinat și gol pe dinăuntru. Doar gaura neagră a premoniției pe care o simțise în ultimele săptămâni rămăsese intactă.

Când, în cele din urmă, vizitatorii fură siliți să plece de domnul Chawla, se retraseră, nu tăcuți sau aparent rușinați, ci strigând chiar mai tare și pretinzând că indigestia lui Baba era vina celor care se certau cu ei.

Sampath își aminti de extazul său timpuriu din livadă.

Fusesse o poveste de dragoste: cum înfrunzise și înflorise, cum îi străluceau pe chip bucuria, sentimentul de plenitudine. Își aminti, privind resturile colecției sale, cum petrecuse ore întregi înșirând coliere de păstăi în jurul său. Cum își pusese flori în spatele urechilor, cum le sorbise nectarul. Desfăcuse păstăile cu dinții și deschisese mugurii ca să le descopere umbreluțele roz. Cu cât petrecuse mai mult timp cu astfel de activități, cu atât fusese mai absorbit. Își gădilase călcâiele cu marginea tăioasă ca o lamă a ierburilor sălbatice, își frecase picioarele de o bucată de scoarță ca să fie cuprins de același extaz insuportabil pe care îl simte o pisică frecându-se de un trunchi de copac. Storsese cleiul lipicios din arbuști, tăiasse tulpini ca să curgă seva ca laptele și să se picteze cu albul ei pe picioare. Scuturase stamine încărcate cu polen ca să le verse povara galbenă și bogată pe degetele sale și-și presărase această bogăție pe pleoape...

Mintea îi reveni la evenimentele acelei după-amiezi.

20

Aceasta era atmosfera încărcată ce-l întâmpinase la sosire pe noul perceptor districtual, când, în cele din urmă, expresul cel mult așteptat de la Delhi sosi. Imediat ce coborî din tren, acesta se trezi zorit și înconjurat de câțiva

mesageri cu figuri severe și de un secretar; aveau cu ei tot soiul de planuri și propuneri pe marginea unui subiect despre care, cine știe cum, nu fusese informat înainte de venire.

— Îmi pare rău, domnule. Am încercat, domnule, spuse secretarul său, dar liniile telefonice sunt defecte, iar serviciile de poștă și telegrafie sunt conduse de fostul meu șef, domnule, care nu mă lasă să intru în clădire și nu vrea să alerteze niciuna dintre autoritățile importante, pentru că ar fi mai bine să rezolvăm singuri situația... Dacă nu, toată vina o să cadă pe noi, domnule, și o să apară imediat ca o pată neagră la dosarul dumneavoastră... Nu-i nimic, domnule, așa ați avut parte de-o călătorie plăcută și pașnică, în loc să vă-ngrijorați... Am dreptate? zămbi și petrecu pe după gâtul funcționarului uluit o ghirlandă de gălbenele pe care o adusese cu el, chiar dacă florile erau destul de veștede fiindcă stătuseră atât de mult la gară.

Nou-venitul era un bărbat tăcut și, deși ferm în ceea ce privea idealurile sale, foarte timid, abia intrat în serviciul guvernului, foarte slab și cu o înfățișare lipsită de vlagă. Orașul Shahkot îi fusese oferit ca un prim post tocmai pentru că nu era o responsabilitate prea mare, așa încât să înceapă să stea pe propriile picioare pentru că, în

definitiv, tatăl său era un ofițer influent în cadrul Serviciului Administrativ Indian. Cât se bucurase familia să mai aibă un membru în guvern; după o scurtă vacanță pentru sărbătorirea veștilor, fusese trimis la post cu treizeci și cinci de borcane cu murături făcute de mama lui în persoană, destul cât să îi ajungă pentru doi ani de serviciu! Sperase să ajungă acasă în liniște, cu bucătarul și șoferul, să despacheteze, să exploreze... iar acum... O pată neagră la dosar? La ce bun prea multe griji?

Cine credeți că era secretarul care îi dădea toate sfaturile acestea bune într-o cascadă de cuvinte? Era domnul Gupta, cel din zilele oficiului poștal! Simțindu-se singur după ce fusese, mai mult sau mai puțin, abandonat de domnișoara Jyotsna și nefericit la oficiul poștal, neavând pe nimeni cu care să vorbească, în afara unui bărbat ursuz și tăcut, angajat în locul lui Sampath, solicitase și obținuse postul de secretar al receptorului districtual. În sfârșit, simțea el, era în miezul lucrurilor; mai mult chiar decât fusese vreodată în viața sa. Creștea inima-n el. Ar fi fost chiar mai bucuros să fie vreo doamnă prin jur cu care să poată flirta, bineînțeles, și fusese dezamăgit să afle că domnul receptor districtual era burlac, dar slujba aceasta, își zicea, l-ar putea pune din

nou în legătură cu domnișoara Jyotsna...

— Am să vă conduc la noua dumneavoastră locuință, domnule. Eu însumi am făcut aranjamentele pentru cină. Bucătarul a rămas de la Raj, domnule, și voia să vă facă niște cotlete cu cremă caramel. Dar i-am zis: „Nu faci nimic. De ce-am scăpat noi de britanici?

Ca să mâncăm în continuare cotlete și cremă?”. Va trebui să fiți foarte strict cu el. S-a cam înfuriat, dar i-am ordonat să facă *pulao*⁴³ cu legume și curry de berbec. De asta a refuzat să vină la gară, sunt sigur că stă încă posomorât pe scaunul lui... A, și după ce mâncați, domnule, ar trebui să mergeți să-l vizitați pe Baba al Maimuțelor. Trebuie să faceți asta, domnule, altfel o să dea prost. E de așteptat să faceți așa.

Între timp, clătinându-se și sărind în jeep-ul guvernamental, receptorul districtual încerca din răspuțeri să citească misivele care-i fuseseră aduse. Nu înțelegea deloc ce se petrecea... și cum putea secretarul lui să vorbească! Nu putea să gândească deloc din pricina vorbăriei omului ăluia. Cu doar câteva zile în urmă era într-o vacanță de vis cu familia la Mussoorie, iar acum iată-l implicat în cea mai încurcată tragedie guvernamentală pe

---

⁴³ Mâncare pe bază de orez și legume, adesea conținând carne de miel, pui sau vită.

care și-ar fi putut-o imagina.

— Maimuțele astea sunt o problemă teribilă, domnule, spuse domnul Gupta, încercând din greu să pară nefericit, dar arătând, în ciuda eforturilor, foarte fericit.

Prima ședință ținută cu brigadierul imediat după sosirea perceptorului districtual fu perturbată de Societatea pentru Protecția Maimuțelor. Îngrozit, perceptorul districtual se uită pe fereastră la mulțimea de proporții gargantuelice, care părea să crească de fiecare dată când întorcea din nou capul să o privească.

În seara de dinainte fusese să îl vadă pe Sampath în livada de guave. Bineînțeles, și el fusese însoțit de ceea ce domnul Gupta numise o „adunătură de coate-goale”. Preț de o clipă îl privise timid pe Sampath, iar Sampath îl privise pe el. În mod curios, fiecare dintre ei se simțise expus și vulnerabil în fața celuilalt. Niciunul din ei nu rosti niciun cuvânt în timp ce toți ceilalți începură, din nou, să-și verse amarul. Apoi Sampath se mutase pe pat, astfel încât să-l privească printre frunze, și refuzase să se întoarcă din nou cu fața, într-atât se temea de tare că va trece prin aceeași traumă care-l făcuse să-i fie rău cu câteva zile în urmă. Perceptorul districtual simți o simpatie puternică pentru Sampath și se întoarse acasă și mai tulburat în

ceea ce privea problema respectivă decât fusese înainte.

Și cine știe ce-avea să se întâmple la ședința aceasta...

— Nu vă faceți griji, domnule, îi șopti domnul Gupta, care sosise pentru întâlnire atât de devreme că avusese chiar timp să îl ajute pe funcționarul oficial să-și încălzească apa pentru baie cu un termoplonjor improvizat dintr-un cablu electric și un băț de lemn. Am venit să vă dau cele mai bune sfaturi, îi șoptise domnul Gupta, zâmbindu-i liniștitor. Îi plăcea noul lui șef mult mai mult decât nesuferitul domn D.P.S. De la oficiul poștal.

Brigadierul se așeză în fața receptorului districtual și a domnului Gupta. Așteptase cu nerăbdare să le prezinte planul său inteligent. Dar de îndată ce deschise gura, mulțimea începu să zbiere foarte tare la fereastră. Cum era să vorbească el cu toți prostănacii ăia din sat adunați buluc în jurul lui?

— Ce fel de armată avem în țara asta? strigară vocile furioase. E plină de idioți. Să tragă cu pușca din oră-n oră! N-o să îngăduim așa ceva. Fără arme-n locuri sfinte, fără arme-n locuri sfinte, fără arme-n locuri sfinte...

— Măcar ați... se bâlbâi brigadierul în chip de răspuns. Măgari analfabeți!

— N-o să îngăduim așa ceva, îl întrerupse o femeie dură

de la Societatea pentru Protecția Maimuțelor și-și strecură capul lunguleț în încăpere. Nu, n-o să facem așa ceva. În niciun caz, nici vorbă, n-o să înghițim așa ceva.

— Serios, domnule, șopti domnul Gupta la urechea receptorului districtual, e un plan prostesc, domnule. „Oamenii se vor împrăști prin tufișuri”, scrie în plan. În ce tufișuri, domnule? Sute de oameni care se plimbă încolo și-ncoace... e mai mult teren de bălci decât tufiș. Gloanțele o să lovească pe unul sau pe altul.

— Și atunci ce propui să facem? Își pierdu cumpătul brigadierul și sări în picioare. De ce nu vă gândiți voi la ceva? De ce nu inventați voi un plan alternativ, hmm?

— Trebuie să analizăm variantele pacifiste, spuse o voce.

— Cum ar fi? Întrebă cu răceală brigadierul și așteptă să i se răspundă.

Liniștea se așternu asupra mulțimii.

— Negocierea, spuse după câțva timp doamna de la Protecția Maimuțelor.

— Oho! sări brigadierul plin de ură și triumf, încearcă tu să negociezi cu o maimuță, tanti.

Și seriozitatea protestului fu oarecum subminată de imaginea doamnei celei dârze de la Protecția Maimuțelor

negociind cu maimuțele, imagine care unora li se păru extrem de amuzantă, așa că, în ciuda obiecțiilor puternice pe care le aveau împotriva acestui plan, începură să chicotească destul de nepotrivit.

Perceptorul districtual îi privi uimit. Cum de puteau râde? Chiar după ce strigasera amenințări furioase...

Cu siguranță, reflectă el, ajunsese într-un loc foarte bizar. Dar acest plan era inadmisibil. Era sigur că superiorul său va auzi despre asta și, apoi, dacă existau și victime... Trebuia să fie ferm în ceea ce privea decizia.

— Dacă nu vă supărați că spun asta, îi zise el brigadierului, nu mi se pare cea mai prudentă dintre posibilități...

Mai târziu în cursul dimineții, se întâlnește cu inspectorul sanitar șef, însoțit de o mulțime de afaceriști furioși și de vânzători care-și petrecuseră toată noaptea scandând sloganuri în jurul bungalow-ului său. Palid și cu răsuflarea întretăiată, coborî din mașină la biroul perceptorului districtual sub paza șefului poliției, care fusese silit din nou să-și facă datoria.

— Am primit proteste din partea tuturor proprietarilor de magazine, domnule, spuse domnul Gupta, informându-l pe scurt pe perceptorul districtual. Refuză revocarea

licențelor pentru comercializarea alcoolului și am primit și amenințări din orașele vecine cum că, dacă le revocăm licențele, maimuțele nu vor face decât să-și schimbe punctul de interes și vor continua să fie o pacoste în zonă. Și au dreptate, domnule, aceste maimuțe ar putea chiar să le arate trucurile lor populațiilor de maimuțe din celelalte orașe dacă sunt alungate de aici. Și atunci o să avem un stat plin de maimuțe bețive. Dumneavoastră cunoașteți bine dictonul „Un măr stricat strică toată grămada”. În cazul de față, am putea chiar să spunem că „O maimuță rea le strică și pe celelalte”.

— Dar, domnule, strigă cineva din mulțimea care asculta, inspirat de micul joc de cuvinte al domnului Gupta, chiar poți învăța o maimuță bătrână trucuri noi?

— Vai, spuse altcineva, o s-avem destule probleme cu maimuțele tinere, indiferent dacă maimuțele bătrâne învață ceva sau nu.

— Da, da, spuse domnul Gupta, ar fi un caz de „cine scoate capul în vreme de război e lovit în cap”. Era încântat să se dea-n spectacol cu câteva dintre replicile pe care le învățase de la Baba al Maimuțelor, mai ales că observase figura plină de admirație a domnișoarei Jyotsna în mulțime. De fapt, era uimit că putea spune toate

lucrurile astea și, pe undeva, fără să fie nevoie să se gândească, acestea spuneau exact ce voia el să spună. Își imagina că era singur cu domnișoara Jyotsna într-o noapte cu lună. „Ca să faci smântână, trebuie să strecuri laptele”.

Fără să vrea, receptorul districtual începu să chicotească. Se simțea surprinzător de liber.

— Nu știu, îi spuse el inspectorului sanitar șef, dacă revocarea licențelor pentru comercializarea alcoolului este cea mai bună idee...

Inspectorul sanitar șef era nemulțumit de modul în care planul său fusese întâmpinat.

— Din moment ce acesta e răspunsul primit, spuse pe un ton demn și profund jignit, pot să mă duc acasă. Mai am o întâlnire la care trebuie să ajung.

— E vorba de întâlnirea cu Vermaji, omul de știință? îl întrebă plin de interes domnul Gupta și, primind confirmarea, se întoarse către șeful său. Am face bine să ne ducem și noi, domnule. Are și el o propunere, dacă vă aduceți aminte, pentru a scăpa de maimuțe. Dacă inspectorul sanitar șef o aprobă, vă va fi transmisă dumneavoastră. Nu era dispus să renunțe la distracție și să o lase să continue în altă parte, fără el.

Astfel, cei trei și anturajul lor de protestatari meraseră la

biroul inspectorului sanitar șef. Pe drum, mulțimea își adună puterile, chiar dacă stătea deja în picioare de ceva vreme, și începu să-și strige zgomotos sloganurile. „Dacă te ungi cu miere pe la gură o să prinzi destule muște”, țipau ei. „Mătură în fața ușii tale. Răspunsurile tale sunt pe lângă întrebare. Mai multe murături la un loc fac o droaie. Orice boabă de fasole își are pata ei. Aduni scaieți și vrei să iasă murături? Arată niște dinți curați”.

— Îi auzi? întrebă uimit perceptorul districtual, cu gândurile distrase de strigătele mulțimii. Mai multe murături la un loc fac o droaie... ce e o droaie? Guptați, orașelul ăsta e plin de zicale pe care nu le-am mai auzit.

— „Când bivolii se bat, recoltele au de suferit”, continuă mulțimea. „E iarnă grea dacă se mănâncă-ntre ei câinii. Orice cocoș se bate mai bine de pe grămada lui de bălegar. Nu sufla fumul în direcția din care bate vântul. Dacă vorbești despre cretă, n-ai să vezi brânză...”

— Dacă vorbești despre cretă... n-ai să vezi brânză? Foarte ciudat. De unde apăruse brânza aia? se întrebă perceptorul districtual plin dintr-odată de interes. Își dorea să se poată opri să întrebe ce sens aveau toate lucrurile pe care le spuneau. N-ai să vezi brânză...

În timp ce-i aștepta să sosească, Vermaji gustă din

paharul cu suc de ceapă pe care-l găsisese pe biroul din fața sa, crezând, la prima vedere, că era suc de lămâie. Luă o înghițitură și alergă imediat la fereastră s-o scuipe. Goli restul paharului pe pământul uscat de la flori.

— Oribil suc, spuse strâmbându-se când intră inspectorul sanitar șef. De ce nu bei mai bine suc de portocale? Îl întrebă. Sau de ananas?

Oamenii de la templu băteau zgomotos în ușă.

Ce individ nepolitic, își zise inspectorul, privind paharul gol. Întâi îi băuse tot sucul de ceapă și apoi avusese îndrăzneala să-l mai și critice. De ce-l băuse în primul rând? Hotărî imediat să nu aprobe planul lui Verma. Era un plan absurd și de ce să-l accepte dacă al lui fusese respins cu atâta vehemență? Nimeni nu fusese drăguț cu el, așa că nici el nu va fi drăguț cu Verma.

— Categorie, nu, spuse.

— De ce, ce-are sucul de ananas? E un suc foarte bun, zise Verma, uimit.

— Mă refer la planul tău, strigă furios inspectorul sanitar șef. (Vai, acum avea să aibă parte de un alt ulcer pe fond de stres, își zise, într-o străfulgerare rapidă.)

— Dar e planul cel mai simplu, pledă Verma, abordarea științifică și logică a ceea ce este, în fapt, o problemă de

ordin științific legată de interacțiunea om-primate, de dependența maimuțelor de alcool - de ce nu se poate aproba?

— Pentru că e un plan prostesc, de aia, spuse domnul Gupta, deși nu se afla în situația de a spune ceva. Va produce tot felul de mirosuri neplăcute și condiții insalubre și asta într-un loc sfânt. Și, fără-ndoială, problema noastră cu muștele se va agrava.

— Trebuie să respingem categoric solicitarea ta, zise inspectorul sanitar șef.

— Da, spuse și perceptorul districtual, care continua să se gândească la zicale.

Numai că, la finalul zilei, când își dădură seama că nu elaboraseră niciun plan funcțional, conduseră înapoi spre casă oarecum spășiți.

Șeful poliției îi aduse perceptorului districtual vestea că maimuțele fuseseră în altă expediție și făcuseră un raid prin dulapurile fostului judecător districtual. Luaseră cinci sticle de whisky și dispăruseră înainte ca servitorii să-și dea măcar seama ce se petrecea.

Perceptorul districtual reveni la bungalow-ul său și se așază plin de îngrijorare. Iată-l acolo, râzând așa cum făcea doar cu un prieten apropiat - în ziua aceea,

timiditatea îi dispăruse în mod miraculos –, dar problema nu fusese rezolvată. Nu trebuia să-și uite responsabilitățile. Întoarse lucrurile pe toate părțile, dar nimic nu-i ridica moralul. Când bucătarul îi servi cina, căci era destul de târziu, fu și mai descurajat; văzu, cu o strângere de inimă, că masa era compusă din niște cotlete aparent arse, așezate pe una dintre cele mai jingoase farfurii pe care le văzuse vreodată. Exact unde ar fi trebuit să fie un model cu flori sau, să spunem, cu dungi, farfuria era pătată cu urme de degete murdare. Bucătarul i-o trânti în față fără niciun fel de ceremonie, apoi, fără să-l privească pe perceptorul districtual, se întoarse și plecă.

Înalții funcționari guvernamentali nu mai știau să mănânce cum se cade. Bucătarul era plin de amărăciune. Și, neputând pregăti cotlete în prima seară, fusese cuprins de hotărârea de nestrămutat de a face asta în cea de-a doua seară. Pregăti plin de ranchiună cotletele, un morman întreg, și erau atât de insipide, încât perceptorul districtual se văzuse nevoit să scoată un borcan cu murături de la mama sa pentru a da un pic de savoare mesei sale. Se simțea mai mizerabil ca oricând.

Mai mizerabil ca oricând și mai abandonat, stând acolo de unul singur la masa cea mare din sufragerie. Un bec

neacoperit se bălăngănea la capătul unui fir deasupra lui și arunca o lumină slabă peste masă, în timp ce restul camerei se topea în întunericul din jur. Ferestrele erau întunecate, ca niște găuri negre de-a stânga și de-a dreapta sa. Draperii triste și murdare atârnavu șleampăt de o parte și de alta. Se ridică, adună la un loc materialul gri și se așeză din nou în fața cotletelor sale. Oh, oare cum va reuși să termine chestiile alea oribile, carbonizate?

Chiar când se întreba dacă să le arunce sau nu în toaletă și să tragă apa, fu întrerupt de domnul Chawla.

— Cine e? întrebă alarmat perceptorul districtual.

— E tatăl lui Baba al Maimuțelor, spuse domnul Chawla deschizând ușa șubredă de lemn care dădea spre veranda din față și intrând. Și eu, spuse el ferm, am o propunere de făcut.

— Ce propunere? întrebă perceptorul districtual, lăsând cuțitul jos. Un val de oboseală îl cuprinse. Fusese o zi lungă. Își scoase ochelarii și se frecă la ochi.

— Permiteți-ne să antrenăm poliția și armata ca să prindă maimuțele, spuse domnul Chawla. Alegeți o zi din viitorul apropiat și prindeți toate maimuțele în același timp. Putem folosi camioanele armatei ca să le transportăm într-o pădure îndepărtată, de preferat din alt

stat, de unde să le fie imposibil să se întoarcă sau să facă rost de băutură. Vor fi nevoite să revină la viața pe care ar trebui să o ducă în calitate de maimuțe, mâncând fructe de pădure și alune.

Perceptorul districtual se lăsă pe spate, gândindu-se la ceea ce auzise. Nu părea să fie nicio problemă în asta... Cine să aibă ceva de obiectat? Maimuțe care să mănânce fructe de pădure și alune... Imaginea era foarte idilică. Cu condiția să funcționeze. În orice caz, la o primă privire, propunerea era destul de inofensivă. Și însuși tatăl lui Baba propunea planul. În mod sigur ar face doar ce era mai bine pentru fiul său. Într-un acces de compasiune, își aminti de Sampath, care-i întorsese spatele când îl vizitase în livadă.

— Poate că v-ați gândit la ceva, spuse el jucându-se cu cotletele. Și mai medită la asta o vreme.

Domnul Chawla stătea și aștepta.

Nu izbucnise în râs și nici nu se apucase să strige sloganuri ca toți ceilalți proști pe durata întâlnirilor din ziua aceea. Livada ajunsese într-o stare jalnică și știa că și viața sa era în pericol, apropiindu-se de sfârșit. Deja fluxul de bani în contul de la bancă slăbise. Nu mai existau discuții, nu mai existau seri plăcute, nu se mai râdea. Sampath era

nefericit, parcă ascunzându-se acum în copacul său. Iar domnul Chawla observase că fiul său aluneca înapoi în tăcerile sale, în vechea sa stare de mohoreală și nefericire, că ochii săi își pierdeau liniștea, expresia mulțumită și strălucirea. Glumele sale subtile și simțul umorului dispăruseră cu totul, iar de la vizita perceptorului districtual stătea cu fața spre frunze, preocupat, din câte știa tatăl său, de gândul plecării. Dacă Sampath ar coborî din copac și-ar fugi, stricând totul? Nu, nu mergea așa. Lucrurile trebuiau rezolvate. Problema cu maimuțele trebuia soluționată și pacea reinstaurată. Și, categoric, își zicea el după întâlnirile și discuțiile din ziua respectivă, nu se putea lăsa nimic la voia incapacității birocratice. Frustrarea sa crescuse constant pe parcursul planurilor și ședințelor de mai devreme. Numai că în spatele frustrării sale se ascundea ceva mai mult: o tristețe teribilă și un sentiment de vulnerabilitate pe care nu dorea să le analizeze, deși se suprapuneau cu preocupările sale imediate, dându-i, în ciuda firii sale, sentimentul neliniștitor că plutea într-un ocean infinit. Nu voia și nu putea să se gândească la asta. Era sigur că dacă se gândea la astfel de lucruri era ca și cum ar fi făcut găuri în inima sa impenetrabilă; ar fi început să pătrundă înăuntru

tot soiul de îndoieli și ar fi fost pierdut.

— Ce părere aveți de planul meu? îl întrebă pe receptorul districtual.

Receptorul districtual plimba o bucată de cotlet dintr-o parte a farfuriei în cealaltă.

— Da, spuse el din nou, de data aceasta cu mai multă siguranță, poate că v-ați gândit la ceva. Propunerea nu implica arme, probleme religioase, interese de afaceri din câte-și dădea el seama. Ar trebui măcar să încerce. În definitiv, el era receptorul districtual, își aminti în grabă. Dacă spunea „da”, însemna „da”. Spuse cât putu de ferm:

— Da, planul ăsta ar putea să țină. Desigur, Baba va trebui să coboare o vreme din copac, altfel ar putea fi rănit, spuse și mănca ultima bucată de murătură din farfurie, împingând la o parte cotletele.

— Khansama, îi strigă el bucătarului, te rog să nu mai faci niciodată cotlete. Niciodată. Nici cotlete, nici pește prăjit, nici antricoate de berbec, nici *aloo mash*, nici fierturi de legume, nici supă de roșii, nici cartofi prăjiți, nici șarlote, nici glazură caramel, nici mâncare englezească... Izbucni efectiv când spuse toate astea.

Bucătarul se ivi în ușă, rămase o clipă acolo în haina sa roșie, pătată, cu o cârpă de vase murdară aruncată peste

umăr, apoi îl privi pe receptorul districtual cu o ură nedisimulată. Fără un cuvânt, se întoarse și dispăru din nou pe culoarul negru către bucătăria cavernoasă și foarte întunecată.

Luni seara, maimuțele se întoarseră amețite de la Magazinul de Vinuri Englezești și Bere. Miercuri încercară să pătrundă în Clubul Membrilor Pensionați ai Curții. Iar joi furară în vederea răscumpărării documente strict secrete de la cartierul general al armatei, care se refereau la măsurile de securitate luate de guvernul indian împotriva invaziilor. Nu le dădură înapoi până nu fură mituite cu sticle de la barul de la popotă.

Cu o viteză uimitoare se acordă permisiunea necesară punerii în aplicare a planului domnului Chawla, hârtiile trebuincioase fură ștampilate, ordinele – date armatei și poliției și se stabili ziua de luni, ultima zi din aprilie, ca dată pentru coborârea temporară a lui Sampath din copac, capturarea și transportarea maimuțelor din Shahkot către o destinație îndepărtată.

— N-o să cobor, spuse Sampath.

— Dar coborârea e temporară. Te poți da jos și apoi, după câteva ore, te poți urca la loc.

Numai că Sampath nu prea credea așa ceva. Dacă avea

să coboare era sigur că, într-un fel sau altul, nu va mai apuca să se urce la loc. Fără-ndoială, vor încerca să-l închidă în vreo mănăstire revoltătoare. În orice caz:

— Nu voi trăi fără maimuțe, spuse el ferm, menținându-și poziția inițială și nefiind dispus să facă niciun compromis.

Sub copacul său plângea domnișoara Jyotsna.

Ammaji o privi crunt.

— De ce nu te duci acasă o vreme? îi spuse, împungându-o cu un plici. Îi înrăutățești și mai mult starea de spirit.

Kulfi îi făcu blând cu ochiul fiului său, dar gândurile ei erau departe. O maimuță, se gândi ea, iar ochii îi sclipiră ca niște mici lacuri în care se răsfrânge soarele. O maimuță. Oare cum va găti maimuța cea fascinantă? în ultima zi a lunii aprilie...

Oare să o coacă în *tandoor*⁴⁴? Să o înăbușe și să o facă tocăniță? Să o umple sau să o prăjească? Să o ruleze în frunze de bananier, să o umple cu ouă de găină sau de rață? Să o amestece în linte? Să o pună într-o oală de pământ? Să o aromeze cu șofran? Să o parfumeze cu cuișoare? Să o gătească cu suc de rodii?

Sampath caută și nu găsi ajutor pe chipurile celor din

---

44 Cuptor indian de lut.

familia sa. Cât de multe se schimbaseră de când venise în livadă, cu atât de puțină vreme în urmă. Cât de repede se transformase aceasta tocmai în ceea ce sperase să lase în urma lui pentru totdeauna. Reclame urâte desfigurau copacii vecini; un morman de gunoi mirositor aruncat pe coasta dealului, în spatele gheretei de ceai, creștea cu fiecare săptămână. Larma vocilor mânioase și claustrofobia pe care le asociase vieții în mijlocul orașului se strecurau din nou până la el. Iar acum se descotoroseau de prietenii lui preferați din livadă! Oare nu știau cât de mult ținea la maimuțe? Și oare nu știau cât de puțin îi păsa de *ei toții*? De ce nu-și luau reclamele, zgomotul și mizeria, mașinile și autobuzele și camioanele, de ce nu-și luau mințile lor înguste cu ei și nu-l lăsau cu pacea și liniștea lui, maimuțele lui dragi, peisajul său încântător, care era desfigurat de atâta mizerie și lucruri de doi bani?

Va trebui să evadeze. Dar cum? Cum ar reuși cineva așa ceva? Nu-l vor lăsa să plece. Dacă va coborî din copac, îl vor prinde. Dacă va rămâne, lucrurile se vor înrăutăți și mai mult. Recunosc sentimentul cel vechi de a fi prins în cursă...

Oh, dar va trebui să plece! Cum, cum, cum? Se gândea, dar gândurile sale nu reușeau să găsească o soluție și se

învârteau doar, din ce în ce mai asemănătoare, în capul său. În cele din urmă, din ce putuseră observa credincioșii, căzu într-un fel de apatie.

— Lăsați-l în pace, spuse tatăl său. În dimineața zilei de 30 aprilie îl vom aduce jos și, înainte să-și dea seama, totul se va termina.

— Se va termina... auzi Sampath, parcă din depărtare.

La câteva zile după ce domnul Chawla își propusese planul, acesta fu pus în aplicare, începu antrenarea celor care urmau să prindă maimuțele în ritm forțat, deși nimeni nu era sigur în ce anume trebuia să constea antrenamentul. Brigadierul, încă ranchiunos fiindcă ideea sa fusese respinsă în favoarea acestui plan slab și mizer, striga ordine la megafon la oamenii săi în suferință, punându-i să se miște în ritm, să sară din copaci, să alunece în jos pe frânghii, să facă flotări și genuflexiuni și să alerge multe mile de colo până colo, în sus și-n jos pe coasta dealurilor, atât de mult, încât oamenii se plângeau că nu numai maimuțele perturbau liniștea, ci și afurisiții de militari făceau la fel. Tropăind prin grădini și călcând florile în picioare, alergau pe proprietățile private, lăsau urme prin straturile de flori și grădinile de legume, trezindu-i pe oameni în zori în fiecare zi, în ziua următoare și în fiecare

din zilele care urmau, reluând activitățile acestea dizgrațioase. Pământul însuși se cutremura când se apropiau; parcă venea un cutremur.

Însă, atunci când primi plângeri, brigadierul răspunse că, dacă i s-ar fi permis să dea curs propunerii sale, nu ar fi avut niciun motiv să-i supună pe oameni la asemenea mascaradă. Știau cu toții cum să tragă cu arma. S-ar fi dus în livadă și, după câteva ore, treaba ar fi fost gata. Acum, dat fiind că nu-l susținuseră de la început, n-aveau de ales și trebuiau să sufere.

— Sus, marș dublu, săritură, tumbă, ordonă el.

Și:

— Cu cât se termină mai repede toate astea, cu atât mai bine, mormăiau oamenii din oraș.

Între timp, polițiștii aveau mai mult noroc decât cei din armată, pentru că se convenise de comun acord că erau incapabili să se implice activ într-o acțiune de asemenea anvergură și, în schimb, li se dăduse misiunea de a pregăti plasele care urmau să fie folosite la prinderea maimuțelor. Sub îndrumarea blândă a șefului poliției, stăteau leneși în fața secției de poliție cu un morman de plase de pescuit și inele de metal, ace și ață de nailon, deloc siguri de ceea ce trebuiau să facă, dar distrându-se asemeni nevestelor de

pescari ce-și fac de lucru cu plasele în soarele de după-amiază.

— Hai, Chottu, îl strigau ei pe băiatul cu ceaiul. Hai, vino-neoa, pe vânzătorul de cartofi dulci, cel care vindea alune și cel cu căruciorul de băuturi reci. Astfel, profitau cât puteau de timpul lor și erau mulțumiți.

În jurul copacului lui Sampath, aerul părea întins la maximum, înfășurat iar și iar în jurul lui. Privind în jos, vedea doar o mare urâtă de oameni. Nimeni nu-i mai respecta orele de vizitare. Câțiva bărbați mărșăluiau la periferia livezii, lovind pământul cu bețe și suflând din fluier, în sensul acelor de ceasornic, conform ordinelor domnului Chawla, pentru a-i avertiza asupra oricărui incident. Cine știa ce se putea întâmpla în zilele acelea periculoase, la ce trebuiau să fie atenți, ce întâmplare neașteptată putea să apară? Nu erau în siguranță. Și, în plus, trebuiau să fie atenți la maimuțe. Ce vor face în continuare? La cel mai mic foșnet în noapte, luminau cu torțe strălucitoare copacii; deseori, Sampath se trezea din cauza sclipirii unei lumini de căutare. Ce bine ar fi dac-ar adormi paznicii ăștia în post, așa cum știi numai paznicii, se gândea Sampath. Dar nu, grupul acesta era o brigadă de insomniaci, neobosiți și enervant de zeloși în ceea ce

privea îndatoririle lor. La prima geană de lumină, mulțimile sosiră cu megafoane și fu învăluit încă o dată în sloganuri strigate și certuri.

Cum, cum va reuși el să scape?

Se îmbolnăvisese deja de-a binelea din cauza griji și a nervilor, nu mai putea să mănânce și să doarmă. Mama lui încerca una și alta ca să-i trezească pofta de mâncare, ca să-i readucă în obraji culorile care păleau, dar nimic nu părea a avea vreun efect... Nici micii pești de râu care-i plăceau atât, nici ardeii iuți de temut, din propriul ei arbust de ardei iuți, deosebit de puternici, nici porumbeii cei dolofani și somnoroși, cu carnea lor cea fragedă care se topea în gură, nici peștele auriu enorm pe care îl prinsese în iazul ornamental din grădina mănăstirii. Nu contează... nu contează. În curând avea să-i ofere ceva cu totul nou, ceva care să-i schimbe dispoziția și să-l trezească la viață. Luni, în cea de-a treizecea zi a lui aprilie. Începu să pună laolaltă ingredientele pentru festinul ce avea să vină. Era un proces dificil, dat fiind că ingredientul principal era cu totul și cu totul nou, desigur, și încă plin de mister pentru ea. Nu avea nici cea mai vagă idee despre savoarea sa, despre duritatea, greutatea sau imponderabilitatea sa, despre culoarea sa sau despre puterea sa de a acționa ca

un catalizator pentru a combina aromele într-un mod desăvârșit. Pregătirile trebuiau făcute doar pe baza instinctului, a siguranței instinctului, susținută de întreaga ei experiență și de talentul ei, pentru a reuși în ceea ce ar fi putut să fie singura ei șansă de a găti acest animal...

Sampath se uita în gol către munți, lăsând capul pe spate de tot, pentru a privi înspre locul în care nu se găsea nici urmă de civilizație. Acolo, sus de tot, prăvălindu-se parcă din cer, o cascadă venea la vale pe pante împădurite, atât de vagă și îndepărtată că nu știa dacă era reală sau doar o născocire a minții și vederii sale. Nu erau sate, case, oameni... Doar păduri și stânci luminate de soare și apa vie, dură și albă. Privi plin de gelozie păsările care zburătăceau în jurul lui în căutare de firimituri: creaturile acestea miciute, cu coaste delicate, cu aripi ale căror bătai dădeau la iveală inimi ușoare ca zăpada prin aerul limpede. Pe chip i se întipărise o expresie disperată, de om vânat.

— E în altă lume, șopteau plini de venerație credincioșii, în timp ce Sampath nu le dădea nicio atenție, ci doar privea în gol peste capetele lor, lăsându-i să-i ridice piciorul și să și-l pună pe creștete, cerându-i binecuvântarea. Aceste zile îi întorseseră stomacul pe dos,

acum că toată treaba nu mai era făcută cu inima ușoară, ci devenise meschină și complicată.

Privi către cer. Aerul argintiu al înserării părea că se distilează în învelișul dur de pește care se fierbea încet în fața lui, în blana prăfuită a primatelor care stăteau lângă el în copac, neștiind încă, se pare, ce comploturi și ce planuri se țeseau împotriva lor. Stăteau acolo, sporovăind, jucându-se, despăduchindu-se unele pe altele ca de obicei. Habar n-aveau ele...

23

Sechestrat în camera sa, cu mătușile și surorile de pază la fiecare fereastră, băiatul Hungry Hop se plimba în sus și-n jos. În depărtare, auzea larma protestatarilor și demonstranților, simțind că nu era drept să nu i se dea voie să ia parte la evenimente.

— O să iau dubița, pledase el. O să iasă o vânzare foarte bună.

Dar nu, nici măcar argumentul acesta nu era suficient ca să zdruncine convingerea familiei sale cum că trebuia ținut închis bine, permițându-i-se să iasă doar dacă se afla în poziția onorabilă de om căsătorit. În doar câteva zile, băiatul Hungry Hop retrogradase de la o viață de claustrare autoimpusă la o stare de detenție impusă de

familie, simțindu-se ca și cum mândria i-ar fi fost ignorată și insultată. Se plimba în sus și-n jos prin camera sa mică, gândindu-se la soarta lui Pinky în mijlocul necazului cu maimuțele, la soarta lui... în sus și-n jos. Și de fiecare dată când se oprea să asculte, cu o ureche indignată lipită de ușa, auzea murmurele negocierilor pentru căsătorie care se înălțau pe scări din sufrageria de dedesubt. Timpul era pe sfârșite. Recurseseră la cea mai veche șmecherie din câte existau.

Strecură în secret un bilet urgent pentru Pinky lăptarului celui credincios, care i-l înmână când se întoarce acasă cu același autobuz cu care mersese Sampath în urmă cu șase luni. „Prea puțin timp de irosit”, scria în bilet, cu litere puțin scurse din pricina unui rest de lapte de bivoliță din bidon, unde îl pusese lăptarul. „Căsătoria e în lucru”.

În timp ce aștepta un răspuns, se plimba în lungul camerei sale, din ce în ce mai repede. Din când în când, se oprea și își dădea părul pe spate cu un fior ce-l străbătea asemeni curentului electric. Viața lui în momentul acela era ca o scenă dintr-un film. Era recunoscător pentru strălucire, inima îi era suspendată, bălăngănindu-se parcă pe o creastă de munte.

Până a doua zi dimineață, primi un răspuns de la Pinky,

care nu credea în amânări. Fermă, îi propuse să fugă împreună cu dubița Hungry Hop și să se ducă departe, într-un oraș nou, într-un loc nou, unde să nu îi deranjeze familia cea nerezonabilă. Varianta părea singura la îndemână. „Luni, 30 aprilie”, scria în biletul ei practic, „vor prinde maimuțele. Toată lumea o să fie ocupată și n-o să fie atentă. Ne vedem sub tamarinul cel mare de pe strada care duce la drumul dinspre livadă spre bazar la ora 5 dimineața, cu dubița Kwality și de acolo vedem noi”.

Luni, 30 aprilie... mai erau doar trei zile până atunci! Plin de curaj, Hungry Hop îi răspunse cu o mână tremurândă: „Voi fi acolo negreșit”.

Deși, după ce primise acest bilet, Pinky fusese absorbită de problemele ei, împachetatul bunurilor sale și pregătirea de plecare – desigur, totul se petrecea în secret – nu putea să nu-i pară rău pentru fratele ei. Nu prea era corect, se gândi ea, ca tocmai când viața ei îmbobocea și înflorea el să fie dat jos și să i se pună interdicții. Asta era ceea ce simțea, deși sentimentele ei față de maimuțe erau destul de diferite de ale fratelui său. Generoasă în aceste zile de iubire, urcă scara sprijinită de copacul lui.

— Am o idee, îi spuse.

Numai că Sampath, revenit la vechiul său obicei de a

vorbi cu greu, abia dacă o privi, cu o expresie absentă, și nu-i răspunse absolut nimic.

— Știi, continuă ea, ai putea să vii cu mine și cu băiatul Hungry Hop, pentru că, știi, șopti ea tare, avem de gând să fugim, știi.

Cine știe de ce trebuia să strecoare atât de mulți „știi”?

— N-o să mă dau jos din copacul ăsta, spuse Sampath.

— De ce nu? îi zise Pinky, coborând în grabă scara și observând-o pe Maimuța de la Cinema apropiindu-se pentru a se așeza în locul obișnuit de lângă Sampath, pe pat. Putem să mergem peste tot cu dubița și să călătorim dintr-un loc în altul.

Sampath se gândi la drumuri nesfârșite în vara aceea lipicioasă și nesfârșită care avea să vină atât de curând să se aștearnă dinaintea lor, la camioane unduind în valuri oboseala, la vibrația motoarelor în capul lui, la greața urcând din stomac și simți că îl cuprindea o fierbințeală de nesuportat, apoi o răcoare de gheață. Se gândi la vechea lui viață de la oficiul poștal, la oamenii care se îndreptau spre el, îl înghesuiau, îl împingeau pe străzi și se simți de parcă și-ar fi pierdut echilibrul și-ar fi căzut din copac. Pe fundal, o portavoce pârâi și cuvintele se scurseră într-o ceață lipsită de sens. Fața i se albise.

— Ce-i cu tine? îl întrebă alarmată Pinky.

— Mulțumesc de întrebare, reuși el să articuleze. Dar e mai bine să mergeți singuri.

— De ce e mai bine? îl întrebă Pinky exasperată.

— Pentru că așa e, țipă tare și nervos, iritat subit de toate și de toți. Aveau să-l omoare. Avea să moară, pur și simplu. Lasă-mă-n pace. O să mi se facă rău. Lasă-mă-n pace, lasă-mă-n pace, lasă-mă-n pace...

— Of, bine, spuse Pinky și plecă. Era foarte plângăreț în ziua aceea, nu-i așa? Cine s-ar fi gândit că va avea vreodată curajul să plece de acasă și să se urce într-un copac? Pentru scurt timp, fratele său dăduse dovadă de caracter și acum dădea înapoi, ca de obicei...

Nu știa nimic din cele ce se petreceau în casa Hungry Hop chiar în clipa aceea, altfel nu și-ar mai fi irosit timpul discutând astfel cu el.

În ziua de dinaintea celei în care urma să fugă cu Pinky, Hungry Hop fu prezentat fetei pe care o aleseseră rudele sale să-i fie soție.

Deși obiceiul cere ca familia băiatului să o viziteze pe cea a fetei, din pricina împrejurărilor neobișnuite ce-l priveau pe Hungry Hop, familia lui aranjase ca lucrurile să se petreacă invers. Înainte ca fata aleasă să sosească,

înghesuită drăgăstos și destul de incomod între părinții ei în ricșă, Hungry Hop se depăși pe sine în cadrul celei mai puternice izbucniri temperamentale la care își supusese vreodată familia. Deveniseră nervoși din pricina ieșirilor sale temperamentale, a ușilor trântite, a încuiatului, a ieșitului pentru a striga ceva în josul scărilor, a încuiatului din nou...

— Dar e o fată foarte dulce, insistau ei. Uită-te doar puțin. E drăguță și bine-crescută, o să-ți placă. Într-adevăr, firea i se schimbase de când fusese mușcat de Pinky. Înainte, nu-și pierdea niciodată calmul... Clătinară din nou din cap la gândul acesta.

— Dacă vă place așa mult, răspunse nepoliticos, însurați-vă voi cu ea, să vă dea vouă bătaie de cap și să vă facă necazuri.

— Dar, fiule, doar...

— Îmi mâncați zilele, îi întrerupse, trântind altă ușă.

Numai că, în cele din urmă, curiozitatea învinse și coborî fără prea multe discuții când fata sosi. Avea de gând să o privească și apoi, având și mai multe argumente care să-i susțină punctul de vedere, putea, pe drept cuvânt, să o refuze. Purta o cămașă albă și pantaloni albi și, cu o privire încă ușor încruntată, intră în cameră. Și...

Vai, dar vai, cine se poate pune cu soarta?

Ce fată! Ce fată văzu, așezată timid între o mămică și un tătic urâți, când trecu de draperia care atârna la ușa încăperii! Depășea orice așteptare a sa. Atât de rotunjoară, de rozalie și de albă! O astfel de apariție sub soarele indian! Cu așa o față somnoroasă și ochi somnoroși, așa un zâmbet somnoros de bun-simț... Nu putea să-și creadă ochilor! Sariul ei avea culoarea bobocilor de trandafir, gura îi era ca un trandafir de pe glazura unui tort... Da, își zise, era exact ca un tort de aniversare, un tort de aniversare roz cu alb... Perlele din urechi, de la gât și de la încheieturi erau ca micile bile decorative argintii. Deschise gura și o privi fix.

Peste tot prin cameră, surorile și mătușile lui, bunica și mama se înghionteau. Fata asta picase la toate examenele pe care le dăduse vreodată, era adevărat, dar avea ea ceva, nu-i așa? Erau foarte mulțumite și foarte mândre de treaba bună pe care o făcuseră, în ciuda împrejurărilor dificile.

Hungry Hop se retrase cu capul vâjâindu-i. Când fata plecă, familia se strânse în jurul lui, împuindu-i urechile cu vorbe, momindu-l cu promisiuni legate de o mașină Maruti și un televizor, o petrecere de nuntă care să dureze două

săptămâni... Stop! își zise în sinea lui. Cum să fac așa ceva? Dar ei continuă, și, în cele din urmă, o privire mulțumită se ivi sub cea încruntată pe care se străduia să o afișeze.

Când pleacă, toate îndoielile îi revin în minte și, în noaptea de dimineața dimineții în care ar fi trebuit să se întâlnească cu Pinky, nu pune geană pe geană. Se suti și se învârti până când cearșafurile îi înfășură strâns picioarele. Gândurile îi sareau și se rostogoleau, întrerupându-se unele pe altele și încurcându-se între ele. Pe de o parte, își dăduse cuvântul că se va întâlni cu Pinky în dimineața următoare și, în definitiv, era un băiat de treabă... Pe de altă parte, imaginați-vă ce ușor și plăcut ar fi dacă ar rămâne. Și totuși, se simțea stânjenit cedând așa ușor după ce stârnise o asemenea agitație în fața familiei sale și se încăpățănase atât de multe zile. Se gândi la Pinky și la toate bilețelele și cadourile ei, la cum îl mușcase de ureche și la cum îl lovise peste falcă. Era adevărat, avea și Pinky ceva aparte. Nimeni nu putea nega așa ceva. Și chiar și dimineața aceea părea atât de incitantă - va sări în dubiță și va demara. Numai că acum... nu mai știa... nu mai știa... Era fata ca înghețata, ca tortul de aniversare, ca tortul de nuntă... Vai, iată că

acum se gândea la un tort de nuntă, nu la un tort de aniversare, și chestia asta părea încărcată de semnificații bizare... chiar dacă nu va avea tort la nunta lui, ci, desigur, *laddoo*.

La 4 dimineața se sculă, încă nehotărât, și se strecură afară, la dubiță. În mod uimitor, ca un făcut, nimeni nu-l auzi – dormeau liniștiți, siguri de treaba bine făcută și de un viitor cert pentru fiul lor. Dormeau și sforăiau, parcă odihnindu-se după luni întregi de chin și griji. În liniște, împinse dubița în jos pe stradă și doar după colț porni motorul și se urcă. Urma să conducă până la tamarin și acolo, în funcție de ce va simți, îi va spune lui Pinky că era un lucru imposibil sau o va lua pe sus și vor pleca împreună cu dubița Hungry Hop... O luă pe mai multe străzi lăturalnice și nu pe strada cu sens unic, ca să aibă destule ocazii să întoarcă repede și să se îndrepte spre casă, în caz că ar lua această decizie, sau să treacă pe drumul principal, dacă ar dori asta.

— Pinky sau domnișoara Budincă și Tort, mormăia pentru sine, Pinky sau domnișoara Budincă și Tort...

În delir, conduse în cerc pe străzile umbroase, când, dintr-odată, observă un grup uriaș, cenușiu, de oameni suiți în mașini care veneau repede în spatele său și își

aminti că era ziua în care trebuiau să prindă maimuțele. Fără-ndoială, erau înșiși cei care aveau să prindă maimuțele, în drum spre livadă, exact ca el!

— Dă-te din drum, țipau la el. Dă-te din drum.

Încercă să cetească rapid pe altă stradă, dar aceasta era foarte îngustă și dubița se înțepeni. Astfel de lucruri sunt menite a se întâmpla în momente cruciale ale vieții, desigur, astfel că dură destul până o luă pe o altă stradă lăaturalnică și porni spre alt punct al călătoriei sale.

— Pinky sau domnișoara Budincă și Tort... Sau nimeni, mai bine! Nimeni! îi făceau viața un iad.

Înainte să se facă ora 4, receptorul districtual era deja treaz și îmbrăcat în bungalow-ul său, astfel încât să fie gata când sosea domnul Gupta, ceea ce se și întâmplă în scurt timp, înfodolit cu un număr considerabil de eșarfe de lână și cu o pălărie veselă, de culoare galbenă, ciocănind entuziast un staccato la ușă. Împreună, aveau să meargă cu jeep-ul guvernamental până la zona de cantonament. Aici urmau să se alăture armatei, dotată cu plase, și aveau să se îndrepte către livadă, unde aveau să se-ntâlnească cu polițiștii, care erau în stare de alertă specială în privința oricărui incident care ar fi putut întrerupe aceste operațiuni delicate. Sampath urma să fie coborât din

copac și încredințat poliției, plasele urmau să fie descărcate, soldații urmau să se aranjeze în formația de luptă stabilită de brigadier și să captureze maimuțele. Până să urce soarele pe cer, totul se va termina.

Numai că, la 4.05, când, conform programului, perceptorul districtual și domnul Gupta erau așezați în jeep-ul guvernamental care cobora pe aleea ce ducea de la bungalow la drum, nu parcurseră decât câțiva metri și șoferul frână brusc. Acolo, blocând aleea, împrăștiată peste tot, zăcea o colecție uriașă și diversificată de pachete bine legate, paturi de campanie strânse, scaune și mese stricate, oale uzate și o mulțime de tigăi, câteva cuverturi murdare și perne vechi cu puful ieșind din ele... Chiar și un pat cu arcuri, vechi și ruginit și două capre slăbănoage se distingeau în lumina de dinaintea zorilor! Și, mai mult decât atât, se auzeau bufnituri groaznice și bubuieli și un scrâșnet puternic ce venea dinspre camerele servitorilor, care se aflau chiar lângă marginea aleii.

— Ce se petrece aici? întrebă perceptorul districtual când domnul Gupta sări din jeep ca să afle.

Aerul era plin de mirosul rânced al obiectelor mucegăite care, în mod clar, nu mai fuseseră scoase la aer de ani buni.

Domnul Gupta reveni un minut mai târziu.

— E bucătarul - pleacă la casa părintească. Spune că nu mai stă aici ca să fie insultat la bătrânețe. Cred, domnule, că, din păcate, chestia asta are legătură cu cotletele. I-am zis: Te rog să-ți muți imediat lucrurile de pe alee. Dar spune că e prea bătrân ca să mai facă ceva repede și, în condițiile astea, nu-i pasă deloc.

— Of, Doamne, o să-ntârziem, spuse perceptorul districtual; fură obligați să se dea jos din jeep și să mute ei înșiși toate ciudățeniile și resturile pe care bucătarul le adunase pe parcursul a mai mult de șaizeci și cinci de ani în slujba guvernului. Cine știe cum reușise bătrânul să le scoată afară? În timp ce ei munceau, bucătarul continuă cu zgomotul pe care-l făcea în cămăruța sa.

Dură destul de mult până să reușească să împingă caprele încăpățânate în tufișuri și să ia tot avutul bucătarului din drum. De fapt, trecu o jumătate de oră înainte ca șoferul, perceptorul districtual și domnul Gupta să reușească să-și continue drumul.

Exact în momentul acela, în zona în care se afla cantonamentul armatei, luminile străluceau dinspre barăci și oamenii, deja îmbrăcați în uniforme kaki, se adunau în jurul stâlpului pe care se ridica drapelul. Brigadierul sosi și

el la ora stabilită și, mărșăluind impecabil către poarta principală, se urcă în jeep-ul lui personal.

— Gata? lătră el. Bine, atunci, înainte mă...

În momentul acela, deși cerul abia începea să se lumineze, observă, cu ochii lui de vultur, dorința cea mai aprigă a inimii sale: acolo, în dudul cel bătrân de lângă poartă, modestul porumbel verde, care-l necăjise atâta vreme, îl înnebunise și îl sedusese cu trilurile sale fluide, cu amintirile dulci... sfredelitoare... legate de cântece din filme vechi, pe care mama lui le asculta pe când era copil. Ah, tristețea aceea obsedantă, vocea aceea limpede care se scurgea direct în inimi din gâtul Latei Mangeshkar⁴⁵, o voce care cânta despre moarte și despre iubirea pierdută, despre picioare ca florile de lotus și piele de santal, despre ochi negri și migdalați, despre singurătate și despre durere, despre tortura cumplită a amintirilor. Toate astea și chiar mai mult, își zise, veneau de la pasărea mică și fragilă care stătea acum tăcută pe creangă.

— O plasă! șopti el. Repede, o plasă, o plasă...

Rapid, împunse cu bastonul un soldat uimit. Apoi, înșfăcând o plasă pentru maimuțe din mâinile omului înspăimântat, sări din jeep și o aruncă peste porumbelul

---

⁴⁵ Cântăreață indiană care a interpretat melodii în peste douăzeci de dialecte hinduse, fiind distinsă cu Bharat Ratna, cel mai mare ordin civil indian, pentru activitatea sa.

verde, în dorința oarbă de a prinde pasărea aceea înșelătoare, de a o ține lângă el cât va trăi în cantonamentul armatei, de a se tortura cu amintirea copilăriei sale, a mamei sale, pe care o iubise cu atâta pasiune...

Plasa era mult prea mare și prea grea, desigur, ca să o poată arunca un singur om după o pasăre și zbură doar câțiva metri până să cadă pe pământ cu o bufnitură surdă, un morman diform de sfoară de nailon. Stârnind un curent ușor în dreptul urechilor sale, porumbelul verde se înalță și, sub privirile sale îngrozite, zbură, pe deasupra capului său, cine știe unde.

— La naiba! strigă brigadierul izbind cu pumnul în palmă. La naiba, la naiba, la naiba. Era un semn rău. Dar, în definitiv, cine era el să creadă în semne? Înainte marș, proștilor, le strigă furios oamenilor săi, dându-și seama de privirile ațintite asupra sa. Și se grăbiră să plece, uitând între timp să îi aștepte pe receptorul districtual și pe domnul Gupta, care le atraseră în cele din urmă atenția claxonând puternic când aceștia se apropiară, luând în viteză curbele drumului, apucându-se de orice parte a jeep-ului reușeau, dat fiind că se hurducau și săreau pe pietriș. Când îi ajunseră din urmă și procesiunea fu

completă, o luară din nou din loc.

— Hai odată. Mișcați-vă mai repede, am întârziat... Marș dublu... Stâng, drept... Stâng, drept... Un doi... Un doi... Stâng, drept. Stâng...

Și făcură marș dublu, e dureros de povestit, stâng, drept, stâng, drept, în alt morman de valize și paturi de campanie împrăștiate mistrios pe drum.

— Oh, nu, mugi brigadierul. Ce mai e acum?

— Cine-ar fi crezut că vor fi atât de multe probleme la ora asta? spuse domnul Gupta, trăgând în jos eșarfa pe care și-o înfășurase peste gură ca să țină frigul la distanță. Am ales special ora asta pentru că nu e trafic și nu sunt impedimente și uite-acum ce se-ntâmplă.

Acolo, înfofolit în și mai multe eșarfe de lână decât domnul Gupta, în mijlocul unei mări de valize, se afla inspectorul sanitar șef, dând ordine unei mici armate de servitori în fața bungalow-ului său. Câteva mașini ieșiră de pe aleea sa în drum.

— Ce faci, grāsane? zbieră brigadierul.

Inspectorul sanitar șef păli.

— Vorbești cu mine? întrebă demn. Dacă e așa, cred că ar trebui să te abții până afli care e starea sănătății mele!

— Dă-te, urlă brigadierul. Mișcă-te, mișcă-te, mișcă-te și

mută-ți lucrurile afurisite. Acum!

— Unde pleci? Îl întrebă domnul Gupta.

— Lasă discuțiile... Suntem în întârziere, nu vezi? se răsti la el brigadierul.

— Din cauza problemelor de sănătate, am fost obligat să îmi iau un concediu de odihnă și să merg la Kasauli. Din când în când, știi, la vreme de stres...

— Dă-te odată, urlă brigadierul roșu de furie. Mută-ți naibii sutele de valize.

— Vai, Doamne, spuse perceptorul districtual, privind agitația stârnită, eu însumi am semnat cererea de concediu de odihnă. Bănuiesc că a fost vina mea. Era din nou neliniștit și nefericit. Era clar că toate deciziile pe care le luase fuseseră neinspirate, întâi bucătarul și insultarea cotletelor lui, apoi inspectorul sanitar șef și concediul lui. Și acum problema cu maimuțele se va agrava, va izbucni un scandal, tatăl lui va auzi despre asta și va fi stânjenit... Oh, era o treabă îngrozitoare. Mai bine s-ar fi apucat de computere, viața sa ar fi fost mai frumoasă și mai liniștită...

După o vreme se urniră din nou. Dar:

— N-o luați pe-acolo, domnule, îl sfătui un măturător vigilent de la casa inspectorului sanitar șef. O să fiți opriți

din nou imediat în fața casei lui Vermaji, după ce dați colțul. Nevasta lui se mută. E o problemă foarte rușinoasă.

Întunecat ca un nor de muson, brigadierul ordonă trupei să se întoarcă pe drumul pe care venise și să o ia pe un altul care ducea tot în afara orașului, dar mult mai lung. Până vor ajunge în cele din urmă în livadă, era clar că maimuțele vor dispărea și vor fi nevoiți să repete tot circuitul acela ridicol în altă zi.

Cotiră pe noul drum și, imediat ce înaintară puțin pe traseul plin de găuri, acolo, în fața lor, observară forma dărăpănată și marginile pictate ale dubiței Hungry Hop. Pinky sau domnișoara Budincă și Tort... Un val de oboseală murdară se înalță și răbufni pe chipurile oamenilor.

În livadă, între timp, lucrurile erau extraordinar de liniștite. Într-un colț, într-o oală, ceva scotea aburi și fierbea cu o bolboroseală discretă. Deja bolborosise toată noaptea, pregătindu-se pentru sosirea celor care urmau să prindă maimuțele. Kulfi dormea lângă oală. Pe când oamenii erau absorbiți de prinderea maimuțelor, își zicea, într-un fel sau altul, fie va lua, fie va fura, fie va face în așa fel, încât unul dintre animale să cadă direct în oala de gătit. Apoi, va avea grijă să-l înece imediat, ca să nu atragă atenția, în sosul delicios. Acesta era planul. Nu știa

sigur cum avea să decurgă exact, dar era încredințată că, în mijlocul confuziei iscate, avea să reușească. Mirosul de ierburi și fructe, de mirodenii și condimente umplea aerul și, prin urmare, toată lumea care dormise pe coasta dealului în seara aceea visa la mâncare, de la adăpostul paznicului din capătul de sus al drumului și până jos de tot în vale, unde șeful poliției era încă înfășurat confortabil în pătura sa. Visau banchete magnifice, polonice și linguri atât de mari că era nevoie de batalioane de bucătari ca să le care printre cețurile groase de aburi până la ceaune care fierbeau pe foc, bolboroseau și sclipeau...

— Un bușel, un dram, o pintă⁴⁶, mormăia Kulfi în somn. O baniță, un hău, o bute, un gram, o tonă. Santal, roaibă, *cassia*, rădăcină de iris. Devenise neliniștită. Nucă galică, baton de scorțișoară, nucșoară. Siminichie, fenicul, ouă de prepeliță, ouă de șarpe, ficat de mistreț, coadă de pisică sălbatică... Se răsuci din nou. Frunze de călțunași, flori de trandafir de munte, orhidee cicada! Se ridică în picioare. Florile delicate, albe și verzi ca lemnul, ale orhideei cicada. Ce s-ar alege de mâncarea ei fără ele? Un fel fără gust, nici măcar pe jumătate ce-ar trebui să fie, un eșec, o dezamăgire. Un dezastru absolut.

---

⁴⁶ Unități de măsură din sistemul britanic.

Va trebui să se ducă și să facă rost de floarea aceasta, nu-i așa? Trebuia să o aibă, floarea aceasta cu un parfum deosebit, grațioasă și străvezie, care te trimitea cu gândul la mușchi și la pădure. Trebuia s-o aibă și asta imediat! Privi în jur ca să vadă noaptea subțindu-se... Zorii erau aproape. Avea timp exact cât să se ducă sus pe coama dealului și să se întoarcă înainte să sosească cei ce urmau să prindă maimuțele. Îmbrăcându-se în grabă, își luă cuțitul, secera și un ghem de sfoară și dispăru printre umbre, trecând astfel pe lângă spion, care deja se ascundea în tufe așteptând drama acelei dimineți.

Având febră din cauza agitației și nervozității pe care le simțea, aștepta răsăritul acelei zile care, decisese el, îi va oferi, în mijlocul haosului creat, ocazia pe care o așteptase de atâta vreme; ocazia să descopere exact ce se pregătea în ceaunele lui Kulfi. „Dacă ai maimuță, nu iei păduchi. Dacă vrei să se prindă smântână, nu amesteca laptele. Oare un iaz își curăță mizeria de pe fund? Oare ploaia spală cerul? Cum e lemnul, așa e și carnea care se gătește pe el”. Ultimele luni îl transformaseră într-un om chinuit. Frazele din capul său erau ca lianele din junglă, se încolăceau, îl sufocau. Trebuia să se elibereze, să arate lumii ce caracter avea. Și lui însuși.

În drum spre pădure, Kulfî trecu atât de aproape de locul în care acesta stătea ghemuit, că marginea secerii îi gădilă nasul, dar merse mai departe fără să-l observe.

Nu se opri nici să vadă ce era cu Sampath, sau cu restul familiei, ceea ce era mai bine, pentru că altfel ar fi putut să observe absența lui Pinky, care deja-l aștepta sub tamarin pe Hungry Hop, îmbrăcată și pregătită, conform planului, deși, dintr-un motiv pe care nu putea să-l numească, era într-o dispoziție extrem de proastă. Da, cine știe de ce, se simțea deosebit de irascibilă, nemulțumită și mânioasă. Poate era de vină doar lipsa de somn. În timp ce aștepta, lovea marginea drumului cu un băț. Să fi venit și Sampath, ar fi avut pe cineva cu care să vorbească...

Dar Sampath stătea în arborele de guava, închis într-o nemișcare absolută, asemeni unei fosile surprinse într-un moment de liniște în chihlimbar. Paznicii fuseseră lăsați liberi de data asta, pentru ca maimuțele să nu fie deranjate în această ultimă noapte a lor în livadă; ca să poată fi în copac, abia trezite, la sosirea celor care urmau să le prindă.

Sampath stătea de mult nemișcat. Privise ultimele raze de soare dispărând în seara de dinainte, pe când dealurile

se înmuiau și se colorau în albastru ca fumul de lemn și pe când tufișurile, care adunaseră umbrele încă de la sfârșitul după-amiezii, se uneau în aerul din ce în ce mai întunecat. Simțise briza pe obraji, auzise cum începeau să cânte greierii, prima întrebare ciudată a unei broaște în noapte, orăcăitul, din ce în ce mai puternic odată cu înserarea care se prelingea din pământ și din umbrele întunecate din jurul său. Ieșise din burțile negre ale tuberculilor de sub pământ, din ghiocurile ascunse de semințe și flori, din cărăbușii ca cerneala și din bambusul gol pe dinăuntru. Văzuse petalele albe ale florilor de noapte desfăcându-se, o spuză de stele lucitoare ivindu-se deasupra sa; mirosise iasomia plantată de mama sa și laurul otrăvitor, privise fluturii de noapte traversând întunericul ca să plutească, nefericiți în dragoste, peste o floare de tutun. Cu degetul ridicat, urmărise traseele magice ale constelațiilor, alcătuindu-le după bunul său plac, lăsând apoi mâna să-i cadă înapoi în poală.

Noaptea se scurgea mai departe. Sub el, totul era tăcut. Și totuși Sampath stătea și privea. La un moment dat, simțise un fior de groază străbătându-i inima, dar nu-i căutase sursa, nu se gândea dinainte la ceea ce avea să se întâmple în ziua următoare, iar fiorul dispăru la fel de

repede cum apăruse. Orele se scurgeau una după alta. Trecu de miezul nopții. Era luni, ultima zi de aprilie, și în livadă totul era liniștit. Familia dormea și maimuțele stăteau tăcute în arborele de guava.

Erau mai multe moduri de a se gândi la întuneric. Se putea tăia în el, își zise Sampath, închise ochii strâns și se înveli în cuvertură. Sau putea să lase toate șoaptele, toate nuanțele lui de violet să plutească înăuntrul lui. Întunericul acesta impersonal putea fi liniștitor, așa cum nu fusese niciodată atenția de care se bucurase din partea vreunui om. Își simți mușchii destinzându-se și, pe măsură ce timpul trecea, deveni ciudat de calm, își simți gândurile picurând din el și o forță bizară pătrunzându-l, o amorțeală strecurându-i-se în membre. Din cauza epuizării sau a resemnării sau a sortii din nou inspirate, cine știe? Nu-și mai simțea trupul, dar simțurile nu-i erau amorțite. Se ascuțeau din ce în ce mai mult și era conștient în mod acut de flecare sunet neînsemnat, de flecare miros și foșnet din noapte: mersul unui șoarece prin iarbă, aripile unui liliac fâlfâind în depărtare, mirosul incitant care chema insectele să zboare și să bâzâie undeva, dincolo de livadă. Sub pământ, auzea apa gâlgâind, auzea cum era absorbită de copacii din jurul lui; auzea respirația frunzelor și mișcările

maimuțelor adormite.

Ici și colo pe crengile din jurul său, ultimele guave din acel anotimp atârnau printre frunzele luminate de lună. Una, două, trei din ele... atât de coapte, de grele, încât cea mai mică atingere le putea face să cadă din copac.

Culese una. Formă perfectă de Buddha. Fermentând în interior, neinteresată de lume... Fruct frumos și distant, care se înmuia pe măsură ce zilele treceau, pe măsură ce nopțile treceau; fruct frumos, plin de o constelație încă nedescoperită de stele tinere.

Îl ținu în mână. Era răcoros, inegal la atingere. Orele treceau. Mai multe stele decât cer. Stătea nemișcat în noaptea cea liniștită.

În dubiță, băiatul Hungry Hop devenea tot mai nervos în timp ce conducea. Ce-și dorea? Voia să se-ntâlnească cu Pinky, așa cum plănuiseră. Nu. Voia să întoarcă și să se bage înapoi în patul lui confortabil. Apoi voia să se trezească și să se ducă jos pentru *paratha* de dimineață, pregătite așa cum îi plăceau lui. Nu. La ce se gândea? Își aminti cum îl așteptau toate surorile și mătușile. De fapt, nu i se-ntâmpla niciodată nici măcar să-și mănânce liniștit micul dejun.

Pinky zări dubița apărând la cotitura drumului, care

șerpuia în jos pe panta dealului și ridică pachetul cu lucrurile pe care le luase cu ea.

— În sfârșit!

Dar apoi o văzu cotind din nou, în mod misterios, pe un drum de fermă neasfaltat și dispărând iarăși. Nu și-ar fi imaginat așa ceva, nu? Din cauza lipsei de somn? Dar nu-i stătea deloc în fire. Trebuia să fie de vină prostul ăla de băiat. Oare va putea într-adevăr să-l suporte? Păi, o să-l bată bine cu un băț. Chiar atunci dubița reapăru. Ridică din nou pachetul. Și apoi...

Ce!

Aceasta făcu o curbă curată, ca de cărăbuș, și dispăru din nou!

— La naiba cu dubița aia afurisită, urlă brigadierul.

În mod sigur, așa ceva nu se putea întâmpla aievea. Numai că, iar și iar, ivindu-se uneori în fața lor și alteori în spatele lor, dispărând pe străzi lăturalnice, apoi reapărând, dubița cu înghețată era acolo!

— O să-l împușc, articulă brigadierul, vorbind dintr-odată încet. Pe cuvânt, o să-l împușc și-o să-l omor pe nebunul ăla.

— Vai, domnule, spuse domnul Gupta, ridicându-se și chirăind ca o pasăre alarmată. Nu faceți asta, domnule. E

un biet vânzător de înghețată.

Alb la față, receptorul districtual atârna de marginea jeep-ului. În ce se transformau lucrurile? Era prizonierul unui coșmar. Nici măcar nu era treaz, iar acesta era un coșmar respingător și îngrozitor.

Domnul Chawla se duse să vadă ce făcea Sampath.

— Vor ajunge curând, spuse el, și se întoarse pe cărare pentru a i se alătura lui Ammaji, care-l aștepta pe șeful poliției la intrarea în livadă, alături de polițiștii de la bariera rutieră. Numai că șeful poliției se afla încă în patul lui. Pentru că, decisese el în noaptea de dinainte, sperând că avea să fie retrogradat, urma să lipsească de la această operațiune delicată. Fericit, cu pătura trasă peste cap, visa și sforăia.

Preț de un minut, livada fu pustie.

— Aha, spuse spionul, încă ascunzându-se în tufișul pe lângă care trecuse Kulfi cu puțin timp înainte.

Ceaunul bolborosea ademenitor când țâșni către el și, cu inima la gură, se cățăra în copacul sub care se afla acesta. Urma să se așeze deasupra ceaunului astfel încât să poată vedea exact ce se petrecea. În buzunar avea colecția lui de eprubete și niște sfoară; spera să poată lua mostre din sos, în timp ce stătea deasupra lui... Ca un om

posedat, se strecură de-a lungul crengilor.

Primatele se foiau neliniștite la ivirea zorilor. Armata urca pe drumul dinspre bazar. Pe platforma din spate a jeep-ului brigadierului zăcea băiatul Hungry Hop, încâlcit în plase pentru maimuțe, legat bine ca să nu mai provoace necazuri pe străzile cu sens unic.

— Dați-mi drumul, strigă el, zbatându-se. Dați-mi drumul. Azi trebuie să-mi hotărăsc viața.

— Nu hotărăști nimic, îi răspunse brigadierul.

Cu o eșarfă luată de la domnul Gupta, îl legă pe băiatul Hungry Hop la gură.

Iar băiatul Hungry Hop se foia și se zbătea în tăcere, purtat fiind către Pinky, în ciuda ezitărilor sale.

— Uite-i, Sampath, strigă domnul Chawla când îi zări. Sampath! Au ajuns!

Dintr-odată, cu o panică explozivă, asemeni unui semn de exclamație fiziologic, maimuțele săriră din copacul lui Sampath, groaza și confuzia citindu-li-se pe fețe.

— Respectați planul, spuse brigadierul. Pe locuri... Fiți gata... Dați-i drumul!

Clar, primatele erau treze de-a binelea și era posibil să scape în orice clipă. Oamenii își ocupară pozițiile de luptă.

— Și plasele, măgarilor? Trebuie să aveți plasele cu voi,

urlă brigadierul.

Ar fi trebuit să fie deja descărcate. Dar plasele care ar fi trebuit să țină maimuțele îl țineau în clipa aceea pe băiatul Hungry Hop în loc, și, când soldații se duseră să le ia, descoperiră că eforturile lor de a le trage jos din jeep erau în mare măsură zădărnice de faptul că acesta era prins în ele.

Pinky, auzind zgomotele, ajunse să descopere că Hungry Hop fusese capturat de armată. Îl privi dezgustată. Ah, vierme jalnic. Legat fedeleș în halul acela! Niciodată nu-i mai păruse atât de adorabilă, atât de furioasă și de răzbunătoare. Hungry Hop îi aruncă o privire rugătoare, dar expresia de pe chipul ei era nemiloasă. O dezamăgise într-un moment crucial.

Domnul Chawla alergă la copacul lui Sampath ca să-l dea jos. Chiar ar fi trebuit obligat să coboare mai devreme. Deja era periculos. Dar... stai o clipă...

— Sampath, strigă el, Sampath, Sampath, Sampath...

Copacul era gol.

— Sampath. Vocea domnului Chawla se transformă într-un țipăt care răsună pe toată coasta dealului și-i strânse inima. Cele mai negre temeri ale sale se adevăraiseră.

— Sampath, se văicăre el, Sampath, unde ești? Unde

ești?

Ammaji alergă la arborele de guava în timp ce, pe deasupra capului ei, maimuțele săreau iarăși în el. Crengile sale se mișcau ca marea, cu trosnituri asurzitoare și bulbuci de apă verde. Maimuțele chicoteau și bolboroseau, se frecau la ochi, îi deschideau larg și îi mijeau.

— Baba, se jelui domnișoara Jyotsna, care tocmai ajunsese ca să asiste la îngrozitorul eveniment. Se clătină ca și cum ar fi fost pe punctul de a leșina – și fu prinsă de brațele în așteptare ale domnului Gupta. Baba, Baba...

Căutară încoace. Căutară încolo. În sus și-n jos prin arborele de guava. În copacii vecini. În tufe. În spatele stâncilor. Priviră din nou în sus printre crengi, la compoziția netulburată de frunze și fructe clătinându-se în sus și-n jos. La patul său dureros de gol. Dar, stați! Pe pat zăcea un fruct de guava, un singur fruct care era mult, mult mai mare decât celelalte; mai rotund, cu baza în formă de stea, uscat... Era înconjurat de maimuțele argintii, care îl priveau cu fețele lor de cărbune. Pe o parte avea o pată maronie, mai mult un semn din naștere...

— Stai, chirăi Ammaj. Dă-mi fructul ăla. Stai! Sampath! Sampath!

Dar Maimuța de la Cinema ridicase ea însăși fructul înainte ca altcineva să apuce să-l mute și, cu ochi liniștiți și înțelepți, ținându-l aproape, la piept, cu celelalte maimuțe urmând-o în gașcă, sări de pe crengile arborelui de guava și se îndepărtă.

— Stai!

Armata le fugări, renunțând la lupta cu plasele. Domnul Chawla fugi după soldați și după Ammaji. Mulțimea de credincioși, care spărsese liniile polițiștilor și, în cele din urmă, chiar și polițiștii cei leneși, fără șeful poliției lor, fugeau cu toții, suierând, icnind disperați. Și Pinky se alăturase goanei. În fața ei, brigadierul afișa o mină neînfricată. Simțea din plin nevoia de a-l apuca de fese. Oare nu-i spusese tatăl său să țintească mai sus decât ea, nu mai jos?

Spionul se târî mai departe de-a lungul crengilor și sunetul unei furtuni iscate dintr-odată umplu aerul când maimuțele săriră peste gard în pădurea de cercetare a universității, unde vârfurile copacilor se clătinau cuprinse parcă de un vârtej, calea maimuțelor către munți fiind indicată de un tremur argintiu printre pini, de un tremur al crengilor și frunzișului. Păsările din pădure zburară și se împrăștiară alarmate, țipetele lor amestecându-se cu

vocile de dedesubt în aerul plin de satin roșu, albastru și negru, de penele aurii și arămii ale fazanilor și păunilor, ale ciocăniturilor și bărbătușilor...

Și totuși, maimuțele își continuau drumul. Mai sus și mai sus. Ca o pală de vânt venită de nicăieri, ce trece printre copaci și se topește în neant, asemeni fantomelor. Mulțimea stătea cu răsuflarea tăiată în livadă. Spionul se târa pe crengi.

Sus, urcată într-o magnolie acoperită de mușchi, adunând orhidee, Kulfu fu prinsă preț de o clipă de o furtună puternică, zări o ceață străvezie trecând pe lângă ea. Se ridică pe creanga pe care stătuse, ferindu-și ochii de razele soarelui, ca să privească maimuțele cățărându-se. În sălbăticie, până la coama celui mai înalt munte. Acolo, chiar în vârf, copacii se clătină o clipă, își înclină capetele parcă în semn de adio și dispărură. Fără urmă.

Dintr-odată, aerul era încremenit. Păsările zburară înapoi spre pădure, penele plutiră încet în urma lor.

Și, în nemișcarea aceea subită, din direcția livezii, oamenii auziră:

O bufnitură!

Un urlet!

O împrăștiere apoasă!

Zgomotul ajunsese până la Kulfi în copac. Se întoarse către vale:

— Ce-a fost asta?

— Ai auzit? Îl atacă Pinky pe brigadier cu frumoșii ei ochi mari. Ai auzit sunetul acela?

— Ce-a fost asta? Întrebară domnul Chawla și Ammaji, militarii și polițiștii, credincioșii și orășenii.

Fără să vrea își luară ochii de la vârful muntelui. Deasupra ceaunului uriaș de gătit al lui Kulfi atârna o creangă ruptă. În ceaun erau condimente și mirodenii, ierburi și fructe, un sos delicios.

Și mai era ceva.

Încet, se apropiară de ceaunul care bolborosea.